

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra tělesné výchovy a sportu

Diplomová práce

Historie Svazu kanoistů Republiky československé

Vypracoval: Bc. Jiří Teringl

Vedoucí práce: PhDr. Tomáš Tlustý, Ph.D.

České Budějovice, 2023

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

University of South Bohemia in České Budějovice

Faculty of Education

Department of Sports Studies

Graduation thesis

History of the Canoe Union of the Czechoslovak Republic

Author: Bc. Jiří Teringl

Supervisor: PhDr. Tomáš Tlustý, Ph.D.

České Budějovice, 2023

Bibliografická identifikace

Název diplomové práce: Historie Svazu kanoistů Republiky československé

Jméno a příjmení autora: Bc. Jiří Teringl

Studijní obor: Učitelství tělesné výchovy pro střední školy (jednooborové)

Pracoviště: Katedra tělesné výchovy a sportu PF JU

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Tomáš Tlustý, Ph.D.

Rok obhajoby diplomové práce: 2023

Abstrakt:

Diplomová práce se zabývá problematikou historie Svazu kanoistů na území České republiky a příslušnými okruhy, které s tímto tématem úzce souvisí.

Kanoistika úzce souvisí s pohybem ve vodním prostředí, jejíž počátek sahá přibližně až do období před 8000 lety. Kanoistika podobná té, jakou známe v dnešní době, se objevila během 18. až 19. století ve světě. V České republice až v druhé polovině 19. století díky dovezení prvních kánoí anglickými obchodníky na naše území. Díky velkému zájmu postupně vznikaly organizace soustřeďující se výhradně na vodní turistiku. Na světové úrovni v čele stála Mezinárodní reprezentace kanoistiky (IRK), v České republice Svaz kanoistů Republiky československé (SK RČS). První organizované závody v kanoistice na našem území sahají do roku 1913. Postupně se staly tradicí, která pokračuje doposud. Momentálně jsou organizovány soutěže v kanoistickém slalomu a rychlostní kanoistice na regionální i národní úrovni. Mezinárodních soutěží se Česká republika účastní prostřednictvím reprezentačního kanoistického týmu.

Klíčová slova:

Svaz kanoistů, Vodní turistika, Závody, Kluby, Kanoistika

Bibliographical identification

Title of the graduation thesis: History of the Canoe Union of the Czechoslovak Republic

Author's first name and surname: Bc. Jiří Teringl

Field of study: Physical Education Teacher Training for Secondary Schools

Department: Department of Sports studies

Supervisor: PhDr. Tomáš Tlustý, Ph.D.

The year of presentation: 2023

Abstract:

The diploma thesis deals with the history of the Canoe Union in the Czech Republic and the relevant areas that are closely related to this topic.

Canoeing is closely related to movement in the water environment, the beginning of which dates back to approximately 8000 years ago. Canoeing similar to what we know today emerged during the 18th to 19th centuries in the world. In the Czech Republic, it was not until the second half of the 19th century that the first canoes were brought to our territory by English traders. Due to the great interest, organizations focusing exclusively on water tourism were gradually established. At the world level, the International Canoe Federation (IRK) was at the forefront, in the Czech Republic the Canoe Association of the Czechoslovak Republic (SK RČS). The first organized canoe races in our territory date back to 1913. Gradually they became a tradition that continues to this day. Currently, competitions in canoe slalom and speed canoeing are organized at the regional and national level. The Czech Republic participates in international competitions through the national canoe team.

Keywords:

Canoe Union, Water tourism, Competitions, Clubs, Canoeing

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem autorem této diplomové práce, a že jsem ji vypracoval(a) pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Datum.....

Podpis studenta

Poděkování

Děkuji panu PhDr. Tomáši Tlustému, Ph.D., vedoucímu mé diplomové práce za odborné vedení, poskytnutí cenných informací, literatury a konzultací při tvorbě mé práce. Dále děkuji doc. PaedDr. Janu Štumbauerovi, CSc. za poskytnutí autentických fotografií. Také děkuji své rodině za podporu a poskytnutí cenných rad.

Obsah

1 Úvod.....	5
2 Metodologie	7
2.1 Cíl, úkoly, předmět práce	7
2.1.1 Cíl práce	7
2.1.2 Úkoly práce	7
2.1.3 Předmět práce	7
2.2 Metody práce	7
2.3 Rozbor pramenů a literatury	9
3 Počátky kanoistiky	12
3.1 Vývoj kanoistiky ve světě	12
3.2 Vývoj kanoistiky v českých zemích	15
4 Svaz kanoistů Republiky československé	22
4.1 Počátky svazu	22
4.2 Svaz kanoistů RČS ve 20. letech 20. století	23
4.3 Svaz kanoistů RČS ve 30. letech 20. století	34
4.4 Svaz kanoistů RČS ve 40. letech 20. století	49
5 Závěr	61
Prameny a literatura.....	66
Použité zkratky	68
Seznam příloh.....	69

1 Úvod

Téma diplomové práce úzce souvisí nejenom s pohybem na vodní hladině, která je již od pradávna překonávána, ale právě se samotnou kanoistikou. Počátky kanoistiky se datují do dob před 8000 lety. Dle všech studií a předpokladů můžeme tak usuzovat z nástěnných maleb či dochovaných zmenšenin lodí připomínající dnešní kánoe. Prvním takovým důkazem je právě zmenšenina lodi vyrobená ze stříbra se dvěma pádly nalezená ve starověkém Egyptě před 6000 lety. Postupem času se objevovala plavba na vodní hladině za pomoci lodí v nejrůznějších malbách či dokumentacích známých autorů po celém světě. Lodě se využívaly především k dopravě, objevování dosud neznámých míst, přepravě materiálu, válčení apod.

Samotná kánoe a kajak, připomínající ty dnešní, se začaly objevovat především v severních částech naší země. Dle dostupných dokumentací se kajak prvně objevoval v Grónsku mezi Eskymáky.

Kanoistika, jakou známe v dnešní době, se začala objevovat až v 19. století na území Evropy. To dokládají i vůbec první pořádané závody v tomto sportu. Odehrávaly se ve Skotsku roku 1843. Právě z Anglie se rozšiřovala kanoistika dále do celého světa. Nadšenců tohoto sportu bylo mnoho, a proto se začaly zakládat organizace a kluby. Vůbec prvním takovým byl Královský kanoistický klub založený J. MacGregorem. Později vznikaly i velké organizace známé doposud. Nejvýznamnější z nich byla Mezinárodní kanoistická federace.

Na území České republiky se začala kanoistika objevovat až v 70. letech 19. století. První kánoe byly dovezeny k nám Angličany. Později dle vzoru kanadských kánoí jsme je začali vyrábět sami, o což se zasloužil jeden z našich největších protagonistů tohoto sportu J. Rössler-Ořovský. Ten také založil roku 1913 při příležitosti prvních kanoistických závodů v Praze Svaz kanoistů pod celým názvem Svaz kanoistů Království českého. Samotný Svaz zapříčiněním první světové války začal fungovat až v roce 1924, kdy byl přejmenován a nesl název Svaz kanoistů Republiky československé dnes již známý jako Český svaz kanoistů. Pod vedením tohoto Svazu se postupem 20., 30. a 40. let 20. století dostala Česká republika na absolutní vrchol a jsme celosvětově uznávaní v tomto sportu.

Tento sport byl pro nás již od raného dětství důležitý. Rodiče nás přihlásili do kroužku plavání, které stejně jako tento sport má jedno společné, a to překonávání

vodních ploch. Postupně se nám prohluboval kladný vztah k tomuto sportu. Kanoistické a vodácké prostředí nás vždy velmi lákalo a přitahovalo. Rodiče nás brali každoročně na vodu, kde jsme sjížděli nejen české řeky, ale i zahraniční. To nás značně ovlivnilo při výběru tohoto tématu. Zjistili jsme, že kanoistika je na našem území historicky velice oblíbená a velmi popisována ve všech možných pramenech. Jelikož samotná kanoistika byla zpracována několika desítkami autorů, tak ten největší propagátor tohoto sportu u nás, tedy Svaz kanoistů, je defacto zpracován naprosto minimálně. To nás přivedlo k myšlence detailně zpracovat historii tohoto tématu. Dalším důvodem byl i fakt, že zde v Českých Budějovicích se konal start jednoho z nejznámějších distančních závodů napříč světem, a to téměř 200 km dlouhý závod České Budějovice – Praha.

Rozpracování tohoto tématu odkrylo jedinečné, až někdy neuvěřitelné události, které nastínily, jak důležitou roli sehrál právě Svaz kanoistů v naší historii. Proto naše snahy vedly, v poměrně rozsáhlé části práce, k detailnímu přiblížení fungování Svazu na poli kanoistiky. Za tímto účelem jsme se rozhodli zachovat co nejvíce autentických textů bez jakéhokoliv našeho zásahu. Při zpracování nás příjemně překvapilo množství pramenů, podkladů, článků či komentářů, které nám výrazně práci ulehčily. I z toho hlediska se ukázala volba tématu velice šťastnou.

2 Metodologie

2.1 Cíl, úkoly, předmět práce

2.1.1 Cíl práce

Cílem této diplomové práce je detailně zpracovat historii Svazu kanoistů Republiky československé na území České republiky a s ním jeho související témata.

2.1.2 Úkoly práce

- ✓ Shromáždit všechny dostupné informace, písemné prameny, fotografie, internetové zdroje a literaturu související s tématem práce.
- ✓ Zpracovat nástin historie kanoistiky ve světě a v České republice.
- ✓ Zpracovat detailní historii Svazu kanoistů Republiky československé.

2.1.3 Předmět práce

Předmět práce je z **územního** hlediska především zaměřen na území českých zemí, okrajově z tohoto hlediska také na Evropu a svět.

Z **časového** hlediska je předmět práce zaměřen na období vymezené působením Svazu kanoistů Republiky československé, tedy mezi 20. až 40. lety. Tento rámec byl překročen, neboť práce okrajově zasahuje až k počátkům kanoistiky ve světě.

Z **věcného** hlediska je zaměřen na historii Svazu kanoistů Republiky československé. Tento rámec byl rozšířen o témata úzce související s tímto Svazem, tedy o stručný nástin historie kanoistiky.

2.2 Metody práce

Jedná se o standardní historickou práci z našich nejnovějších dějin tělesné výchovy a sportu. Metodologický přístup k práci byl založen na obsahové analýze dokumentů v literatuře, periodikách, dobovém tisku a elektronických a internetových zdrojích. Metody, použité při zpracování práce byly standardní historické. Jedna ze základních metod užitých v této diplomové práci je metoda přímá. Pomocí této metody historického výzkumu je zde na základě studia pramenů popsán historický vývoj Svazu kanoistů Republiky československé a nástin historického vývoje kanoistiky na světovém i národním měřítku. V omezené míře byla použita i metoda nepřímá, z důvodu absence

některých důležitých pramenů. Vzhledem k charakteru práce bylo nutné využít i dalších metod historického výzkumu.

Jelikož sledované území je velice rozsáhlé, bylo nezbytné popisovat historii na několika místech zároveň. Z toho důvodu byl využit synchronní přístup k historickému výzkumu, s kterým byla popsána např. závodní činnost Svazu či vývoj kanoistiky ve světě a v České republice. Byl kombinován s diachronním přístupem, pomocí kterého byl popsán obecný vývoj událostí v České republice či ve světě.

Další metodou využitou v této práci byla metoda progresivní, kdy události byly popisovány historicky tak, jak jdou po sobě, tedy od počátků po současnost. Tato metoda byla využita např. při zpracování vývoje Svazu kanoistů na našem území.

Maximální pozornost byla věnována k zpracování všech dostupných informací, písemných pramenů, literatury, internetových zdrojů a fotografií bezprostředně souvisejících s hlavním tématem. Překvapivě četnost a kvalita dochovaných autentických podkladů získaných především z archivního fondu Svazu kanoistů Republiky československé, umožnila zařazení velkého množství přímých citací. Díky vložení původních textů můžeme říci, že jsme zachovali co největší autenticitu, což nejlépe dokumentuje popisovanou problematiku. To platí zejména u přímých zápisů členů Svazu.

Typickým problémem pojícím se se zpracováním obdobného tématu je přepis oficiálních názvů a jejich zkratk. Bylo zapotřebí se rozhodnout, zdali využijeme těchto názvů a zkratk původních či je nahradíme současně používanými. U zkratk jsme zvolili nahrazení současně používanými. Příkladem takové zkratky může být KČT, nikoliv K.Č.T. Toto pravidlo jsme použili vyjma přímých citací. U názvů se nedá zcela použít jednotné pravidlo např. pro velká a malá písmena v názvech organizací či závodišť. Proto bylo využito zcela univerzálního pravidla respektujícího autentičnost tehdejší doby s dobou dnešní. Při psaní těchto názvů jsme se řídili převážně naším citem, opět vyjma přímých citací.

Dalším problémem se ukázala nekompletnost pramenů z archivního fondu Svazu kanoistů RČS. Ačkoliv je jich opravdu hojné množství, některé stěžejní chybí. Z toho důvodu jsme museli někdy využít pouze naší dedukce a na základě všech ostatních podkladů vyvodit závěry o chybějících informacích. Takovým příkladem byla absence některých zápisů z valných hromad Svazu.

Samotným problémem se ukázalo získání dobových obrazových a fotografických podkladů. Zejména absence přesného popisu a také jejich kvality. Pro jejich získání a popis byly využity všechny dostupné zdroje, včetně těch internetových. Při použití fotografií z dobových periodik či archivního fondu je značným problémem jejich kvalita. Bývají již zašlé. Tento problém se především objevil u výstřižků z tehdejších periodik. Přesto jsme se snažili o zařazení dostatečného množství fotografií, které i přes sníženou kvalitu mají vypovídající charakter.

2.3 Rozbor pramenů a literatury

Publikací zabývajících se popisem historie Svazu kanoistů Republiky československé je velice malé množství. Velká část publikací se zabývá především historií kanoistiky či její momentální podobou. I když tento fakt nebyl překážkou, protože si Svaz kanoistů vše archivoval. Díky usilovné spolupráci našich historiků byla drtivá většina archivovaných dokumentů nalezena a následně dána dohromady. Existuje tedy fond Svazu kanoistů Republiky československé, který obsahuje celkem 16 kantonů se všemi nalezenými dokumenty vztahujícími se právě k již zmíněnému Svazu. Na základě tohoto fondu bylo možné zpracovat téma této práce.

Důležitou publikací zabývajících se vývojem kanoistiky na světové úrovni a na území českých zemí je kniha *Kanoe a kajak*.¹ Zde je popsán vývoj kanoistiky již od svých počátků sahajících až do let 8000 př. n. l. Dále je zde popsána kanoistika v jednotlivých obdobích tak, jak se vyvíjela. První zmínky o kanoistice, která je nám dnes známa se objevují v 19. století v Anglii, odkud se rozšiřovala dále do celého světa. Na to autor navazuje především historií kanoistiky na území českých zemí, kterou popisuje velice podrobně a uvádí zde i své osobní poznatky. Ovšem tento historický popis je ukončen rokem 1935, kdy byla tato kniha vydána, tudíž všechny informace v knize sahají pouze do tohoto roku. Doplnkovými publikacemi se staly knihy *Kanoistika*² a *90. let kanoistiky v českých zemích*³, které přinesly další informace o vývoji kanoistiky jak ve světě, tak i na území českých zemí.

¹ Syrovátka-Rus, V. (1935). *Kanoe a kajak*. Nová tělesná výchova.

² Bílý, M. (2000). *Kanoistika*. Karolinum.

³ Český svaz kanoistů. (2003). *90. let kanoistiky v českých zemích*. Olympia.

Velice důležitou publikací, popisující jak historii kanoistiky, tak i Svazu, je kniha pod názvem *Historie kanoistického závodu České Budějovice – Praha*.⁴ V této publikaci shrnují autoři historii toho nejtěžšího a také nejdelšího kanoistického distančního závodu s přírodními překážkami vůbec jak na evropské, tak světové úrovni. Tímto distančním závodem je, jak název publikace sám napovídá, 189 km dlouhý závod České Budějovice – Praha. Je zde popsán detailně každý ročník tohoto závodu. Mimo to nám spíše přispěla publikace, která popisuje vývoj kanoistiky v českých zemích, ale především vývoj Svazu. Dále to byly fotografie, které jsme převzali a kterých je zde velice mnoho. Ovšem vybírali jsme jen ty, které úzce souvisí s tématem práce.

Další důležitou publikací popisující závodní činnost Svazu od mistrovství Evropy roku 1933 až do 50. let 20. století. je *Vědecký časopis československého Svazu tělesné výchovy*.⁵ V tomto časopise, resp. v článku tehdejšího svazového předsedy, se vyskytuje detailní popis závodní činnosti Svazu, a především jednotlivé mezinárodní závody od zmíněného roku 1933. Mezi ně patří mistrovství světa, Evropy a také letní olympijské hry.

Doplňkovými publikacemi, které nám poskytly bližší informace o průběhu prvního Mistrovství Evropy v kanoistice pořádané na území České republiky, byly časopis *Star: sportovní obrázkový týdeník*⁶ a *Sportovní deník*.⁷ V těchto časopisech lze nalézt úryvky o prvním Mistrovství Evropy, včetně několika fotografií našich reprezentantů.

Nejdůležitějším zdrojem informací byl již výše zmíněný fond Svazu kanoistů Republiky československé. Lze zde nalézt prakticky úplně všechny informace o dění ve Svazu od jeho počátku až po oficiální konec. Je složen celkem z 16 kartonů, ve kterých jsou další šanony rozdělené do jednotlivých období. Ještě, než přejdeme k jednotlivým šanonům, je důležité zmínit *Analogovou pomůcku Svazu kanoistů*.⁸ Zde najdeme úvodní informace o historii Svazu a dále pak seznam neboli inventář všech kartonů včetně názvů šanonů umístěných v nich, což značně pomohlo při hledání informací.

⁴ Štumbauer, J., & Štumbauer, P. (2015). *Historie kanoistického závodu České Budějovice – Praha*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.

⁵ *Vědecký časopis československého Svazu tělesné výchovy*, roč. 1958.

⁶ *Star: sportovní obrázkový týdeník*, roč. 1933.

⁷ *Noviny červeného kříže*, roč. 2003-2014.

⁸ Národní archiv, fond SK RČS. Analogová pomůcka Svaz kanoistů RČS 1922-1948, sign. 000819/00, č. 714.

Většina kartonů nebyla pro zpracování této práce nijak význačná, proto jsme použili jen ty, které měly největší popisný charakter. Prvním kartonem byl hned ten první. V tomto se nachází *Stanovy*⁹, které popisují základní ustanovení, včetně všech předpisů a práv Svazu. Dále zde najdeme *Závodní řád*¹⁰, ve kterém lze nalézt mimo řádu také předpisy závodů, činnosti vrchních i závodních rozhodčích, ustanovení týkající se kajaků a kánoí a všechny další podklady důležité pro pořádání závodů. Naprosto stěžejními se staly *Zápisy valných hromad a schůzí od roku 1922*¹¹ až po *rok 1946*¹², které jsou rozděleny mezi kartony 1 až 3. Zde jsou všechny dokumenty, které Svaz vydával. Nalezneme zde výroční zprávy kapitána, který popisuje závodní sezónu za každý uplynulý rok, dále zprávy turistického kapitána, který popisuje vše stejným způsobem pouze o turistické sezóně, zprávy tajemníka svazu, který ve svých výročních zprávách píše o finančních, úředních či právních věcech Svazu a také zprávy mezinárodního tajemníka, který jak už samotná funkce napovídá, píše ve svých zprávách o mezinárodních vztazích a účastech na mezinárodních závodech. Mimo tyto výroční zprávy zde můžeme nalézt také zprávy předsedy Svazu či jednatele, kteří shrnují všechny události Svazu buď za jeden rok, či za určité období. Ovšem důležitými dokumenty se staly také samotné zápisy z valných hromad, kde jsou detailně popsány jednotlivé schůze Svazu, včetně časů a jmen všech přítomných.

Doplňkovými se staly *Materiály k valným hromadám 1922–1927*¹³, *Materiály a výsledky mistr. Evropy v Praze 1933*¹⁴ a *Různé materiály z let 1928–1935*.¹⁵ V materiálech k valným hromadám jsme našli korespondence klubů, některé výroční zprávy, ale také fotografie či oběžníky. Dále v materiálech mistrovství Evropy byly především články z tehdejšího tisku, fotografie, výstřižky z novin či propozice některých závodů. Posledními využitými byly materiály různé, kde lze nalézt např. ročenku Svazu kanoistů, fotografie, oběžníky, časopisy Svazu, propozice závodů, pozvánky, korespondenci a jiné.

⁹ Národní archiv, fond SK RČS. Karton 1, Stanovy.

¹⁰ Národní archiv, fond SK RČS. Karton 1, Závodní řád a předpisy.

¹¹ Národní archiv, fond SK RČS. Karton 1, Zápisy valných hromad a schůzí výboru 1922–1927.

¹² Národní archiv, fond SK RČS. Karton 3, Zápisy valných hromad a schůzí výboru 1946.

¹³ Národní archiv, fond SK RČS. Karton 1, Zápisy valných hromad a schůzí výboru 1922–1927.

¹⁴ Národní archiv, fond SK RČS. Karton 14, Materiály a výsledky mistr. Evropy v Praze 1933.

¹⁵ Národní archiv, fond SK RČS. Karton 16, Různé 1928–1935.

3 Počátky kanoistiky

3.1 Vývoj kanoistiky ve světě

Kanoistika má bohatou historii napříč kontinenty a civilizacemi. Předpokládá se, že již před 8 000 lety byly první kánoe využívány k dopravě i lovu. Na různých místech naší země bylo nalezeno hned několik obrazů připomínajících primitivní plavidla. Za nejstarší důkazy lze považovat např. člun zhotovený ze stříbra nalezený v hrobce sumerského krále. Tudíž jeho stáří je odhadováno až na 6000 let. Dalším důkazem může být kresba ze starověkého Egypta (2. tisíciletí před naším letopočtem), která představuje loď s osmi jezdci a pádly.¹⁶

Kánoe se v minulosti vyráběly z kmenů, zvířecích kůží a kůry stromů a jejich délka se pohybovala od 3 metrů do více než 30 metrů. Používaly se k základní dopravě, obchodu a příležitostně i k válce.

Původní kánoe měly různou konstrukci v závislosti na účelu a místě, kde byly vyrobeny, od kánoí s otevřenou střechou z kůry, přes vyhloubené stromy, až po 130 stop dlouhé válečné kánoe. Naproti tomu kajaky byly navrženy tak, aby se do nich nedostala mrazivá arktická voda. Často mohly nést pouze jednoho člověka najednou a vznikaly přehozením zvířecích kůží přes dřevěný rám.

Obrázek 1

Indiánská kánoe

Detroit Public Library. (n. d.). *Native American men in canoes, Manistee, Michigan*. <https://digitalcollections.detroitpubliclibrary.org/islandora/object/islandora%3A241772>

¹⁶ Bílý, M. (2000). *Kanoistika*. Karolinum, s. 7.

Zatímco kánoe se používala po celém světě, kajak pravděpodobně pochází z Grónska, kde ho používali Eskymáci. Se slovem "kajak" (ki ak), které v eskymáckém jazyce znamená "lidský člun", se nejčastěji setkáváme v severních oblastech planety, včetně Severní Ameriky, Sibiře a Grónska. Využívaly se především k lovu a rybolovu a byly ideální pro osamělou přepravu. Na druhou stranu bylo používání kánoe podstatně rozšířenější. Kánoe se používala v širokém spektru kontextů, od indiánských kmenů po Polynésany, a to především k dopravě, obchodu a válčení. Fyzický rozdíl mezi oběma loděmi spočívá v tom, že kajak má kokpit, kde mohou lidé sedět. Při jízdě v kajaku se sedí a používá dvoulisté pádlo, zatímco v kánoi se pádluje v kleče s jednolistým pádlem.¹⁷

Obrázek 2

Eskymácký kajak

University of Washington, University Libraries. (n. d.). *Inuit in kayak, probably Alaska, 1900*. <https://digitalcollections.lib.washington.edu/digital/collection/hegg/id/292/>

Na počátku 19. století si kanoistika jako zábava získala oblibu v Evropě pravděpodobně s Kolumbovými objevy. V roce 1843 se ve Skotsku konal první známý závod na kánoích. První kánoe se tedy v rámci Evropy objevovaly v Anglii a odtud se

¹⁷ International Canoe Federation. (n. d.). *History*. <https://www.canoeicf.com/history>

rozšiřovaly dále. Na konci 19. a počátku 20. století byla kanoistika důležitou součástí průzkumu a mapování Kanady.

Kanoistický sprint byl na letní hry zařazen v roce 1936, čímž se kanoistika stala olympijským sportem. Postupem času se olympijský program rozšířil o nové sporty, jako je slalom a maratonská kanoistika. Díky nespočtu klubů, asociací a soutěží, které se tomuto sportu věnují, je kanoistika v současnosti oblíbeným sportem a volnočasovou aktivitou po celém světě.

Technologický vývoj v posledních letech vedl k vytvoření nových materiálů a konstrukcí, což otevřelo kanoistiku širšímu publiku a umožnilo vyšší výkonnost a bezpečnost. Navzdory tomuto vývoji amatérští vodáci i domorodí obyvatelé stále využívají a ctí mnoho tradičních metod a konstrukcí kanoistiky.¹⁸

John MacGregor, skotský právník, sportovec, cestovatel a filantrop, sehrál v 60. letech 19. století významnou roli při rozvoji kanoistiky jako rekreační a sportovní aktivity. Navrhl plachetnice vybavené stěžněm, plachtou a pádly, cestoval s nimi po Evropě a Blízkém východě a propagoval jejich používání prostřednictvím knih a přednášek. V 70. letech 19. století navrhl plachetnice také Robert Baden-Powell, zakladatel skautu. Po druhé světové válce uznala Mezinárodní kanoistická federace (International Canoe Federation ICF) typ plachetní kánoe s palubou a v roce 1970 se plachetní kánoe stala jedno projektovou třídou v jachtingu.

V roce 1865 nebo 1866 založil MacGregor spolu s dalšími vlivnými sportovci a cestovateli Kanoistický klub, později nazvaný Královský kanoistický klub. V roce 1936 vznikla Britská kanoistická unie, která se stala řídicím orgánem pro všechny aspekty kanoistiky ve Velké Británii. Americká kanoistická asociace vznikla v roce 1880 a slouží jako řídicí orgán pro kanoistiku v USA a také se zasazuje o úsilí o ochranu vodních zdrojů. Kanadská kanoistická asociace byla založena v roce 1900 a Mezinárodní reprezentace kanoistiky (The Internationale Repräsentationsschaft des Kanusport IRK) v roce 1924 a zajistila kanoistice místo na olympijských hrách v roce 1936. Po druhé světové válce byla organizace v roce 1946 přejmenována na Mezinárodní kanoistickou federaci (ICF).¹⁹

Účelem této organizace bylo:

¹⁸ Britannica. (n. d.). *Canoeing*. <https://www.britannica.com/sports/roller-skating>

¹⁹ Britannica. (n. d.). *Canoeing History*. <https://www.britannica.com/sports/roller-skating>

- Vytvořit spojení mezi kanoistickými svazy různých zemí.
- V rámci možností pořádat mezinárodní závody v pádlování a plachtění, a to jednou ročně a střídavě v různých zemích.
- Propagovat a podporovat zahraniční turistiku vydáváním vhodných říčních průvodců a poskytováním informací o ubytování a zajímavých místech.
- Zavedení mezinárodně uznávaných symbolů pro řeky na mapách s cílem usnadnit turistiku.
- Vyměňovat si informace vzájemným zpřístupňováním různých národních publikací o kanoistice: přípravou přednášek a referátů, filmů a fotografií, jakož i korespondencí.

Prvotní povaha provozování kanoistiky a samotný obraz tohoto základního vodního plavidla slouží jako sjednocující symbol mezi kulturami a národy, jejichž národy sdílejí společné zkušenosti. Pomáhá také vysvětlit působivý rozmach Mezinárodní kanoistické federace do více než 150 zemí během 85 let.²⁰

3.2 Vývoj kanoistiky v českých zemích

V minulosti, v době Rudolfa II., se na Vltavě konaly různé slavnosti, jejichž součástí byly vodní soutěže jako je veslování, plavání a plavba. Mezi nejstarší vodáky v České republice patří Jan Zachař z Pašiněvsi a Petr Vok z Rožmberka, kteří kolem roku 1600 dopluli na malé lodi z Českého Krumlova do Prahy.²¹

V 70. letech 19. století přivezli angličtí obchodníci do českých zemí první kánoe. Ferdinand Zinke zakoupil kánoe od Angličanů Stewense a Bradlyho, kteří jako první spluli Vltavu a Malši z Kaplice do Českých Budějovic. První kánoi české konstrukce postavil v roce 1905 Stutzig (člen Českého Yacht klubu) a vyrobila ji pražská firma Blecha a Mašek. V roce 1912 objednal J. Rössler-Ořovský z Ontaria první kanadské kánoe a uvedl je do provozu v českých zemích. Na jejich základě začal pražský loďař Řepa od roku 1912 vyrábět kánoe.²²

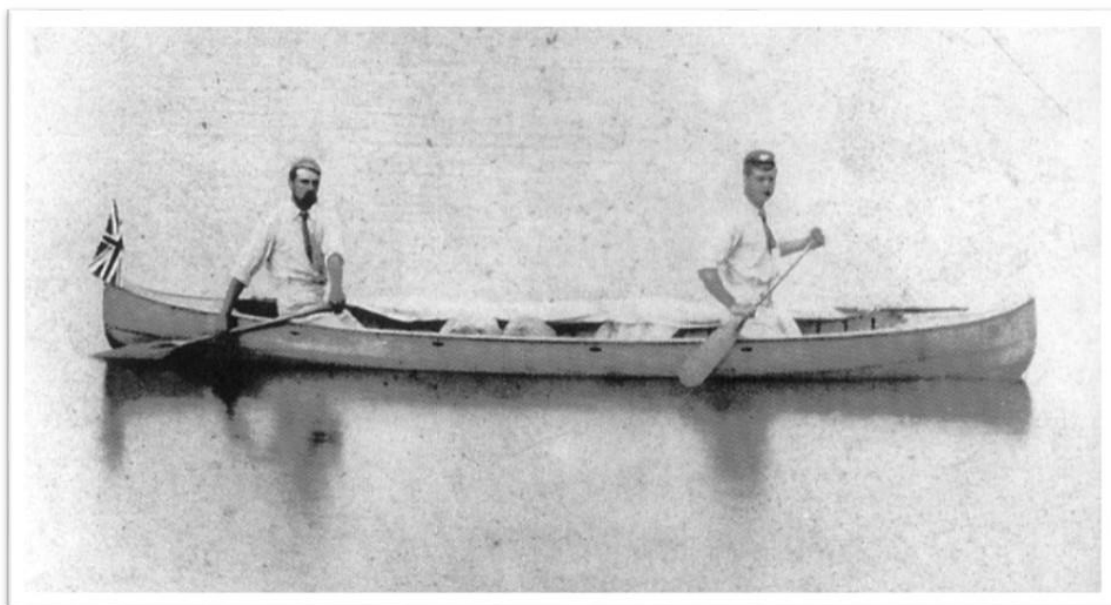
²⁰ International Canoe Federation. (n. d.). *History*. <https://www.canoeicf.com/history>

²¹ Český svaz kanoistů. (2003). *90. let kanoistiky v českých zemích*. Olympia.

²² Bílý, M. (2000). *Kanoistika*. Karolinum, s. 8.

Obrázek 3

Angličtí obchodníci Stewens a Bradley na jejich dovezené kánoi

Štumbauer, J., & Štumbauer, P. (2015). *Historie kanoistického závodu České Budějovice – Praha*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, s. 30.

Před první světovou válkou byla plavba vzácná a motorové čluny ještě nebyly vynalezeny. Turisté často používali k cestování po Vltavě vory, protože byly levnější než drahé lodě. Studenti, kteří si nemohli dovolit lodě, často používali k dopravě vory. V roce 1910 byl založen Univerzitní sportovní klub oddíl vodní turistiky a kanoistiky. Dva roky poté, tedy v roce 1912, skupina členů klubu projela Vltavu na vorech z Budějovic do Prahy. V témže roce založil Český Jacht klub oddíl vodních skautů, což vedlo ke vzniku několika dalších podobných organizací. Největší rozmach vodní turistiky a kanoistiky však nastal po první světové válce, kdy vzniklo několik nových klubů a vzrostla obliba vodních sportů. Významnou roli v tomto růstu sehrál Univerzitní sportovní klub, který svým členům poskytoval lodě a propagoval vodní turistiku a kanoistiku. Vodní skauti a členové Klubu vysokoškolského sportu byli prvními, kdo po revoluci propagovali vodní sporty.²³

Kanadské kánoe byly u nás známy už koncem 19. století, ale v té době se o nich nevědělo a nebyly tudíž ani propagovány. Poněkud populární byly pouze naše domácí lodě. Nejstarší kánoe z 80. let 19. století má v držení Český atletický klub v Roudnici. Tu získali od dvou Američanů, kteří byli v roce 1875 na rybářské výpravě z Českých Budějovic-Prahy-Roudnice nad Labem a Děčína. Po této výpravě ji prodali slavnému

²³ Syrovátka-Rus, V. (1935). *Kanoe a kajak*. Nová tělesná výchova, s. 8.

českému veslařovi Ferdinandu Zinkemu. Původní indiánská pádla, která k této kánoi patřila, byla také předlohou pro první pádla vyrobená v Čechách z jasanového dřeva firmou Janda a Bartoň ve Vysokém nad Jizerou. Úplně první kanadské kánoe přivezl do Chocně v roce 1878 knížecí sokolník hraběte Kinského, který byl anglického původu.

Český jachtařský klub z let 1906–1912 zjistil, že kanadské kánoe jsou pro jeho členy na českých a moravských řekách a hrčkách nejvhodnější. Jeho členové (zejména Rössler-Ořovský, ale i Štucik, Carmina, Kvasnička, Křečkové a další) se od roku 1895 věnovali říčnímu táboření spojenému s velkými zájezdy na různých lodích a ze svých zkušeností zjistili, že kanadské kánoe jsou pro vodní turistiku opravdu nejvhodnější. Jednou z jejich největších výhod bylo sezení čelem vpřed. V té době se zkoušely i gigové lodě se dvěma a více vesly, původní temžské lodě, lehké kočárky a jolky, ale kompaktnost, snadná přenosnost a dobré využití kanadských kánoí v peřejích a branách jezů vedly k volbě tohoto typu indiánské lodi. Největší zásluhu na tom měl opět Rössler-Ořovský, který z Ameriky přivezl i pravé kanadské závodní a cestovní kánoe (hennberské kánoe) a také motorovou kánoi Tommy.²⁴

Obrázek 4

Jedna z prvních kánoí v Čechách

Štumbauer, J., & Štumbauer, P. (2015). *Historie kanoistického závodu České Budějovice – Praha*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, s. 32.

²⁴ Tamtéž, s. 9.

První rozvoj kanoistiky u nás byl popisován i v časopise Svazu kanoistů RČS „Kanoé a kajak“.

Tak zvaná lehká kánoe byla stavěna na řezaných dubových žebrech, zapuštěných asi do 4 cm silného kýlu. Plaňky byly z měkkých, asi centimetrových prken. Uvnitř asi 15 cm shora byla silná lať po celé délce lodi, na ní byla přidělena sedátka. Na lubu byla zase jedna lať a zvenčí ještě jedna, na kraji a druhá pod ní. Loď byla potažena silnou plachtovinou a vespod měla rovnoběžně s kýlem čtyři důkladné „šoupačky“ po celé délce lodi. Měla-li lehká kánoe 70-80 kg, bylo to málo. Krytá, těžká kánoe musela mít vysoké špičky, aby vypadala hodně indiánsky a aby se při větru nedala řídit. Sedátka byla nízko a pádlující seděli tak, aby špička trčela z vody. Ve špičce lodi bývaly dřevěné kufry, se složenou polní kuchyní a na lodi muselo být samé mosazné kování a jméno nějaké americké řeky či jezera. Kánoe bez plátna (nynější poslední model) měli ve Slavii asi v letech 1912–13. Či byla, nevím, ale pravděpodobně jako všechny novoty ve Slavii patřila prof. Šimkovi.

Pak bylo v Praze jedno kánoe z Německa (patřilo Štěpničkovi a pak Breitovi). Bylo z vrchu celé kryté (dřevem a plátnem) a sedělo se na krytu. Pro nohy byly otvory, které se daly přikrývat víkem. Trochu to vypadalo jako ponorka a dva statní chlapi měli co dělat, aby ji zdvihli.²⁵

Před válkou obdržel Český Yacht klub tři původní americké kánoe Quenebec, které byly prvními kánoemi postavenými na zakřivených bukových žebrech, jako jsou kánoe, které vidíme dnes. Navzdory snahám mnoha odborníků, kteří se snažili upravit jejich půvabný vzhled, si kánoe stále zachovává svůj původní tvar. Také pádla prošla mnoha změnami, vyráběla se delší pádla pro turistiku a experimentovalo se s různými tvary. Styl pádlování záležel na každém člověku, ale normou bylo sedět, protože se věřilo, že příd' kánoe by měla vyčnívat z vody a loď by měla klouzat po vodní hladině. Když si však dva jedinci dali na příd' sedadla, aby loď rovnoměrně zatížili, ostatní je označovali za blázny. Na závodech v roce 1912 jedna dvojice dokonce pádlovala vestoje, přestože vážila kolem 200 kg.²⁶

Počátky české kanoistiky z poválečného období byly finančně velmi náročné. V té době byla sice opravdová kánoe touhou každého vodáka, ale kvůli vysoké ceně byla většinou nedostupná. Ostatní typy lodí byly v té době také velmi drahé. Láska k vodě a vodní turistice však překonává překážky a přichází na řadu svépomoc kanoistů. Heslem Vodáckého svazu (VS) se stalo: drahý sport levně. Vodáci a skauti z VS

²⁵ Svaz kanoistů RČS. (1935). Historie kanoé. *Kanoé a kajak*, 2(3), 27.

²⁶ Tamtéž, 28.

si jednoduše začínají stavět vlastní lodě. Na Vltavě tehdy pluly těžké, indiánsky pojmenované a pomalované lodě, ale pravé kanadské kánoe připomínaly jen zdálky. S těmito loděmi se také na Vltavě pořádaly závody a byly vytvořeny kategorie pro různé typy, např. kánoe kryté, kanadské, cestovní, těžké, amatérsky stavěné atd. Tato akce však splnila svůj úkol a naše kanoistika i v této podobě rostla a vedla svým velkým rozvojem k zdokonalování.

Studenti univerzitního sportu se ujali opravdových kajaků a kánoí. Díky svým zkušenostem a vzdělání překonávají počáteční překážky a brzy staví nejen kajaky, ale i kánoe. Středisky pro jejich stavbu se stávají malé dílny ve Strakově akademii z let 1920–1927. Studenty brzy napodobují všichni chudí vodní nadšenci. Tato tradice pokračuje i nadále. Po vzoru studentů si staví kánoe i další méně majetní vodáci. (Toto rozšíření turistické, a zejména závodní kanoistiky, poté podnítilo rozvoj stavebního průmyslu na vysoké úrovni).

Počáteční nejistota ohledně výběru různých plavidel se časem postupně vyjasňuje. V letech 1923 až 1925 se stavěly především kajaky. Začaly se však objevovat kánoe, které jsou větší, prostornější a relativně levnější. V letech 1925–1930 kánoe zcela zvítězily. Kajak však nezmizel. Přicházely vlivy z Rakouska, kde se používaly pouze kajaky, a z Německa, kde kajaky také převládaly. Proto v letech 1930–1935 u nás vedly kánoe, v jejichž konstrukci měli kanoisté VS velkou převahu. Stavba lodí však vyžaduje odborné znalosti. Právě z toho důvodu se zapojili také studenti, kteří svými odbornými zkušenostmi poskytovali rady a návody všem svým kolegům při stavbě lodí. To byla především práce zaměstnance VS Ing. J. Laciného, který v roce 1929 napsal dvě knihy o amatérské stavbě kajaků a kánoí. Dalším autorem byl např. vynikající odborník a kanoista, vedoucí kanoistiky VS, V. Rus-Syrovátko, který ve své publikaci poskytuje návody na stavbu kánoí a kajaků, které sám dokonale ovládá. Opírá se nejen o zahraniční vzory, ale také se řídí vlastními zkušenostmi.²⁷

Vysokoškolský sport se tak prostřednictvím svých profesionálních pracovníků stává důležitým faktorem při budování kvalitních rekreačních a soutěžních lodí a zároveň je činí nejlevnějšími, protože Vysokoškolský sport vždy dbá na to, aby významné a hodnotné sporty byly pro studenty cenově dostupné a přístupné. V této

²⁷ Syrovátka-Rus, V. (1935). *Kánoe a kajak*. Nová tělesná výchova, s. 10.

snaze o snížení nákladů a následné rozšíření mnoha původně drahých sportů, jako je lawn tennis (tenis na trávě), lyžování a další, dosahuje Vysokoškolský sport plného úspěchu. Vysokoškolský sport ukázal, jak lze tyto sporty levně rozvíjet, a prodej sportovního vybavení se přizpůsobil jejich zlevnění, čímž se tyto sporty staly dostupnými pro nadšence všech vrstev.

Asi ten největší kanoistický ruch se odehrával na Vltavě v Praze, zejména na horním toku Vltavy. Vodáci se vydávají na vodácké výlety nejen na všechny přítoky Vltavy, ale i na moravské a slovenské řeky. Důležitou roli zde hráli opět studenti, kteří šířili tyto informace dál. Od svého hlavního zdroje a centra v Praze tak kanoistika postupně proniká na český venkov, Moravu a Slovensko. Zvláště silně je kanoistika zastoupena mezi českými Němci, kteří udržovali úzké vazby s německými a rakouskými vodáky.

Stovky českých kanoistů se ročně proháněly na svých kánoích a kajacích i daleko za hranice. I v tomto ohledu má prvenství pražský Vysokoškolský sport. Např. takový oddíl profesora Vály, který podnikal zahraniční cesty již od roku 1925 a za tu dobu procestoval většinu evropského kontinentu. Nejčastěji navštěvovanými zeměmi byly Rakousko (kde se sjíždějí alpské řeky), Německo, Jugoslávie atd. Delší cesty byly podniknuty do Francie, Španělska, Itálie, Středomoří, Finska (které je se svými tisíci jezer ideální zemí pro kajaky), Polska, podél Dunaje k Černému moři, po celém Balkáně atd.²⁸

Kanoistika se neomezuje pouze na turistiku. Související závodní tradice veslování a sportovní pojetí kanoistiky vedly k měření sil v závodech a dosahování mimořádných výkonů. Již v počátcích se konaly závody kánoí a kajaků na dlouhých vytrvalostních tratích, které se vyvinuly z turistických tras, stejně jako závody na krátkých tratích (od 500 m do 5 km). Klasickými tratěmi můžeme nazvat závody na 1 km a 10 km, které se konají na mezinárodních a národních mistrovstvích. Závody na dlouhých tratích byly v podstatě československou specialitou a jejich obdobu lze nalézt v zahraničí jen výjimečně.

Vývoj závodní kanoistiky v Československu probíhal převážně samostatně, bez zahraničních vlivů. Ovšem touha učit se od jiných zemí a měřit s nimi síly však brzy

²⁸ Tamtéž, s. 11.

vedla naše závodníky k zapojení do mezinárodních závodů. Tak se na závodech v Hamburku v roce 1924 seznámili se závodní technikou pádlování vkleče, u nás dosud neznámou. Rychle si ji osvojili a brzy se dostali do čela světové kanoistiky. Jejich úspěchy a překvapivá vítězství v kanoistice na mistrovství Evropy v Praze a Kodani i na dalších závodech v zahraničí (Berlín, Drážďany atd.) jsou toho velkým důkazem. V kajaku jsme však nemohli některým národům konkurovat, ale každým rokem jsme se přibližovali blíže k světové úrovni. Němci, Rakušané a Švédové v kajakářských závodech měli stále navrch. Dobré postavení jsme měli ale v ženské kategorii, kde naše ženy bojovaly o přední příčky. Na druhou stranu v kanoistice to byl přesný opak. Naši závodníci byli v zahraničí plně uznáváni a jejich výkony byly ceněny více než u nás.

Jako v každém sportu i v kanoistice rychle vyvstala potřeba organizace, a to jak z hlediska rekreačního, tak i závodního. Zde přichází na řadu Československý svaz kanoistů ČSR (Československé republiky), který sdružuje nejen české kanoisty a kajakáře, ale i německé vodáky. Jeho založení se datuje do roku 1913, avšak jeho skutečný rozvoj začal až v roce 1924.²⁹

²⁹ Tamtéž, s. 12.

4 Svaz kanoistů Republiky československé

4.1 Počátky svazu

První kanoistické závody se konaly v Praze 12. října 1913, byly součástí závodů motorových člunů a jejich cílem byla propagace tohoto sportu. Soutěže se konaly ve třech kategoriích, a to v kanoistických závodech lehkých a těžkých vah na určité vzdálenosti a v překážkovém závodě. O tom svědčí i příspěvek z časopisu Svazu kanoistů RČS.

Závodilo se na 1 km a při mezinárodních závodech 1913 také na 500 m s překážkami. Koníčkovalo se jen na jedné šňůře, obvykle několik lodí ve vleku, v první seděl jeden a řídil. Ostatní volně táhli. V Chuchli se snědlo něco menšího a začalo se koníčkovat. Na Zbraslavi se zase pojedlo. Odpolední túra byla do Vraného, tam se spalo u Zamrazilů (Rössler na Libřici) a druhý den jelo se pohodlně dál. Tur bylo na tehdejší malý počet kánoí opravdu hodně.

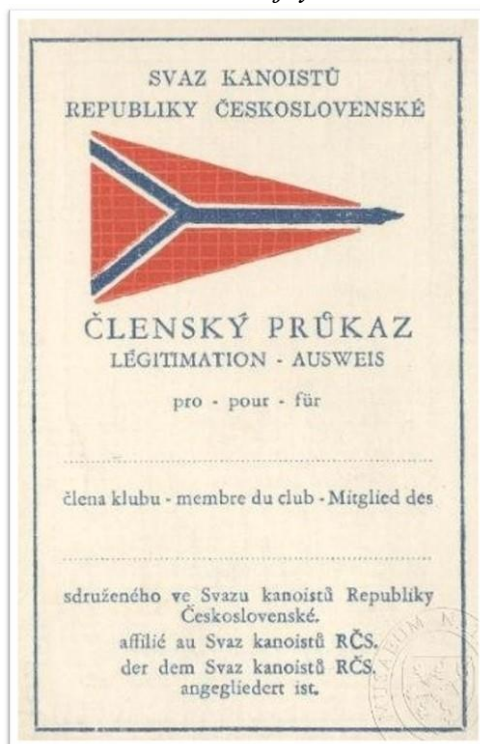
Dne 29. listopadu 1913 založil Josef Rössler-Ořovský Svaz kanoistiky Království českého, který je dnes znám jako Český svaz kanoistů. Tento spolek byl založen v kavárně Karel IV. a mezi zakládající členy patřily Český Yacht klub (ČYK) Praha, ČYK České Budějovice a Veslařský klub Blesk. Předsedou Svazu se stal J. R. Ořovský. I když vzniknul v roce 1913, úředně byl schválen až o rok později. V té době se věnoval mimo jiné propagaci a podpoře vodní turistiky, což zahrnovalo její popularizaci v novinách, pořádání besed a navrhování vhodných vodních túr. V červnu 1914 se v Praze konaly vodácké závody v rámci mezinárodních závodů motorových člunů a jachet.

Toho léta však vypukl do té doby největší válečný konflikt v dějinách lidstva. To mělo značný dopad nejen na sportovní a turistické aktivity, ale i na každodenní život obecně, neboť válka měla zdoluhavý průběh a zhoršila hospodářskou situaci. Mnoho lidí, kteří se rádi věnovali kanoistice, muselo narukovat do armády, a ti, kterých se to netýkalo, mohli jezdit jen na krátké výlety a exkurze, a to ještě nepříliš často. Někteří milovníci kanoistiky však využívali své lodě k pašování nedostatkových potravin z některých regionů do Prahy, aby se vyhnuli úředním kontrolám na nádražích a na silnicích.

V roce 1919 byl přejmenován na Český svaz kanoistů a vodních turistů.³⁰ Ovšem samotný rozvoj nastává až v roce 1924, právě díky skvělé propagaci již dříve zmíněných studentů, se dostává kanoistika do nejširších vrstev společnosti a postupně se rozrůstá.³¹

Obrázek 5

Členský průkaz Svazu kanoistů RČS včetně vlajky Svazu

Národní archiv, fond SK RČS. Karton 16, Různé 1928-1935.

4.2 Svaz kanoistů RČS ve 20. letech 20. století

Konec 1. světové války byl významným datem pro kanoistiku na území České republiky. Začala se rozvíjet závodní kanoistika především tedy závody distanční.³² Klasické závody se začaly pořádat až v polovině 20. let na tratích 1000 a 10000 m.³³ Došlo k obnovení činnosti svazu a roku 1922 vyšel komentář J. R. Ořovského v Národních listech.

³⁰ Raft.cz. (n. d.). *Historie vodáckého sportu*. <https://www.raft.cz/historie-vodactvi.aspx>

³¹ Syrovátka-Rus, V. (1935). *Kanoe a kajak*. Nová tělesná výchova, s. 12.

³² Mezi takové závody patřily např. České Budějovice – Praha, Kamýk – Štěchovice či závod Cholín – Praha.

³³ Národní archiv, fond SK RČS. Analogová pomůcka Svaz kanoistů RČS 1922-1948, sign. 000819/00, č. 714, s. 4.

Činnost Svazu Kanoistů a Vodních Turistů, úředně to uznaného Svazu, byla během války přerušena. Jest na čase, že Svaz Kanoistů a Vodních Turistů opět zahájil činnost svou, aby znovu vybudován za spolu činnosti všech klubů, kroužků a jednotlivců tak, aby vodní turistika konečně byla zorganizována. Dnes možno říci, že jest víc neorganizovaných kanoistů a vodních turistů než organizovaných. Tato neorganizovanost má velké vady. Každý kanoista a vodní turista má náleži k organizovanému sportovnímu spolku. Lodi musí býti odbornicky přechovávány a za tím účelem nutno získati společných loděnic, nebo aspoň přístřeší a zříditi stanice atd. aby vodní turisté vyhovovali předpisům říční policie, musí jezdit buď pod uznanou vlajkou spolkovou, nebo Svazovou, neb, nejsou-li organizováni, musí míti na lodi štítek se jménem a adresou. Každý vodní turista má znáti jistá sportovní a vodácká pravidla, musí se mu dostati návodu o táboření, překonávání překážek, o zpravování lodí atd. kanoisté a vodní turisté potřebují společných výprav, ale zejména veřejných soutěží. Nutno opět vypsati dle vzoru ostatních národů závody atd. pro kanoisty a vodní turisty. Činnost Svazu Kanoistů samozřejmě nekoliduje s činností Svazu Veslařů. Svaz Kanoistů svolává IV. řádnou valnou hromadu na sobotu 26. srpna 19.30 večer do kavárny "Opera" na Smíchově, kam zve všechny kluby a kroužky pěstující kanoistiku a river-kamping. Mezi jiným budou na této valné hromadě stanoveni pořadatelé mezinárodních závodů kanoistických a termíny těchto mistrovství vypsanych Svazem: a) Mistrovství RČS. v kanadském kanoi na trati Štěchovské Slapy Praha. Jeden kanoista. b) Mistrovství RČS. v kanadském kanoi na trati Štěchovské Slapy – Praha. Dva kanoisti. c) mistrovství Královská louka, dráha 2000 m. Jeden kanoista. d) Mistrovství RČS. v kanadském kanoi na trati Dvorce – Královská louka, dráha 2000 m. Dva kanoisti. Podobně proposice s daty, vklady, cenami a závodním řádem budou včas rozeslány a uveřejněny. Za Svaz Kanoistů: J. R. O.³⁴

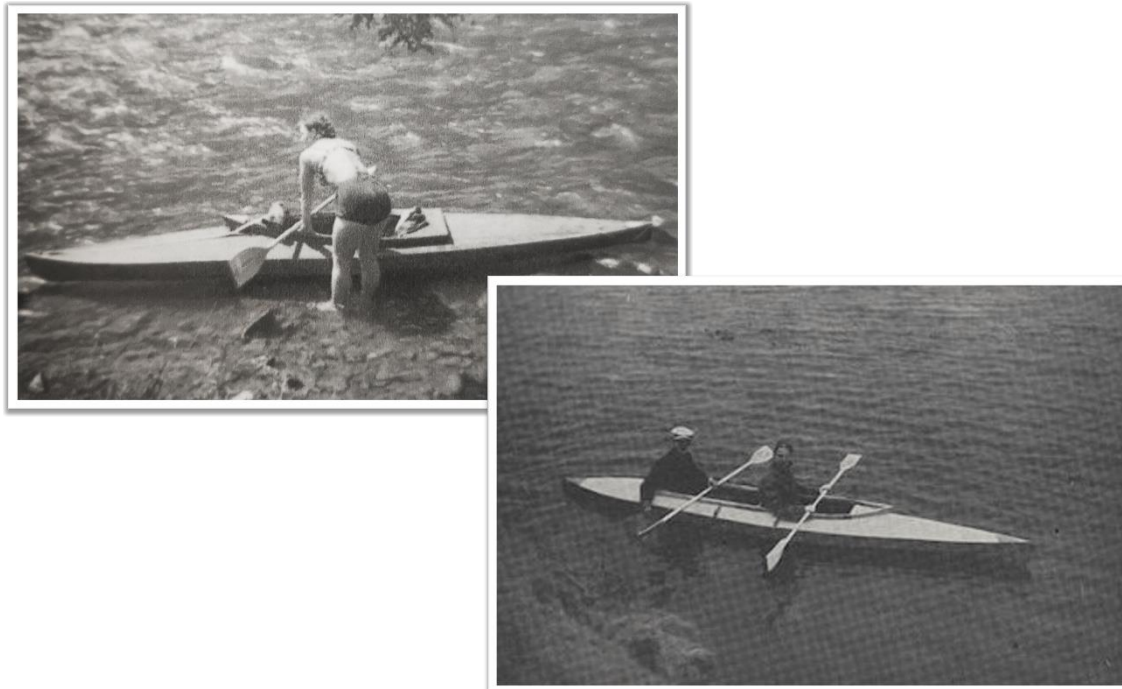
Obecně lze říci, že od roku 1920 zažívá kanoistika obrovský rozmach. K rozvoji přispěl rostoucí počet oddílů vodních skautů a tradičních vodáckých klubů, stejně jako zapojení Klubu československých turistů (KČST), který v roce 1924 evidoval 253 kajakářů. Významnou roli v tomto růstu sehrálo také rozvíjející se trampské hnutí, přičemž český tramping je charakteristický svým úzkým vztahem k romantickým říčním údolím, zejména těm nad Prahou, a také k říčním údolím v okolí dalších větších měst. Svatojánské proudy si oblíbili zejména milovníci přírody a svobody, včetně pěších turistů, vodáků a trampů, kteří pravidelně utíkali před monotónností života v Praze do tohoto jedinečného romantického světa. První skupina trampských pionýrů začala v této oblasti tábořit ještě před první světovou válkou, takže pro ně byla ideálním místem k ústupu od omezení organizovaného skautingu. První trampská osada, známá jako "Osada ztracené naděje", vznikla v roce 1916 na výrazném levobřežním ostrově ve

³⁴ Štumbauer, J. & Štumbauer, P. (2015). *Historie kanoistického závodu České Budějovice – Praha*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, s. 37.

Svatojánských proudech Vltavy. Následovaly další osady na Vltavě, Sázavě, Kocábě a následně i v dalších oblastech.³⁵

Obrázek 6

Skládací kajaky jednotlivců a dvojic

Obrázek vlevo: Štumbauer, J., & Štumbauer, P. (2015). *Historie kanoistického závodu České Budějovice – Praha*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, s. 47. Obrázek vpravo: M. Škalda. (2012, 22. 6.). *Skládací kajak Letov*. Raft.cz. https://www.raft.cz/Clanek-Skladaci-kajak-Letov.aspx?ID_clanku=1370

Tramping v té době byl velice spjat s kanoistikou. Teprve mnohem později se kanoistika stala oblíbeným sportem pro lidi, kteří nebyli a nechtěli být spojeni se skautským hnutím. Před válkou se kanoistika provozovala jen ve velmi malém měřítku, takže téměř nestála za řeč. Na řece se začaly objevovat různé typy lodí, včetně pramic, hausbótů, kánoí, a nakonec i kajaků, ale kajaky se u nás ujaly až později. Pramice a hausbóty se kvůli své nepohyblivosti nerozšířily a život na jejich palubě byl spíše staromódní. Byly vhodné jen pro krátké víkendové výlety.

Na druhou stranu se ideálem každého trampa v počátcích staly kánoe, které však byly poměrně drahé a nesnadno dostupné. Mnozí si je proto stavěli sami, jako amatéři, aby ušetřili. O propagaci cenově dostupné amatérské stavby lodí se zasloužili

³⁵ Tamtéž, s. 38.

vodní skauti, kteří začali stavět lodě na popud slavného sportovce J. R. Ořovského. Od nich se také učili mnozí trampové.³⁶

S rozmachem kanoistiky ve 20. letech se pojí také první pořádané distanční závody na kánoích. Roku 1921 proběhla turistická jízda spolehlivosti na trati mezi Záhoří a Chuchlí dlouhá 32 km. Jelikož Záhoří je začátkem Svatojánských proudů, tak roku 1923 se odsud pořádaly závody až do Zbraslavi. Ovšem mnohem důležitější se stal rok 1922. Byl založen ojedinělý závod České Budějovice – Praha.³⁷

O činnostech svazu vypovídá zpráva tajemníka svazu Emericha Ratha z roku 1926.

Dávám-li letos svoji poslední zprávu pro valnou hromadu jako tajemník, mohu konstatovati s uspokojením, že vývin kanoistiky jde mocným krokem ku předu a zůstane-li nadšená spolupráce klubů, ve Svazu sdružených, pak naše práce, kterou od počátku pro kanoistiku konáme, nebyla bezvýslednou. Poslední rok dočkal se konečně Svaz řádných nových stanov, které připravil Dr. Kalibera a závodního řádu, zpracovaného Koželským, Drozenem a Petrem. Mimořádná valná hromada změnila název Svazu kanoistů a vodních turistů na Svaz kanoistů RČS. V roce 1926 přístupem Klubu vodních sportů a opravdovou spoluprací Klubu československých turistů, který svoji vzornou loděnicí jest dnes nejlépe zařízeným kanoistickým klubem, Svaz opravdu získal na mohutnosti. Schodek ze závodu 1925 se značně změnil a doufám, že bude letošního roku možno schodek ten již úplně vyrovnati. Vodní turistika byla pěstována velmi čile a členové svazových klubů konali v republice a cizině tolik túr, že není možno obšírněji je zde popsat. Svaz zřídil vlajkou označené stanice Záhoří, ve Štěchovicích "u Škubny" a v Libřici. Svaz přistoupil za člena do olympijského výboru. Sportovní činnost vyvíjela se velmi slibně, neboť jakost našich závodníků se podstatně zlepšila. Také o závodech se detailně šířiti nemohu a obstaral to vždy denní tisk. Jako novinku uspořádal s velkým úspěchem Klub vodních sportů kanoistický závod Praha – Měchenice – Praha. Český Yacht Klub svůj tradiční závod České Budějovice Chuchle v mezinárodní účasti. Touring Club svůj mistrovský závod Záhoří Vodní skauti svůj obvyklý Svatováclavský závod u Střeleckého ostrova. Svaz pořádal svoje mezinárodní závody čistě v sportovním rámci, bez okázalosti a dokázal krásným sportovním úspěchem závodů, že i bez schodku lze závody uskutečniti. Závody naše měly skvělou mezinárodní soutěž, a to vždy nejlepších lidí ve své kategorii. Závodníci z Halle, Vratislavi a Zhořelice vítězili ještě s převahou a odvezli si naše drahocenné putovní ceny: Cenu prezidenta republiky a cenu ministerstva zdravotnictví...³⁸

³⁶ Svaz kanoistů RČS. (1936). Tramping a kanoistika. *Kanoe a kajak*, 3(4), 48.

³⁷ Štumbauer, J. & Štumbauer, P. (2015). *Historie kanoistického závodu České Budějovice – Praha*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, s. 39.

³⁸ Národní archiv, fond SK RČS. Karton 1, Zápisy valných hromad a schůzí výboru 1922–1927, Činnost Svazu kanoistu za rok 1926, s. 1.

Zajímavostí ve srovnání s dnešní dobou mohou být náklady spojené s pořádáním mezinárodních závodů. Celkové náklady, které činily 250 Kč, byly kryté vklady. Díky spolupráci ČYK bylo možné vůbec tyto závody pořádat, zejména po stránce technické. Účast na mezinárodních veslařských závodech nebyla nijak velká, a proto bylo nutné přidat další disciplíny, a to závod kajaků na 4 km s obrátkou a závod klání v kánoích.

...Na poměru k jinonárodním Svazům, jako německému a rakouskému nic se nezměnilo. Němečtí kanoisté jezdili plně na naši Vltavu a zaměstnávali náš konzulát poptávkami a informacemi velmi čile. S Rakušany nepřišli jsme do styku, též pomět k Deutscher Paddlerverbandu v ČSR se nezměnil, ačkoliv je u tohoto Svazu znatelná snaha, s námi se dorozuměti. Z I.R.K. nebylo nic pozitivního slyšeti a jsme to vlastně my, kteří pořádáním opravdové mezinárodní regaty udržují pospolitost na poli sportu. Z našich závodníků startoval pouze Drozen na Kanutagu v Bavorsku a zastupoval náš Svaz oficiálně. Na Isar-Regatě startoval Rath. S veslaři máme zaručenou dobrou spolupráci. Již letos při primátorských osmách budeme pořádati závod kánoí a kajaků, což bude pro náš Svaz velkou propagandou. Po závodě převezmou kanoisté pořádkovou službu na trati pro primátorské osmy.

Náš program pro 1927. První snahou naší musí být rovnováhu v rozpočtu, čímž se nám teprve umožní aktivní práce na poli vodní turistiky, neboť musíme dbáti toho, aby byly zaklá dány všude stanice atd., by ruch turistický byl umožněn 1 třídě méně majetné. Máme v úmyslu uspořádati velký kanoistický tábor na Vranském ostrově nebo ve Svatojánských proudech. Závody budou pořádány v rozměru asi jako loni, ovšem dle našeho nového závodního řádu. Přimlouval bych se o vzkříšení závodu Cholin – Praha.³⁹ Mezinárodní Závody vypíše Svaz zase jako loni na podzim, Regata na Váhu bude letos z Podhradí do Trenčína 70 km dne 19. července, pořadatelem bude Klub československých turistů Trenčín, který mezitím vstoupil do našeho Svazu.

Pro velnou hromadu připravil výbor kandidátní listinu, Funkci tajemníka pro příští rok bych již nemohl převzít, neboť nebylo by mně již možno dnes již dosti obsírnou agendu Svazu spojit s mým povoláním. Doufám, že vývin Svazu kanoistů půjde dál cestou zdravého vývoje a že kanoistika se stane opravdu lidovým sportem a přispěje k ozdravení našeho národa. Potřebujeme zdatnou mládež a chceme, aby i ti starší našli v kanoistice tělesné a duševní ozdravení. Emerich Rath.⁴⁰

V roce 1924 byla v Kodani založena Mezinárodní reprezentace kanoistiky (Internationale Repräsentantschaft für Kanusport – IRK), jejímiž zakládajícími členy byly Švédsko, Dánsko, Německo a Rakousko. IRK založen byl z iniciativy zasloužilého dlouholetého předsedy rakouského svazu Pietschmanna, který jako první poukázal na

³⁹ Tamtéž, s. 2.

⁴⁰ Tamtéž, s. 3.

důležitost vodní turistiky a po celý svůj život se nadále zabýval myšlenkou soustředění sportovní kanoistické organizace tak, aby se uplatnila také mezinárodně. Na svých cizozemských cestách navazoval styky s mnoha představiteli sportovního světa, což ho vedlo k založení této organizace. Ze švédské iniciativy bylo přikročeno v červenci 1923, při příležitosti švédských závodů v Göteborgu, k bližší spolupráci.⁴¹ Přestože náš kanoistický svaz vstoupil do federace až v roce 1925, byl stále považován za jednoho z pěti zakládajících členů. V témže roce byl náš svaz pověřen pořádáním mezinárodních kanoistických závodů, které se konaly v Praze v průběhu VIII. olympijského kongresu. Hlavním cílem těchto závodů bylo propagovat kanoistiku mezi účastníky kongresu a případně ji zařadit mezi trvalé olympijské sporty.⁴² Od této doby se pravidelně konalo mistrovství republiky v závodech na kánoích a kajacích na tradičních tratích. Přestože tyto akce přinesly Svazu uznání a podpořily rozvoj naší kanoistiky, způsobily také značné finanční problémy. V rámci řešení těchto problémů prošel Svaz vnitřní restrukturalizací, včetně změny názvu na Svaz kanoistiky Republiky československé (SK RČS). Nové vedení úspěšně eliminovalo dluhy Svazu a udrželo vysoké tempo růstu naší kanoistiky, které bylo v té době impozantní.

Od roku 1925 zaznamenal kanoistický svaz pod vedením zkušených sportovců, jako byl Koželský a později J. Neumann, výrazný a rychlý růst. Svaz se mohl chlubit širokou sítí, která čítala 30 členských klubů a několik tisíc členů. Většina těchto klubů sídlila v Praze, v poslední době však vznikala řada nových klubů na českém venkově, ale i na Moravě a na Slovensku. V důsledku toho Svaz zřídil vlastní sekretariát pro Slovensko v Žilině. Kanoistický Svaz má na starosti sportovní, závodní a turistické záležitosti s cílem usnadnit a zlepšit kanoistiku v rámci země i v zahraničí. Za tímto účelem Svaz zřídil řadu kempů a kanoistických stanic. Ve svých publikacích pravidelně informoval o stavu vody ve splavných řekách a každý týden se pořádaly autobusové výlety proti proudu. Svaz se aktivně zapojoval do závodů, na jaře a na podzim se každý týden konaly různé akce. Mistrovství Československa se konalo každoročně první zářijovou nedělí a přitahovalo velký počet účastníků z jiných zemí. Kanadské kánoe byly stále populární a pádlovací styly se pozoruhodně vyvinuly, stejně jako ve Spojených

⁴¹ Národní archiv, fond SK RČS. Karton 16, Různé 1928–1935. Oběžník k I. mistrovství Evropy v Praze 1933.

⁴² Štumbauer, J., & Štumbauer, P. (2015). *Historie kanoistického závodu České Budějovice – Praha*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, s. 44.

státech, přestože v poslední době došlo k navázání spojení s organizacemi těchto zemí. Skládací lodě a švédské kajaky se v České republice používaly méně často než v sousedních německých státech, i když zahraniční závody přispěly k rozšíření této kategorie.⁴³

V roce 1927 tvořilo Svaz 15 klubů s přibližně 1 000 členy, ale již v následujícím roce se rozrostl na 18 klubů s přibližně 1 900 členy. Registrováno bylo 1 800 lodí, především kánoí a švédských kajaků.⁴⁴

Obrázek 7

Kanadská kánoe pro dvojice

Národní archiv, fond SK RČS. Karton 14, Materiály a výsledky mistr. Evropy v Praze 1933, Oběžník SK RČS Braník u Ledáren č. 8.

O rozdílu mezi veslařstvím a kanoistikou píše místopředseda Svazu Roztočil ve své zprávě Veslařství a kanoistika.

Ohromný rozmach sportu přinesl přirozeně i třídění ve vodním sportu na Vodáky, pěstující sport čistě závodně a na Vodní turisty, pro něž má veslařství a kanoistika význam tělovýchovný ze stanoviska zdravotního. Jakožto starý závodní veslař (vesloval jsem s úspěchem v Praze a za mého berlínského pobytu před válkou ve slavné osmě Hellasu) a nyní jako kanoista nejsem zaujat proti kanoistice jakožto méněcennému sportu, tak, jak někteří závodní veslaři na ni pohlížejí. Průprava ke kanoistice, zvláště

⁴³ Národní archiv, fond SK RČS. Karton 16, Různé 1928–1935. Oběžník k I. mistrovství Evropy v Praze 1933.

⁴⁴ Štumbauer, J., & Štumbauer, P. (2015). *Historie kanoistického závodu České Budějovice – Praha*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, s. 45

mládeže, jest dobrou školou pro závodního veslaře, kterýžto sport závodní doporučuje se vůbec mladíkovi již tělesně propracovanému, což před 20 rokem jest málokdy pravidlem. Poslední dobou nastalá spolupráce veslařských a kanoistických klubů nasvědčuje tomu, že oba tyto druhy vodního sportu navzájem se doplňují. Tak, jako mnohý kanoista touží prodělati přísný veslařský training a závoditi na nejrychlejší lodi, tak těší se veslař po závodní sezóně na vodní turistiku v kanoe a kajaku. Příklad Německa, kde velké veslařské kluby udržují sportovně vedené kanoistické oddíly, začíná se i u nás uplatňovati, neboť i zdejší veslařské kluby mají již silné oddíly kanoistické. Že i kanoistika dá se pěstovati sportovně, viděli jsme zde na cizích kanoistech, kteří tu zvítězili a stylově značně předčili naše kanoisty, kteří jsou však dobrými žáky a mezitím již o značný krok postoupili. Závody v kánoe a kajaku jsou účelné i na kratších tratích, neboť jen rychlostí zlepší se styl a získají se nové poznatky k stavbě lodí. V prvé řadě zůstane kánoe i kajak turistickým plavidlem na vodě, kde s veslařskou lodí nelze tak bezpečně provozovati vodní turistiku. Vývin veslařství u nás spěje čistě závodění nejlepší lodí, kdežto turistiky ve veslařských gigových lodí ubývá ve prospěch turistiky kanoistické. Mezi veslaři jsou ji sporými hosty ve Vraném atd. Myslím, že je to vývin zcela přirozený, aby zkoncentrováno bylo veslařství tam, kam skutečně náleží, to jest na závody v nejlepších lodích na 2 km, kdežto vodní turistiku pak pěstovati v člunech, odpovídajících nejlépe požadavku vodáků, to jest v kanoe a kajaku.

V táboře kanoistů netěší se tyto dva druhy stejné oblibě a zastánci jednoho typu vidí vždy jen chyby na druhém, jehož nepoužívá. Pro mne mají oba typy stejnou cenu, ježto mám vždy na mysli, pěstovati vodní turistiku účelně. Dávám tedy přednost na Vltavě, kde mohu dopravit pevný člun levně a bezpečně proti proudu, kánoi a kajaku, kdežto, chci-li podniknouti cestu po vzdálenějších řekách, a zvláště v cizině, jest mě kajak skládací jedině užitečným. Dávám přednost kajaku jednosedadlovému, neboť kajak de vzoru eskymáckého člunu jednosedadlového. Více sedadlové kajaky, jako dvousedadlové zavedené v Německu, jsou spíše pro rodinu. Dokonce stavějí v Německu již čtyřsedadlové kajaky. Nejrychlejší člunem jest pevný švédský kajak. Závody v těchto člunech mají sportovně plnou oprávněnost jakož i pádlování v kleče v kánoi. Pádlování v kleče v kánoi v singlu jest technicky velmi těžké a doporučuji proto tento styl zvláště cvičiti, neboť teprve dokonalým ovládním kánoe jsme při těžkých vodních túrách jisti, že zdoláme někdy i samotné peřeje. Ladná rytmika pohybu při pádlování v kánoi i kajaku doporučuje tento sport zvláště našemu dorostu a ženám, pro něž veslování ve sportovních lodích vyžaduje příliš prudkého a namáhavého pohybu.

Budou-li pracovati veslaři a kanoisté společně, bude to ku prospěchu obou těchto sportů. Veslařství dostane značný příliv mladých kanoistů, kteří přípravou na vodě tělesně mnoho získají, aby s úspěchem mohli podrobiti mužskému trainingu veslařskému. Naproti tomu kanoistika získá řadu přátel z veslařství, kteří závodění již nechali, avšak zdravého pohybu na vodě nemohou postrádati. Veslařský training dá teprve mladému muži pevný fyzický základ. Kdo dovede bojovati mužným srdcem v závodě, ten dovede také bojovati v existenčním zápase, a tak snadno nepadá.

Všechny záležitosti týkající se Svazu se probíraly na valných hromadách, které byly svolávány několikrát ročně. Projednávaly se zde např. finance Svazu, nadcházející

akce a závody, různé návrhy apod. V roce 1929 se konala presidiální schůze v místnosti klubu vodních sportu v Bráníku.

Přítomní: Včelák, Matoušek, Ryba, Mayer, Gössl, Kotrba, Cejner, Drozen, Chvojka.

Místopředseda Včelák zahajuje schůzi ve 20.10. Vítá přítomné a oznamuje, že schůze tato byla svolána za účelem vzájemného dorozumění, speciálně v záležitostech souvisejících s kanoistickými závody, které mají být pořádány v nejbližších dnech, a tak se předešlo eventuálním protestům. Jako I. bod schůze je vlajkový řád. Po vyzvání předsedajícího předčítá p. Mayer vlajkový řád, který je schválen. Současně schválen návrh p. Mayera, aby tento řád byl rozmnožen a sice 50 exemplářů. Cena 1 exempláře s legendou bude ca 15 Kč. Obstará p. Mayer. Po rozmnožení bude vlajkový řád rozeslán klubům proti zaplacení. Ve 20.20 přichází p. Altschul. Předsedající přikročuje k II. bodu programu schůze: Dne 26. 5. pořádá KTV závody na trati Kamýk – Štěchovice. Dle soukromých informací nejsou členové ba ani funkcionáři některých klubů sdružených ve Svazu informováni, zda se mohou těchto závodů zúčastnit či nikoliv. Kpt. Drozen konstatuje, že náš závodní řád výslovně nezakazuje start organizovaného člena Svazu na závodech klubu ve Svazu neorganizovaného. K tomuto činí poznámku p. Ryba, že toto jest minus závodního řádu... Ve 20.30 přichází p. Lejček...

Jelikož bylo potřeba upravit závodní řád, respektive doplnit svazový, kapitán Drozen podal návrh, aby do prvního § závodního řádu (viz. příloha 2) bylo dodáno následující: Členové korporací připadající pod Svaz se nemohou účastnit závodů, které nejsou pořádány Svazem (ani kluby), nýbrž někým jiným. Výjimkou však mohou být, na základě rozhodnutí svazového výboru, závody pořádané na nadnárodní či mezinárodní úrovni z důvodu propagace československé kanoistiky. Dále pak doplněk ustanovující, aby posádka startující lodě, byla registrována pouze v jednom klubu, nikoliv ve více.

...Po krátké debatě návrhy schváleny, kteréž to budou dodatečně předloženy ku schválení širšímu plenu výborové schůze. P. tajemník Matoušek vrací se k původním slovům předsedajícího, která byla podnětem k tomuto návrhu a činí návrh, aby členové Svazu byli prostřednictvím svých klubů⁴⁵ informováni, že nesmí startovati na závodech klubu ve Svazu neorganizovaných a též na důsledky vyplývající neuposlechnutím tohoto zákazu, tj. distancování ze všech závodů na celý rok. Po tomto návrhu rozvinula se čilá debata, které se účastní Matoušek, Cejnar, Gössl, p. Ryba obšírně dedukuje tento návrh, upozorňuje na důležitost tohoto kroku a žádá, aby nebylo opomenuto ničeho, co by zavdalo výtkám Svazu v jakémkoliv směru, související s uvedeným návrhem. Tím debata skončena. Chvojka činí

⁴⁵ Národní archiv, fond SK RČS. Karton 1, Materiály k valným hromadám 1922–1927, Zápis II. presidiální schůze Svazu kanoistů konané dne 14. května 1929 v místnostech K. V. S. v Bráníku, s. 1.

návrh, aby byl napsán ihned koncept dopisu, ve kterém budou kluby upozorněny na zákaz startu KTV, což p. tajemník Matoušek činí. Předsedající p. Včelák činí z předcházející debaty resumé a konstatuje postup Svazu v tomto směru za správný a jasný. Tímto vyřízen II. bod schůze a zahajuje další jednání slovy:

Nejbližší a první závody v tomto roce je tradiční, mezinárodní kanoistický závod Českého Yacht Klubu na trati České Budějovice – Praha. Žádoucí a na místě by bylo, aby u startu tohoto závodu byl svazový kapitán. K tomuto vyzvání kpt. Drozen sděluje, že nemůže se tohoto závodu u startu v Č. Budějovicích zúčastnit. P. Lajček jako zástupce Českého Yacht Klubu činí dotaz, jaký účel mají ověřovací listy pro kánoe, kdo je má u startu přijímat, resp. zkoumat správnost. Vzhledem k tomu, že nebude u startu zástupce Svazu postrádají tyto praktického významu. Této názoru je p. Myaer a ostatní kapitáni, kteří si stěžují na nedostatek těchto tiskopisů. Kpt. Drozen vysvětluje, jaký účel mají mít ověřovací listy a stěžuje si na indolenci klubových kapitánů. Proti této výtce se přítomní kapitáni energicky ohrazují. Pan Ryba činí návrh, aby bylo pro tentokrát od ověřovacích listů upuštěno. Schváleno. P. Lejček činí dotaz, zda se může závodu zúčastnit závodník Moravec, který se tohoto závodu v minulém roce zúčastnil za Vysokoškolský sport. V tomto roce je registrován za Český Yacht Klub. Po vysvětlení p. Cejnarem, když Vysokoškolský sport do dnešního dne nezadal registraci svého členstva, není námi tek, aby pro r. 1929 byl jmenovaný registrován za Yacht Klub a za týž klub startoval. Obdobný případ je u závodníka Černého. Jmenovaný je členem "Veslařského Klubu "Blesk" a startuje za Vysokoškolský sport,⁴⁶ který jak známo nepředložil registraci členů ani v r. 1928 ani v r. 1929. Jmenovaný se rovněž zúčastnil tohoto závodu v minulém roce za Vysokoškolský sport. Z předneseného je vidět panující administrační nepořádek v klubu Vysokoškolského sportu, což přimělo kpt. Drozena k návrhu, aby závodní řád byl doplněn dodatkem: Závodníci klubů, které nepodají registraci svých členů do stanovené lhůty toho, kterého roku, nebudou připuštěni ke startu závodu. Návrh schválen a bude předložen plenu výborové schůze. P. tajemník Matoušek činí návrh, aby tento dodatek byl ihned dán na vědomí klubům současně v dopise, ve kterém se upozorňují kluby na zákaz startu závodu klubů ve Svazu neorganizovaných. Schváleno.

P. Lejček předčítá další závodníky. U dvojice Reif-Karlík sděluje p. Kotrba, že oba jsou členy ČKK.

P. Lejček žádá o vyslání svazového zástupce k cíli závodu. Ve smyslu usnesení poslední výborové schůze dostaví se místopředseda Včelák. Ku konci tohoto jednání sděluje p. taj. Matoušek, že jako iniciátor dnešní schůze sledoval pouze ten cíl, aby se kapitáni a zástupci klubů dohodli navzájem. Aby byl ujasněn celkový postup, zaujato určité stanovisko, a tak se předešlo protestům a eventuálním nedorozuměním. Tím vyčerpáno jednání o závodech.

P. tajemník Matoušek předčítá koncept dopisu ve smyslu výše uvedeného usnesení, který je schválen.

Dále referuje o odeslání některých dopisů, zejména: urgenci dotazu o tak zvané IRK kánoi, o veřejném závodě v Drážďanech. Dále předčítá došlý dopis podepsaný předsedou IRK p. Reinigem, ve kterém sděluje: Záležitost IRK kánoe byla předána p. Rademachrovi; nad závody v Drážďanech vyslovuje

⁴⁶ Tamtéž, s. 2.

svoje podivení. Pozvání k pořádání IRK závodu v Praze bylo předáno k vyjádření zástupcům svazů. O tomto dopise rozvinula se krátká debata, které se účastnili pánové Cejnar, Ryba, Matoušek a Drozen a ve které odporují vývodům kpt. Drozena. K tomu p. taj. Matoušek dodává: doufám, že během doby vedení IRK se dostane nové linie větším zastoupením slovanskými národy.⁴⁷

Dále sděluje, že byl žádán o kanoistické informaci p. Kubálkem z Hradce Králové, což sděluje proto, aby bylo pamatováno na zavedení svazového zpravodaje, který by agendu tohoto rázu vyřizoval. P. Ing. Gössl sděluje, že již učinil jakýsi pokus, začátek v tomto směru zavedením rubriky "Kam na turu" v časopise "Vodní sporty" a v časopise "Moře a plavba".

P. taj. Matoušek upozorňuje na účelnost zavedení svazového prospektu, ve kterém by svaz učinil obšírný výklad o kanoistice pro nováčky a po svém dobrém zdání doporučil určité firmy s kanoistickými potřebami a stavitele lodí. Tento prospekt, který by byl vytisknut na náklad doporučených firem, dávali by doporučení stavitelé lodí nově kupujícímu zdarma. Tímto způsobem by bylo možno ihned od prvopočátku zainteresovati nováčky kanoisty do organisovaných kanoistických klubů. Námět shledán přítomnými za velmi dobrý a bude veden v patrnosti.

P. Lejček žádá o zřízení vodního jízdního řádu. P. Mayer sděluje, že na zřízení vodního jízdního řádu pracuje Dr. Eisenkohl. P. taj. Matoušek referuje o příštím všesportovním stadionu, který má býti v Bráníku. Ing. Gössl sděluje, že dal dělati nově svazové známky, protože objednané známky byly vytištěny s r. 1928. Současně vybízí přítomné zástupce klubů k odběru časopisu Vodní sporty pro své členy. Předplatné budiž zasláno přiloženou poštovní poukázkou. Složenky pro předplatné Svaz veslařů nemá.

P. Lejček tlumočí poděkování p. Rösslera-Ořovského za projev, který učinil p. Lejček za Svaz na banketu dne 5. 5. téhož roku v Obecním domě v Praze. Za pročítání kanoistické rubriky a její kritiky v časopise Vodní sporty končí předsedající schůzi ve 22.10.hod.⁴⁸

Během let se měnilo také vedení Svazu. Dne 15. března 1926 na osmé valné hromadě Svazu kanoistů a vodních turistů RČS, byl na místo předsedy navržen V. Koželský, který tímto nahradil dosavadního předsedu J. R. Ořovského. V. Koželský byl ve své funkci pouze 2 roky. Roku 1929 byl nahrazen svým místopředsedou V. Neumannem.

⁴⁷ Tamtéž, s. 3.

⁴⁸ Tamtéž, s. 4.

Obrázek 8

Kandidátní listina Svazu kanoistů RČS po rok 1929

Kandidátní listina		
Svazu kanoistů R.Č.S. pro správní rok 1929 .		
<u>Předseda :</u>	Neumann Josef	K.V.S.
<u>I. místopředseda:</u>	Věelák Václav	Iroquois
<u>II. "</u>	Ascher Emil	T.C.P.
<u>Mezinár. tajemník :</u>	Matoušek Adolf	K.V.S.
<u>Domácí tajemník :</u>	Ceynar Josef	S.K. Smíchov
<u>Kapitán :</u>	Drozen Boh.	S.K. Smíchov
<u>Pokladník :</u>	Ryba Václav	Wyoming
<u>Členové výboru :</u>	Brunclík	Iroquois
	Dr. Eisenkoll	K.V.S.
	Gössal Vladimír	Č.K.K.
	Chvojka Antonín	Wyoming
	Dr. Keller	S.K. Smíchov
	Dr. Komárek	Č.V.K.
	Kotrba Jan	Č.K.K.
	Lejček Jan	Č.Y.K.
	Mayer Vladimír	K.V.S.
	Neustadt Walter	T.C.P.
	Dr. Pavlánský	Iroquois
	Řehák Emil	Č.Y.K.
	Švestka	Iroquois
<u>Náhradníci :</u>	Mühlbach Vladimír	Č.K.K.
	Dr. Oppenheimer	T.C.
	Popper Vilém	T.C.
	Toman Josef	Wyoming
	Dr. Hlavánek	
	Ing. Weiser	
<u>Dozorčí výbor :</u>	Dr. Dub	T.C.
	Peška Jiří	Č.Y.K.
	Voříšek	K.V.S.

Národní archiv, fond SK RČS. Karton 1, Materiály k valným hromadám 1922–1927, Kandidátní listina Svazu kanoistů RČS pro správní rok 1929.

4.3 Svaz kanoistů RČS ve 30. letech 20. století

Počátek 30. let se nesl v závodním duchu. Roku 1930 zahájil sezónu závod Krumlov – České Budějovice pořádaný ČYK. Téhož roku bylo pořádáno dalších 9 závodů, z nichž nejvýznamnější byly Cholín-Praha, České Budějovice-Praha, kilometrové mezinárodní závody žen v Praze a mezinárodní závody svazové v Praze.⁴⁹

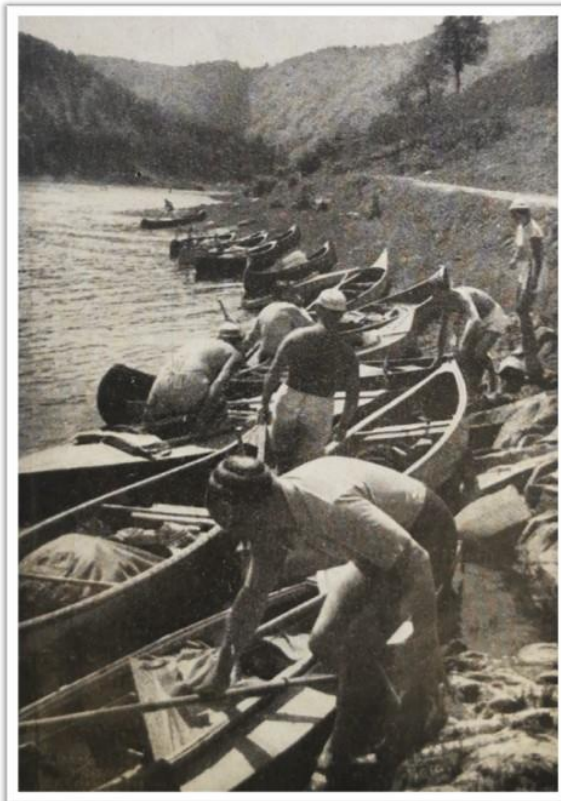
Kanoistika se čím dál více rozvíjela. Nejenom však na národní úrovni, ale také na té mezinárodní. Svaz prohluboval své styky s ostatními kanoistickými svazy v Evropě a díky tomu se dostával čím dál více do středu mezinárodního kanoistického sportu. Díky dobré organizaci Svazu a centrální polohy tehdejšího Československa, připoutávala kanoistika každým rokem více a více vodních turistů. Ačkoliv probíhala hospodářská

⁴⁹ Národní archiv, fond SK RČS. Karton 1, Materiály k valným hromadám 1922–1927, Zpráva kapitána a předsedy technického výboru 1930.

krize, která kanoistiku jako sport také ohrožovala, tak kánoe byla mnohem levnějším dopravním prostředkem než jakýkoliv jiný dopravní prostředek.

Obrázek 9

Čeští kanoisté na túře

Svaz kanoistů RČS. (1936). Cestovní výzbroj na vodu. *Kánoe a kajak*, 3(4),45.

Vodní turistika byla čím dál více oblíbená. Roku 1932 členové Svazu ujeli celkově 110962 km. Ovšem ne všichni členové Svazu vykonali své povinnosti, tudíž ujeté kilometry zapsali pouze 3/5 členů. Důležitá však byla také výzbroj a výstroj.

Téhož roku byla svolána schůze IRK ve Vídni. Jako hlavní dva body byly projednávány přijetí kanoistiky jako sportu na olympijské hry a program pro vůbec první mistrovství Evropy pořádané 19. a 20. srpna 1933 v Praze. Právě toto mistrovství svým vzorným provedením přispělo k zařazení kanoistiky na LOH.⁵⁰ Ve sportovním deníku vyšel příspěvek popisující tuto mimořádnou událost.

První mistrovství Evropy v kánoi a v kajaku skončila se pro nás po dvoudenním trvání s dvojitým úspěchem. Československo zhostilo se dobře svého úkolu jako pořadatel mistrovství a jako hostitel a

⁵⁰ Národní archiv, fond SK RČS. Karton 1, Zápisy valných hromad a schůzí výboru 1931–1933, Referát jednatele Svazu kanoistů RČS k valné hromadě dne 7. 3. 1933.

vyhrálo též dvě mistrovství. Cizí účastníci a delegáti odnášejí si podle svého ujišťování z Prahy nejlepší dojmy. Také účastníci mezinárodní cestovní výpravy z Českých Budějovic do Prahy jsou spokojeni. Část první výpravy odjíždí dnes v pondělí s řadou nových účastníků na řeku Váh na Slovensko. Všimněme si sportovní bilance dvou dnů na Vltavě. Ve skládacím kajaku byli Němci a Rakušané třídou pro sebe. Teprve v odstupu možno zařadit za ně Československo, jemuž chybí tradice kajaku. Polsko a Jugoslávie nemá vhodných člunů a její lidé jsou technicky ještě hodně pozadu. Ve švédském kajaku je situace těžší. Správný sloh mají jen Němci, Rakušané a Čechoslováci, ze Švédů jest Wallin o třídu lepší Janssona. Oba Švédové a Fin Lillquist používají starých švédských modelů, které, jak se ukázalo, nevyrovňají se modernějším kajakům, stavěným nyní ve střední Evropě. Neobvyklým zjevem na mistrovství byla pádla Belgičanů, od kterých nechtěli rozhodně upustit. Touto věcí bude se konečně zabývat ještě kongres, který ustanoví snad jednotný vzor pádel, přípustných pro mistrovství Evropy. V kánoích vládli naši lidé. Československo dobylo dvou mistrovství Evropy a dvou druhých míst. Naše vítězství nemohlo tedy být již více přesvědčivější. Snad nikdo ne – zasloužil si mistrovského titulu více než nový mistr Evropy Silný z Varjagu. Trénoval pilně dlouhou dobu před mistrovstvím. Zde měl dosti slabý čas. V tréninku šel několikrát pod 5 minut. Dvojice Cigner-Šanda dobyla titulu lepší kondici před favorizovanou dvojicí Rus-Felix. Obě jsou si však téměř rovny.

Nejvíce vítězství dobyli Němci. Po čtyřikrát objevila se na stožáru jejich vlajka. Vítěz sobotního závodu švédských kajaků na 10 km Němec Krebs byl překvapením i pro samotné Němce. Spadl totiž loni v zimě s 500 m vysoké skály a po tři měsíce ležel. V závodech kánoí přiznali Němci nepříjemné překvapení. Věděli sice o výborných výkonech československých závodníků, přesto však doufali ve vítězství. Jejich závodníci nestartovali na svých lodích, které nedošly včas do Prahy. Podle mínění Němců je však stavba našich lodí lepší a účelnější.⁵¹

Obrázek 10

Vítězná dvojice Cigner a Šanda na prvním mistrovství Evropy v Praze

Melantrich. (1933). Něco o našich representantech na mistrovství Evropy v kajaku a kánoí. *Star: sportovní obrázkový týdeník*, 8(389), 5.

⁵¹ Sportovní deník, 1933, č. 34, s. 6.

Dále o tomto mistrovství napsal článek předseda Mezinárodní kanoistické federace K. Popel v časopise *Teorie a praxe tělesné výchovy a sportu*.

Ačkoliv mezinárodní federace kanoistiky IRK byla založena v roce 1924, došlo teprve po 9 letech k uspořádání prvního mistrovství Evropy. Je trvalou zásluhou československých pracovníků v kanoistice, že toto mistrovství bylo vůbec uspořádáno a jeho provedení svěřeno Praze. Bez jakýchkoliv zkušeností dokázali tehdy činovníci Svazu kanoistů Československé republiky průkopnickou práci. Ještě dlouho po roce 1933 bylo pražské mistrovství Evropy kladeno za vzor mistrovstvím příštím. Na startu se v srpnu 1933 sešla mužstva deseti národů, a to Belgie, Dánska, Finska, Holandska, Jugoslávie, Německa, Polska, Rakouska, Švédska a Československa. Ačkoliv se mezinárodní závody konaly již mnoho let před založením federace, zůstávala výkonnost závodníků jednotlivých států velmi různá. Znali jsme výkonnost Němců a Rakušanů, s nimiž jsme se stýkali často a jež spolu se Seveřany tvořili jakousi první třídu. Střední výkonnosti byli závodníci Polska, Jugoslávie a Holandska, nejslabšími pak Belgičané...

V té době neexistovaly žádné jednotné typy lodí a některé národy dokonce nerozlišovaly mezi závodními a cestovními loděmi. Příkladem byla belgická pádla, která nejenže netvořila pravý úhel, ale navíc měla tvar lipového listu, pěkně zbarveného do zelena. Závodní trať byla zvolena dlouhá jeden kilometr, jmenovala se Primátorská, mezi železničními mosty a Palackého mostem s cílem na pražském nábřeží. Závod na 10 km se jel na rovince ze Zbraslavi, a protože soutěska byla všem vodákům brzy po startu dobře známá, startovalo se intervalově. Kromě K1 byly do závodu na dlouhé tratě zařazeny také skládací kajaky a F1 a F2 pro jednotlivce a dvojice, které byly považovány za jediné vhodné lodě pro závod na 10 km, zatímco K1 byla vhodnější pro kratší tratě. K2 v té době ještě nebyla známa. Skládací kajak byl z rychlostních závodů vyřazen až po válce. Stavěly se neustále rychlejší typy a s původní cestovní lodí neměl nic společného.

...V celém programu byla převaha kajaků nad kánoemi, které nebyly vůbec zařazeny na 10 km. Vedoucím národem v IRK byli tehdy Němci. Předseda německého svazu byl i předsedou IRK, a i jejich závodníci patřili k nejlepším. Přijeli do Prahy s velkým sebevědomím a přesvědčením, že zvítězí ve všech kategoriích. Nestalo se tak zásluhou Rakušana Hradetzkiho a Čechoslováka Cígnera se Šandou a Silného. Hradetzki zvítězil jasně na 10 km v F1 a o vítězství v K1 na 1 km jej⁵² připravila porucha kormidla. V kánoích obsadili naši první a druhá místa. Závodníci ostatních národů se neumístili s výjimkou Švéda

⁵² *Teorie a praxe tělesné výchovy a sportu*. (1958). Dvacet pět let o prvního mistrovství Evropy. *Vědecký časopis československého Svazu tělesné výchovy*, 6 (7), 393.

Wallina, který získal dvě druhá místa v K1 na 10 km a 1 km. Kongres IRK, konaný v Praze, sjednotil mezinárodní závodní řád a stanovil přesné rozměry pro závodní lodě. Za vzor kánoí byl vzat náš typ, žel byl poněkud konstrukcí zpomalen a dlouho byl pak známý jako tzv. „irka“.⁵³

Mimo mistrovství Evropy pořádal Svaz další dva závody. Prvním bylo mistrovství Republiky československé a druhým závod Napříč Prahou, který byl převážně propagačního charakteru.⁵⁴ Počátkem správního období byly Svazu doručené změněné stanovy, schválené ministerstvem vnitra (viz. příloha 1). O další činnosti Svazu píše ve své zprávě k valné hromadě místopředseda Ornst.

Uplynulé období znamená další pokrok a rozmach našeho svazového života. Po úspěšném uspořádání mistrovství Evropy v roce 1933, přichází Svaz ku věnování se svých vlastních záležitostí, kterých jest ku vyřízení celá řada:

Jest to v prvé prohloubení svazového života uvnitř státu, založením župy slovenské, která ačkoliv se dosud neuplatnila ve svém úkolu, jak bychom si toho přáli, nalézá přesto velké pole působnosti, dále nejužší spolupráci s německými kluby...

Svaz téhož roku začal vydávat svůj časopis pod názvem „Kanoë a kajak“. Vydáváním byl pověřen člen výboru Koblic a účelem bylo nejenom informovat více členstvo o chodu Svazu, ale především šlo o propagaci kanoistiky ať už závodní, tak rekreační. O rok později vyslal Svaz velmi početnou výpravu svých závodníků na druhé mistrovství Evropy do Kodaně pod vedením svazového kapitána Zadáka. Největšího úspěchu zde dosáhla v kategorii C2 dvojice Rus-Felix.

...Všestrannou pohotovostí naši informativní služby byl Svaz pověřen IRK ku vedení mezinárodního turistického ruchu, za co jest v prvé řadě, co děkovati neúnavné pili našeho mezinárodního tajemníka Aschera. Z mnoha stran se nám snad vytýká, že Svaz věnuje se příliš zájmu závodníků, což by na prvý pohled, jak uvidíte ze zpráv našeho pana kapitána při celé řadě závodů mohlo nasvědčovati, ale není tomu tak, Svaz nezapomíná na turistiku, ku které jest též velmi povinován. Dalším rozšířením tábořišť přes to, že nás zdatný referent jest ve vojenské službě a dobrou dopravní službou na všechny naše řeky, jakož i bohatým materiálem informativním pro všechny evropské řeky, jistě Svaz turistickou stránku nezanedbává. Největší kus práce i přes všechny dosavadní intervence a zásahy nás

⁵³ Tamtéž, 394.

⁵⁴ Národní archiv, fond SK RČS. Karton 1, Zápisy valných hromad a schůzí výboru 1931–1933, Činnost závodní, s. 1.

čeká, to jest, aby našim vodním turistům byl zajištěn volný průjezd řekou, a to stavěnými přehradami. Zde bych v první řadě prosil kompetentní veřejné a státní činitele, by v této věci co nejvíce podpořili, nebo jest to kanoistika, která zavedla a živí turistický ruch v našich nejchudších krajích v povodí našich řek a přivádí tisíce tu i cizozemských vodních turistů, aby shlédli krásy našich řek. Co propagačního materiálu musí Svaz ze svých skromných financí věnovat, aby uspokojil všechny dotazy. Svaz kanoistů vychovává vzorně předvojenský dorost naší armády a vzetím volné říční dráhy nám znamenalo by vzít nám veškerý život, neboť jsme s řekou úzce spjati...

Bylo však pro Svaz zásadní dosáhnout pomoci od všech kompetentních úřadů do takové míry, aby při stavbě nových přehrad nebyl opomenut fakt, že mohou velmi ztížit nejen fungování Svazu, ale také život tisíců chudých občanů, kteří se turistickým ruchem živí. Dalším problémem nastal přiděl míst klubům. Docházelo totiž k neustálé expanzi přibíráním nových členů, a právě z toho důvodu bylo potřeba více míst, kde tito členové mohou sídlit a scházet se.

...Náš svaz má již svoji tradici, ve které věrně pokračuje k lepším časům, jest však potřeba chuti k práci, otevřenosti a hlavně pospolitosti, by byl tam kde chceme jej mít. Nerozladíme se nicotnými maličkostmi, vždyť zde stojí zájem všech, před kterým musí ustoupiti každá osobitost a práce našich předchůdců nás nesmí propadnouti osobní malichernosti. Pouze uvědoměním si svých povinností vůči celku, tj. kanoistice a tu máme snad všichni rádi a poctivou práci všech nás jak funkcionářů, tak i ostatních docílí velkých úspěchů. Jedná-li se o práci o svaz nesmíme zapomenouti a musíme děkovati za neúnavnost a obětavost našemu milému panu předsedovi generálu Klecandovi, který vždy chopil se každé iniciativy, která by náš Svaz vedl ku větším metám. Povinnost drží jej však mimo náš střed a myslím, že mluvím Vám všem ze srdce, když našemu předsedovi zašleme pozdravný telegram a tím budeme mu tlumočit dík za jeho velkou práci a zároveň vyslovíme slib, že všichni do jednoho budeme plniti veškeré své povinnosti vůči Svazu, aby Svaz, a tím i veškeré kluby v něm zdražené rozkvétali ku slávě našeho československého sportu, Ahoj.⁵⁵

Rok 1934 nebyl pro Svaz velice příznivý vlivem hospodářské krize. Dotkla se nejen klubů a jejich členů, ale také svazových činovníků. Svaz byl hodně zatlačen z popředí. Byla dostavena Vranská přehrada, což zničilo jednu z nejkrásnějších vodních cest a pro nedostatečné možnosti přenášení lodí bylo cestování tímto místem značně ztíženo. Dalším problémem byl nedostatek činovníků ochotných propagovat československou kanoistiku. To vedlo k nízkému zájmu o tento sport, a tedy přírůstek

⁵⁵ Národní archiv, fond SK RČS. Karton 2, Zápisy valných hromad a schůzí výboru 1935, Zahajovací proslov místopředsedy p. Ornsta.

nových členů byl nepatrný. Snahy Svazu přilákat nové členy nevyhasly, a proto začali vydávat svůj časopis pod názvem Kanoe a kajak. Nehledě na tyto skutečnosti se začal Svaz připravovat na deváté olympijské hry pořádané v Berlíně roku 1936.⁵⁶

Hospodářská krize ovšem nijak neohrozila závodní činnosti. Nejvýznamnější událostí bylo druhé mistrovství Evropy v Kodani. Více o tom píše K. Popel ve svém příspěvku ve Vědeckém časopise československého Svazu tělesné výchovy.

Ačkoliv se mistrovství Evropy měla konat každý druhý rok, uskutečnilo se příští mistrovství již v roce 1934 v Kodani. Bylo to tehdy 10 let od založení mezinárodní federace svazy Dánska, Švédska, Německa a Rakouska. V srpnu se sjeli do Kodaně závodníci devíti národů: Československa, Dánska, Finska, Francie, Německa, Nizozemí, Norska, Rakouska a Švédska. Závody byly uspořádány na moři. Dráhy na volné vodě byly velkou výhodou pro závodníky severských států a Němců, kteří měli možnost trénovat jízdu na moři. Velkou nevýhodou měli závodníci vnitrozemští, neboť jízda na moři byla pro ně odlišná a obtížná. Kdo ovládá jízdu na táhlých vlnách a umí jich využívat, musí být rychlejší než závodník, byť vynikající, který to nedovede. Podle úsudku všech zahraničních delegátů zůstalo uspořádání mistrovství Evropy v Kodani daleko za pražským.

Němcům se již nepodařilo tak přesvědčivě ovládnout kategorii kajaků a musili mnohá místa i vítězství přenechat Dánům, Francouzům a Holanďanům. Pro kánoe je toto mistrovství důležité tím, že poprvé byl zařazen závod na 10 km. Pro nás je pak památné tím, že oba tituly, na 10 km i 1 km, získala naše slavná dvojice Rus-Felix. Byli prvými dvojnásobnými mistry Evropy a jejich vítězství bylo tak přesvědčivé, že zvláštní číslo olympijského bulletinu v roce 1936, věnované kanoistice, šlo do celého světa s velkou úvodní fotografií našich závodníků ze závodů v Kodani. Poprvé se jel také závod na plachetní kánoi, kterou znají jen Seveřané, Němci a Angličané. Dodnes federace tuto kategorii nikam nezařadila a mistrovství se v ní již nevypisují. I my jsme se pokusili před válkou o štěstí v této nejmenší kategorii plachetnic, avšak proti jmenovaným národům vždy bez úspěchu. Ihned po Kodani nastaly horečné přípravy na rok 1936, kdy kanoistika byla poprvé zařazena do programu olympijských her. Bylo třeba shánět úhradu, protože olympijské výbory snad všech zemí neměly příliš důvěry, jak se u nás říkalo, k trampskému sportu.⁵⁷

⁵⁶ Národní archiv, fond SK RČS. Karton 2, Zápisy valných hromad a schůzí výboru 1935, Zpráva za rok 1935.

⁵⁷ Teorie a praxe tělesné výchovy a sportu. (1958). Dvacet pět let o prvního mistrovství Evropy. *Vědecký časopis československého Svazu tělesné výchovy*, 6 (7), 394.

Obrázek 11

Vítězná dvojice z mistrovství Evropy Rus a Felix v Kodani roku 1934

Melantrich. (1933). Něco o našich representantech na mistrovství Evropy v kajaku a kánoi. *Star: sportovní obrázkový týdeník*, 8(389), 5.

Velice důležitým pojmem 30. let se stal skládací kajak. V minulosti nebyl příliš populární, ale rozšířil se rychleji, než se očekávalo. Podrobně se o tom píše v článku z časopisu *Kanoe a kajak*.

O použitelnosti skládacího kajaku pro naše řeky není již dnes sporu, jisto je také, že je to loď rychlá, v turistickém provedení naprosto stabilní. Hlavní jeho výhoda, skladnost a snadný a rychlý transport, přímo sebou ve vlaku, je výhodou tak velikou, že si ji uvědomíme teprve při používání. Pro skutečného turistu jest nejvhodnější lodí vůbec, neboť mu umožní poznávat stále nové a nové řeky, na které by se jinak vůbec nedostal. Ovšem pro toho, kdo nejezdí dále než třeba do Štěchovic, rozhodně není. V poslední době u nás kajaků rapidně přibývá a jsou to většinou bývalí kanoisté, kteří prodávají své lodě a přesedají na kajak. Staví se jako jednosedadlové nebo dvousedadlové. Ve vlaku jej můžeme zcela klidně vzít do vozu. Dlouhý vak je možno zasunouti pod sedadlo i na topení v létě, vak na záda dáte nahoru. Jednosedadlový skládací kajak je vlastně pravým kajakem, odvozeným od původního eskymáckého kajaku. Považuji jej za nejdokonalejší turistickou loď" vůbec. Všem nevěřícím radím, naučte se jezdit na jednosedadlovém kajakem a jedte s ním pak nějakou pěknou divokou řeku a dáte mi za pravdu. Dvousedadlový kajak je dobrou turistickou lodí pro toho, komu je souzeno jezdit stále v double. Má všechny přednosti skládacích kajaků, ale jízda na něm neposkytuje toho sportovního požitku, jako

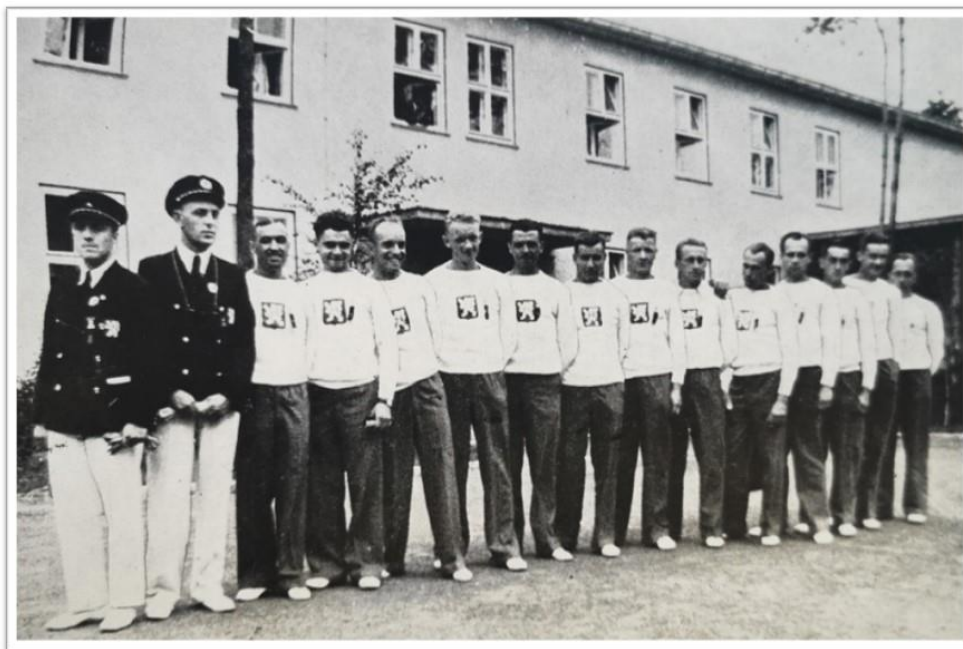
jízda na jednosedadlovém. Jako máme kánoe vratké a velmi stabilní, i kajaky stavíme závodní nebo sportovní, úzké, rychlé, a proto i méně stabilní a kajaky určené pro turistiku, s velkou stabilitou. Ovšem porovnávati stabilitu kajaku a kánoe mezi sebou je těžké z toho důvodu, že v kánoe sedíme na sedačkách, těžiště máme poměrně výše, naopak v kajaku máme těžiště nízko, čímž docílujeme větší stability, takže můžeme i při docílení stejné stability provést profil lodi výhodnější, skýtající menší odpor.

Dnes stavíme kajaky ve dvou tvarech. Starší, švédský tvar má nejširší místo za středem lodi, v zadní polovině. Je tedy zadní část lodi širší, a i při zvednuté přídi lodi (ve vlnách, v propustí) má loď dostatečně velkou stabilitu. Tento tvar používáme dnes hlavně pro lodi turistické z důvodů právě uvedených, ač má větší odpor při jízdě než druhý tvar, tzv. rybí, jehož se dnes používá pro lodi závodní pro jeho malý odpor na vodě. Při tomto tvaru je nejširší místo před středem lodi. I tento typ může při větší šířce býti vhodný pro turistiku, vyžaduje však rozhodně spíše zkušenějšího jezdce, zvláště při projíždění propustí, neboť zád' lodí má malou nosnost, a proto se propadává.⁵⁸

Rok 1935 a 1936 byl pro Svaz podobný jako ten minulý. Vývoj kanoistky byl prakticky zastaven. To jak po stránce závodní, tak i turistické. Vztah mezi kluby a Svazem byl na domácí půdě velice dobrý a pro rok 1936 Svaz sdružoval 34 klubů. Více o událostech tohoto roku píše jednatel Svazu J. Štok ve svém referátu z 10. listopadu 1936.

Obrázek 12

Vítězné vodácké závodní družstvo Československa vedené svazovým předsedou Dr. Popelem

Národní archiv, fond SK RČS. Karton 16, Různé 1928–1935.

⁵⁸ Svaz kanoistů RČS. (1935). Skládací kajak. *Kánoe a kajak*, 2(5), 54-55.

V cizozemsku se vývoj udržuje nadále a v některých zemích se značně prohloubil. U nás se však vývoj upřímně řečeno poněkud zastavil. Ukázalo se to jak v závodním sportu, tak i v turistice. O tom, jak k tomu mohlo dojít a co lze učinit, abychom docílili v příštím roce lepšího úspěchu, dovolím si ještě referovati. Chci však již nyní podotknouti, že jsme ve sportovním světě stále ještě považováni za jakousi velmoc a musíme učinit vše, co jest v našich silách, abychom si vedoucí postavení v budoucnosti upevnili. Měli jsme i v tomto roce opět příležitost zasáhnouti do různých záležitostí jako soudci i poradci a zajisté sami víte, jak důležité je pro náš sport toto postavení našeho svazu. V letošním roce byli jsme opět pověřeni vedením mezinárodního úřadu pro vodní turistiku IRK a tím byli jsme v úzkém styku se všemi 21 ti svazy sdruženými v IRK, jednak rozesláním měsíčních oběžníků, jednak podáváním různých zpráv a uspořádáním společných zájezdů...

Svaz se snažil co nejvíce propagovat svůj mezinárodní průkaz IRK. Byl tedy zaveden pouze v rámci Evropy a to 9 státy. Všechny tyto zmíněné průkazy byly vydávány ve třech předepsaných jazycích, kde nechyběl ani jazyk český. Díky tomu mohli všichni členové Svazu i jeho podružných klubů cestovat po těchto zemích, a tedy provozovat kanoistiku na mezinárodních řekách. To samozřejmě platilo i pro zahraniční turisty přijíždějící do českých zemí.

...Jako nejvýznamnější událost v našich stycích s IRK lze zaznamenati schůzi předsednictva IRK, která se konala v Praze u příležitosti závodů Touring-Klubu. Této schůze se zúčastnili předsedové IRK Dr. Eckert a generál Klecanda, za náš svaz Dr. Popel a Ascher, za Rakousko předseda Kaiser a za Německo Lehmann. Místopředseda IRK Fleischer, Kodaň navštívil nás několik týdnů před tím a udal nám svoje směrnice, takže předsednictvo IRK bylo v plném počtu na schůzi přítomno. Na programu byly zejména záležitosti olympijských her a zamyšlené zájezdy do Německa, jakož i dosud neřešené otázky ohledně kategorií člunů a předpisy ohledně amaterismu. Ve všech otázkách docílili jsme úplné dohody.⁵⁹

Co nutno nyní učiniti, abychom i u nás připravili další postup našeho sportu a co jest příčinou, že jsme v uplynulém roce docílili jen nepatrných to úspěchů? Dle mého názoru se kruh zájemců stále zmenšuje, při čemž mizí též počet aktivních kanoistů tím, že dřívější aktivní kanoisté čím dále tím více se vzdávají vodního sportu a v jejich spolcích není žádného dorostu. Jest tudíž nutno jak ve Svazu, tak i ve spolcích získávat mládež, která by měla býti připuštěna i k administrativní práci. Starším a zkušeným kanoistům by mělo býti umožněno získati nové přátele za společných zájezdů v tu-i cizozemsku. Musíme si uvědomiti, že jen dobře organisovanou propagací turistiky lze získati dorost, jehož jest bezpodmínečně zapotřebí. Rovněž jak závodní sport pro nás v prvé řadě jest propagací, tak musí býti účelem velkorysých zájezdů především získati velký počet mladých členů.⁶⁰

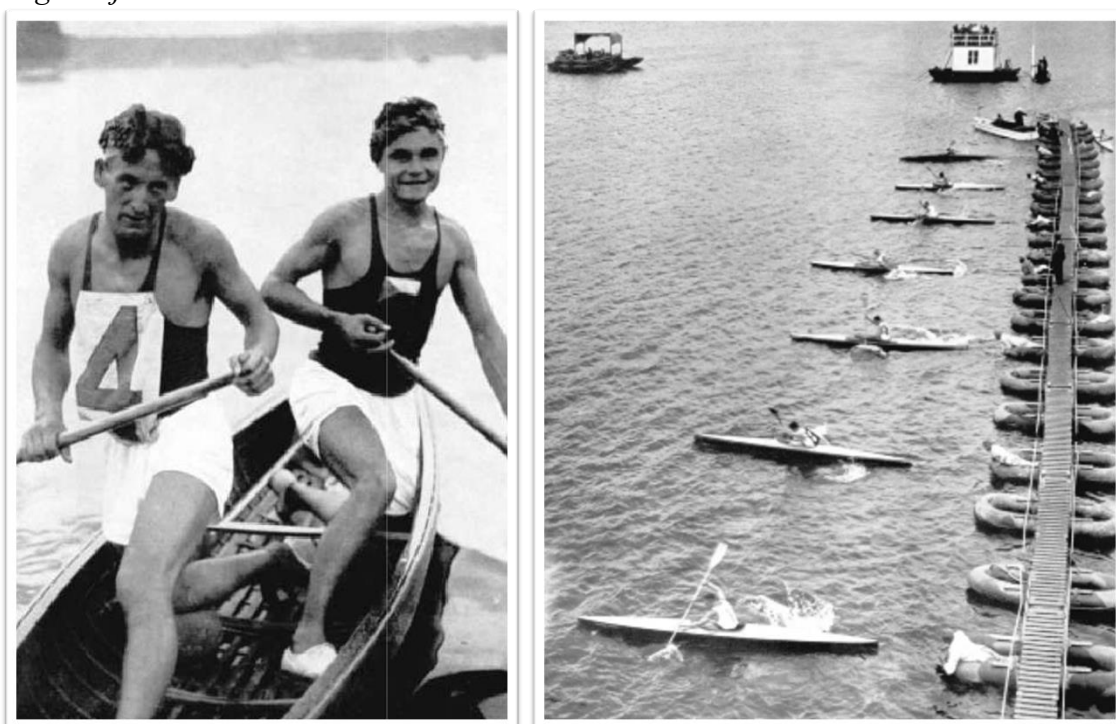
⁵⁹ Národní archiv, fond SK RČS. Karton 2, Zápisy valných hromad a schůzí výboru 1935, Referát jednatele Svazu kanoistu RČS 10. 11. 1936, s. 1.

⁶⁰ Tamtéž, s. 5.

Kanoistika byla přidána na program olympijských her, a tudíž se naši nejlepší závodníci připravovali na tyto vůbec první olympijské hry pořádané v Berlíně (Grünau) roku 1936. Ačkoliv kajak ovládli Rakušané a Němci, tak kánoi s přehledem naši reprezentanti. Největšího úspěchu se dočkala dvojice Mottl – Šrdklant, která si dojela pro prvenství v C2 na 10000 m a v C1 na 1000 m skončil reprezentant Karlík druhý za Kanadou.⁶¹

Obrázek 13

Na obrázku vpravo je vítězná dvojice z LOH 1936 v Berlíně (Grünau) a na levém start single kajaků taktéž z LOH

S. Shablyka. (2013, 25. 4.). *Canoeing at 1936 Olympic Games*. Polish Canoe Federation. https://pzka.pl/dane/historia/CANOEING%20at%201936%20OLYMPIC%20GAMES_Siarhei%20SHABLYK_A_2011.pdf

Rok 1938 byl ve znamení projednávání stavby přepravního zařízení pro lodě na Vranské přehradě. O této události píše Svaz ve svém referátu o stavbě přepravního zařízení u přehrady ve Vraném nad Vltavou.

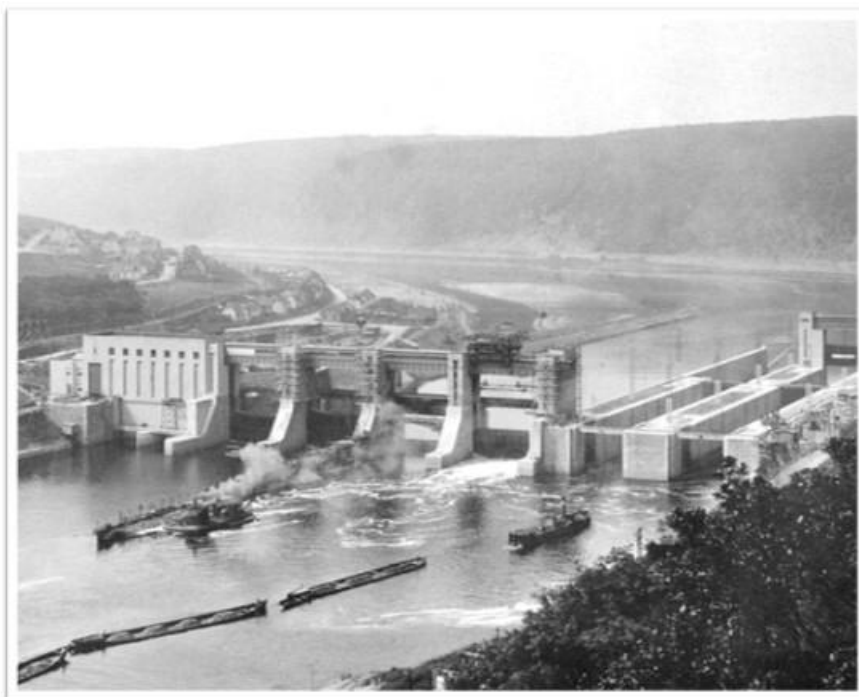
Stavba přepravního zařízení byla po jednání Svazu kanoistů s Ředitelstvím pro stavby vodních cest po schválení ministerstvem veřejných prací zadána firmě Dr. Urban v Praze XII. Rejskova ul. 12 a

⁶¹ Teorie a praxe tělesné výchovy a sportu. (1958). Dvacet pět let o prvního mistrovství Evropy. *Vědecký časopis československého Svazu tělesné výchovy*, 6 (7), 394.

schválen projekt přepravního zařízení navrhovaný touto firmou za celkový náklad 94.000 Kč. Zařízení toto bude vlastnictvím státu. Přepravní zařízení bude tvořiti betonová vozovka na levém břehu Vltavy 400 m dlouhá, 2.40 m široká a svažující se na dolní stranu přehrady až k vodní hladině. Lze s jistotou počítati, že celé zařízení bude hotovo během 6 týdnů a bude také odevzdáno do bud provozu Svazu kanoistů RČS. Betonová vozovka v délce 400 m jest již hotova a zbývá ještě dostavěti část svahu k řece. Schválení, jakož i veškeré formality budou projednány ve správním řízení politickou pochůzkou, která bude během 6 neděl stanovena. Veškeré podmínky Svazem kanoistů stanovené budou zároveň projednány ve smyslu návrhu Svazu kanoistů podaného Ředitelství pro stavbu vodních cest již dne 8. května 1937. Ředitelství pro stavbu vodních cest se z těmito návrhy ztotožnilo a považuje je při projednávání za své. Ohledně proplouvání kánoí a kajaků propustí jest navrženo, aby protiproudu proplouvání propustí dovoleno nebylo z důvodu bezpečnostních, takže protiproudu jest možná pouze cesta po přepravním zařízení. Po proudu mohou se kánoe a kajaky proplavovati propustí kdykoliv s velkými plavidly, parníky s vory apod., v sobotu, v neděli a ve svátek pak kdykoliv, jakmile bude pohromadě alespoň 20 lodí, nelze-li očekávati v zápětí větší počet. Doba této pravidelné proplavby propustí stanovena jest v době od 16. do 19. hodiny. Minimální interval mezi dvěma proplavbami sportovních plavidel jest 40 minut. Proplavby mohou se konati od 1. května do 30. září...

Obrázek 14

Přehrada ve Vraném nad Vltavou

Štumbauer, J., & Štumbauer, P. (2015). *Historie kanoistického závodu České Budějovice – Praha*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, s. 115.

...Kromě toho jest stále možná přeprava po přepravním zařízení, tj. betonové vozovce, která bude dána do provozu již na jaře. Přeprava bude se díti podle provozního řádu za dozoru Svazu kanoistů. Přepravní vozíky pořídí Svaz kanoistů na svůj náklad, budou také jeho vlastnictvím. O příslušnou

subvenci bude požádáno ministerstvo zdravotnictví, přičemž žádost o subvenci bude doporučena Ředitelstvím pro stavbu vodních cest s příslušným dobrozdáním.⁶²

Československá republika byla pod nátlakem velmocí donucena vzdát se téměř třetiny svého území, které jí patřilo po tisíc let a je stále považováno za naši součást. V důsledku toho přišel Svaz kanoistů Republiky československé o pět tábořišť a tři svazové stanice v krásné oblasti Šumavy, zejména v úseku horní Vltavy mezi Vyším Brodem a Českým Krumlovem.

Postižená tábořiště se nacházela pod Vyším Brodem, v Rožmberku pod druhou hrází na ostrově, pod Rožmberkem u letohrádku Gabriela, nad Zátoní a na Zátěské skále. Mezitím zanikly stanice na chatě Lenora patřící KČST, stanice Česká přehrada v Rožmberku a v hotelu Růže v Českém Krumlově.

Kanoistický svaz měl však pro rok 1938 stále připraveno 37 tábořišť a 22 stanic, přičemž většina tábořišť byla zajištěna. Roku 1937 byl prodloužen pronájem nejnavštěvovanějšího tábořiště na Jarově až do roku 1944, stejně jako tábořiště na ostrově u Rohan.⁶³

Co se týče závodní činnosti roku 1938, tak byla převážně věnována přípravě na mistrovství světa ve Stockholmu. Díky tomu byl odřeknut také legendární závod Budějovice – Praha. Na mistrovství bylo nominováno 35 závodníků, kteří podstupovali speciální trénink a ti nejlepší byli dále nominováni na reprezentaci pro Stockholm.⁶⁴

Vypuknutí druhé světové války bylo pro Svaz velkou zkouškou.⁶⁵ Omezily se kontakty na mezinárodní úrovni a byly zrušeny i některé závody, respektive spíše ty delší distanční. Nicméně samotnou kanoistiku to zpočátku nijak zvlášť nezasáhlo a vyvíjela se dynamicky dále. Svaz to ještě více semklo a snahy o propagování kanoistiky jako sportu byly úspěšné. Začalo se hlásit spoustu nových lidí, především mladých, kteří měli chuť něco dokázat a závodit. To lze vidět na počtech závodníků mezi lety 1938–1939. Za rok 1938 se startovalo v 90 kategoriích s celkem účastněných 742 závodníků

⁶² Národní archiv, fond SK RČS. Karton 2, Zápis valných hromad a schůzí výboru 1938, Referát o stavbě přepravního zařízení u přehrady ve Vraném n/Vlt.

⁶³ Národní archiv, fond SK RČS. Karton 2, Zápis valných hromad a schůzí výboru 1938, Zpráva referenta tábořišť a stanic Svazu kanoistů RČS za rok 1938.

⁶⁴ Národní archiv, fond SK RČS. Karton 2, Zápis valných hromad a schůzí výboru 1938, Zpráva kapitána Svazu kanoistiky Republiky československé za rok 1938.

⁶⁵ Díky tomu byla nutná i dočasná změna názvu, a to na Český Svaz kanoistů. Koncem války byl název na schůzi výboru konané dne 1. 6. 1945 v loděnici ČYK změněn zpět na ten původní, tedy Svaz kanoistů Republiky československé.

jak Čechů, tak Slováků a v roce 1939 už kategorií bylo 112, kterých se účastnilo celkem 807 závodníků pouze z Čech.⁶⁶ Dokazuje to i předseda Svazu K. Popel ve své zprávě k valné hromadě z 27. února 1940.

Máme-li vytýčiti, čím vyznačoval se rok 1939 a určití jeho ráz pro historii české kanoistiky, shledáme, že hodnotíme na dnešní výroční schůzi rok bez významných vnějších událostí, ovšem pouze ze stanoviska kanoistiky, rok dobré vnitřní práce a skloubení. Rok, jaký musil následovati po rušném roce 1938, vyznačujícím se mistrovstvím ve Stockholmu a vším, co se kolem něho zběhlo, aby prokázal, že onen neklid po návratu z mistrovství byl pouze vnější a zcela povrchový, aniž by se dotýkal hlouběji podstaty Svazu a svazové práce. Rok klidné, vyrovnané a ukázněné práce, v níž tkví základ dalších rozmachů.

Donuceni poměry, vrátili se přemnozí opět k lodi a řece a mějme z nich radost, neboť jejich návrat nemusí znamenat pouze, že z nouze je i ta kanoistika dobrá, ale že stará láska nerezaví a kdo je jednou náš, je navždy náš. Život v mnohých klubech zintensivněl, je pevně scelený a neslyšeli jsme celý rok o hromadnějších odchodech apod. zjevech z některého klubu, což i Svaz musí těšiti. Můžeme již dnes říci, že všechny kluby vnější otřesy uplynulého roku překonaly a přejme si všichni ze srdce, aby i bývalý Vysokoškolský Sport našel u těch našich lidí, již budou rozhodovati o jeho dalším životě, dostatek sportovního ducha a porozumění. Rušivým momentem jest opět se vynořivší otázka nových, případně definitivních míst pro kluby, postižené regulačními úpravami. Nemůžeme bohužel ani letos, po mnohých letech, konstatovati potřebné pochopení veřejných míst a úřadů, ačkoli jsme, doufám, podali již dosti důkazů o prospěšnosti své práce...

Vztah s nadřazenými sportovními organizacemi měl Svaz dobrý. Tyto organizace byly hned dvě. Český všesportovní výbor (ČVV) a Český olympijský výbor (ČOV). Jednalo se však o sjednocení těchto dvou organizací jen pod jednu, a to pod ČOV. Vodáci KČT opět navázali spolupráci se Svazem a stali se tedy členy Svazu. To ovšem nebyla jediná dobrá zpráva, protože Svaz se usilovně snažil o navázání větší spolupráce se sokolskými kanoisty, především za účelem závodním.

...Radostná byla v uplynulém roce činnost našich závodníků a zejména závody podzimní a mistrovství byly pro nás krásnými zážitky, když zjistili jsme elán a rostoucí účast našich závodníků všech kategorií, u klubů závody pořádajících pak plné zaujetí, s jakým závody připravovaly a prováděly. Rád a upřímně děkuji těm, kteří věnováním putovních cen naše závodníky odměnili za jejich poctivou práci. Patří tak náš dík zejména klubům KVS a ŘEKA, kap. Hauptmanovi, Městu Praze a loďaři Janouškovi.

⁶⁶ Národní archiv, fond SK RČS. Karton 2, Zápis valných hromad a schůzí výboru 1940, Zpráva kapitána českého Svazu kanoistů 1939.

Vděčně kvituji i vydatnou pomoc ČOV na přípravu závodníků a subvenci ministerstva zdravotní a sociální správy.

Máme však i ztrátu ve své bilanci za uplynulý rok a tou jest zánik našeho časopisů. Příčinou nejsou toliko poměry, které jeho další vydávání v březnu minulého roku zastavily. Výbor i kol. Vyslyšel jako by přehlédli, že k vydávání nestačí pouze snaha a vyspělost po stránce redakční, nýbrž že nutno ji spojit s namáhavou prací administrační a zejména že nelze při kalkulaci, zda časopis jest zabezpečen, spoléhati na výpočty a odhady, nýbrž jedině na konkrétní, fakty podložené cifry. Uvažovali jsme o pravidelném měsíčníku, věnovaném širší veřejnosti a ztratili jsme i těch sedm sešitů, které vykazaly přešlé ročníky časopisu. Uvědomujeme si, že pro časopis našeho svazu je vedle plánu a odvahy potřebí i té drobné, často úmorné práce, kterou mu přinášel jeho zakladatel kol. Koblic. V letošním roce bude proto povinností výboru, aby ztrátu časopisu nahradil aspoň částečně pravidelným vydáváním zpráv, z nichž by opět, až doba dovolí, vzešel náš časopis, jež byl naší chloubou.

V podrobnostech o vykonaném odkazuji na zprávy jednotlivých funkcionářů. Chci nakonec poděkovati všem, kdož s námi spolupracovali a nám pomáhali, zejména českému sportovnímu tisku, všem, kdož dobře to myslí s českou kanoistikou. Karel Popel.⁶⁷

Nejvýznamnější událostí závodní sezóny 1938 bylo však vůbec první mistrovství světa pořádané v švédském Vaxholmu, o kterém píše opět K. Popel ve svém článku.

Prvé mistrovství světa v kanoistice konalo se roku 1938 ve švédském Vaxholmu nedaleko Stockholmu. Bylo to mistrovství světa jen jménem, protože startovali jen evropští závodníci. Trať byla opět na moři, položena mezi ostrovy, jichž je v okolí Stockholmu asi deset tisíc. Okolí tratě bylo sice krásné, ale pro vnitroeuropské závodníky byla trať opět velmi nevýhodná. Ani s uspořádáním si Švédové nedělali mnoho starostí a jako tribuna sloužily svahy dvou ostrovů.⁶⁸

Program byl týž jako na olympijských hrách v Berlíně. Nejvíce vítězství získali Švédové, kteří i v celkové klasifikaci dobyli prvního místa. Ojedinělými úspěchy pronikli mezi čelné závodníky jeden Polák a Maďar. Naším se ve Vaxholmu nedařilo. Zlatou medaili získali pouze Karlík s Felixem na C2 10 km a pak naše ženy, sestry Pavlisovy. Za jasné vítězství v K1 byla Marta Pavlisová diskvalifikována pro křížení dráhy na protest Finů. Dráhy tehdy ještě vybójkovány nebyly, a Finy, kteří měli uspořádat olympijské hry v roce 1940, si nikdo nechtěl rozhněvat. Za zmínku ještě stojí, že desítka se jela poprvé s obrátkou, ovšem s jednou. Byla to již předzvěst dráhy pro 10 km, zavedené právě Švédy, i když je opět znát odklon od přemíry obrátek a doporučují se tratě se 2 nebo 3 obrátkami. Celkově bylo toto mistrovství typické nástupem Severanů na místa Němců a Rakušanů na kajacích. Tohoto prvenství pak Skandinávie výrazně dosáhla po světové válce. O kánoích však tehdy nechtěli ani slyšet.

⁶⁷ Národní archiv, fond SK RČS. Karton 2, Zápisy valných hromad a schůzí výboru 1940. Zpráva předsedy k valné hromadě Českého svazu kanoistů za rok 1939, konané dne 27. února 1940.

⁶⁸ Teorie a praxe tělesné výchovy a sportu. (1958). Dvacet pět let o prvního mistrovství Evropy. *Vědecký časopis československého Svazu tělesné výchovy*, 6 (7), 394.

Po roce 1938 se již vodáci nesjeli k vrcholným svým závodům. Nastala okupace a světová válka, vyvolaná hitlerovským nacismem. S mnohými jsme se ve Vaxholmu viděli naposled, i když jsme se ještě tam těšili na shledání na olympijských hrách v Helsinkách v roce 1940.⁶⁹

4.4 Svaz kanoistů RČS ve 40. letech 20. století

Čtyřicátá léta ve znamení kanoistiky měly zahájit dvanácté letní olympijské hry. Původní plán byl takový, že se budou konat v japonském Tokiu. Ovšem po vojenském aktu v Číně se očekávalo, že Mezinárodní olympijský výbor (MOV) odebere Japonsku pořádací právo, ale Japonsko se ho samo vzdalo v roce 1938. MOV tedy zvolil pořadatelem těchto LOH Finsku a měly se konat v Helsinkách. V roce konání, tedy 1940 se nakonec MOV, díky panující druhé světové válce, rozhodl LOH zrušit úplně.

Rok 1940 nebyl pro Svaz nijak význačný, o čemž píše ve své zprávě k valné hromadě předseda K. Popel.

Listujeme-li v zápisech o schůzích správního výboru za rok 1940, nenajdeme v nich zmínky o význačných událostech, jež by uplynulé období charakterizovaly. Nebylo jich. Vyřazení ze styku nejen mezinárodního, ale i ze styku se svými sousedy sportovci, dříve tak čilého, byli čeští kanoisté odkázáni pouze na sebe. Zdálo by se proto, že bilance roku 1940 bude velmi chudá a snad i málo radostná. A přesto pokládám uplynulý rok za jeden z nejvýznačnějších pro českou kanoistiku. Prokázala v něm, že i bez vnějších a efektních popudů má v sobě tolik vnitřní síly a přesvědčivosti, aby nejen zpevnila, nýbrž i rozrostla se do šíře a co je nejpotěšitelnější, i do hloubky. Rok 1940 nám ukázal, že jsme soběstační a že z této soběstačnosti dovedeme vytvářeti i nové přínosy, a to považuji za velký úspěch právě uplynulého období. Není snad členského klubu, jehož počet členstva by nevzrostl a sportovní činnost turistická i závodní ve všech klubech konána byla s takovou radostí a opravdovostí, že můžeme právem konstatovati:

Česká kanoistika má již tolik síly, aby sama, svojí vnitřní silou a hodnotou se rozrůstala. Organizačně znamenal uplynulý rok ukončení několikaletých snah o spojení všech organisovaných českých kanoistů...⁷⁰

16. dubna 1940 uzavřel Svaz s Českou obcí sokolskou smlouvu o vzájemném poměru, styku a spolupráci, která uznává samostatnost a výsadní postavení obou vrcholných organizací. Jinými slovy to znamená spojení svazových a sokolských vodáků

⁶⁹ Tamtéž, 395.

⁷⁰ Národní archiv, fond SK RČS. Karton 3, Zápisy z valných hromad a schůzí výboru 1941, Zpráva předsedy k valné hromadě Svazu kanoistů dne 25. února 1941, s. 1.

v jeden celek. Pro Svaz to byl důležitý akt, neboť chtěl ukázat, jakým způsobem podporuje český sport, a že podpoří jakoukoliv korporaci či instituci, která má stejné či podobné záměry jako on. Byla to i jakási forma propagace kanoistiky jako sportu, který chce rozšiřovat nadále do všech vrstev národa. Dle Svazu tento sport byl spíše dobrovolnou kázní nežli vynucenou činností.

...Rok 1940 přinesl však i smutné události do naší vodácké rodiny. Členský klub Varjag byl uzavřen a Svaz Junáků rozpuštěn. Ačkoliv organicky se zánik Junáků našeho Svazu přímo nedotýká, přece cítíme všichni, že sáhnuo bylo na něco nám velmi blízkého a drahého, neboť kořeny našeho Svazu sahají rovněž na severní špičku Střeleckého ostrova, kde kdysi sídlili vodní skauti, aby pak odtud přenesli mnoho čerstvé a zdravé mízy do našeho Svazu. Všem, kdož nás v naší činnosti podpořili, patří náš upřímný dík. Českému sportovnímu tisku za jeho zájem o naše dění a snahy, ministerstvu sociální a zdravotní správy, městu Praze⁷¹ a zejména Českému Výboru Olympijskému za finanční pomoc pro naši činnost organizační a výcvik závodníků. Setkali jsme se mnohdy u příslušných veřejných činitelů s pochopením, leckdy, zejména v otázce získávání nových stavenišť pro loděnice a vybudování přepravního zařízení na stavbě přehrady ve Štěchovicích i s nepochopením.

Ve vlastním vnitřním životě jsou dvě věci, jež nemůžeme zanést jako aktivum do své bilance. Ve Svazu je to náš časopis, jenž ani v uplynulém roce nevycházel. Víím, že časopis toho rozsahu, jako byly Koblicovy ročníky, "Kanoé a kajak", nemůžeme v nynější době vydávat. Avšak méně výpravný časopis, do něhož bychom ukládali zprávy o celoročním svém konání, není ani dnes věcí nedostupnou. Potřebujeme pouze dva obětavé pracovníky, redaktora a administrátora, aby toto naše minus bylo odstraněno.

Druhý nedostatek je v klubech samotných, a to výchova vlastního dorostu. Intensivněji se jí zabývají 2–3 kluby, ostatní mají dorost jen dle matriky anebo vůbec žádný. Připouštím, že ne každý má schopnost býti vychovatelem, avšak věřte, že výsledky této činnosti, je-li s láskou vykonávána, jsou ty nejvděčnější. Odkazuje v podrobnostech na zprávy jednotlivých funkcionářů, chci ku konci vzpomenouti muže, k němuž my čeští kanoisté, chováme oddanou lásku, před jehož životní prací se s vděčností skláníme, jehož 80. narozeniny jsem mohl v úzkém kruhu Českého Výboru Olympijského nedávno oslaviti Dr. Jiřího Gutha-Jarkovského.⁷² Věřil-li on, věkem kmet, avšak duchem stále ještě neohrožený bojovník za samostatnost českého sportu, že nezanikne, pak my v to přísaháme. K. Popel.⁷³

Téhož roku měl Svaz v provozu celkem 40 tábořišť. Velká část z nich byla na Vltavě, celkem 28. Dále 6 na Lužnici, 2 na Otavě, 2 na Berounce a po jedné na Sázavě a Labi. Hladina řek byla ovšem vysoká a došlo k poškození značné řady z těchto tábořišť,

⁷¹ Tamtéž, s. 2.

⁷² Tamtéž, s. 3.

⁷³ Tamtéž, s. 4.

kdy voda polámala stromy, vyrvala trávničky. Bylo tedy nutné tábořiště opravit a vyčistit. Každé tábořiště bylo označené tabulemi dle vzoru IRK.

...Je to čtvercová tabule, na níž v modrém poli je bílá značka stanu. Snad jste toto označení již viděli na některých tábořištích. Staré naše trojúhelníkové tabule, žlutě natřené byly snad lépe viditelné, ovšem záleží na vhodném umístění tabule. Jelikož jsme nenašli firmu, která za svoji reklamu, připojenou k tabuli tábořiště byla by ochotna nám tabule pro tábořiště dodati, jak bylo prováděno v minulých letech zhotovili jsme 10 tabulí vlastním nákladem a máme jich ještě několik v zásobě pro letošní rok...

Ačkoliv návštěva vzdálenějších tábořišť byla výrazně slabší, byly naopak více vyhledávána tábořiště v okolí Prahy. Na Berounce tábořil dosud rekordní počet osob, a to 1877. Celkem tábořilo 10000 osob. To ukazuje, jak významná byla pro Svaz tábořiště.⁷⁴

Rok 1941, jakožto třetí válečný, byl kupodivu úspěšnějším než rok minulý. Počet závodníků stále rostl a s tím i zájem o kanoistiku. O závodní sezóně píše kapitán českého Svazu kanoistů O. Výleta.

Třetí válečný rok zastihl náš sport, díky klidným poměrům v Čechách a na Moravě, v plném rozvoji a téměř plném mírovém tempu. Oproti 13 závodům pořádaným v roce 1940, bylo pořádáno v minulé sezóně 1941 17. závodů, při kterých bylo pořádajícími korporacemi vypsáno přes 180 kategorií v nichž startovalo na 1500 závodníků na jednom tisíci lodích! Z těchto 17. pořádaných závodů, 8 bylo pořádáno v Praze, 9 mimo Prahu, z těchto devíti mimo pražských závodů jen tři byly pořádány pražskými kluby, pořadateli zbývajících 6 závodů byly kluby mimo pražské v tomto časovém pořadí: KČT Plzeň, Klub poděbradských vodáků, SK Žamberk, KOT Brno, SK Petrof, KČT Hradec Králové. Dávná snaha našeho sportu pod dislokaci kanoistiky na český a moravský venkov počíná minulou sezonou míti pevné formy. Budiž konstatováno, že vzrůst zájmu o kanoistiku mimo Prahu, jest výslednicí nadšení několika sportovních nadšenců, plného porozumění, těsné spolupráce a podpory pražských klubů, odpovědných funkcionářů i veřejných úřadů, které nyní zejména v dopravních otázkách vyšly do krajnosti vstříc.

Ku konci své zprávy chci poděkovati dnes odstupujícímu výboru ČSK⁷⁵ za všemožnou podporu, které se dostalo sportovní činnosti, závodní komisi i mne, dále děkuji všem svým věrným spolupracovníkům, kteří se při činili svou obětavostí a pílí, že jsme opět jednu sezonu zdárně mohli ukončit, při této vzácné příležitosti, žádám valnou hromadu o přísné, ale spravedlivé posouzení celé naší činnosti, kterou jsme dělali poctivě, pilně, nepředpojatě, spravedlivě a v nejpoctivější snaze býti ke

⁷⁴ Národní archiv, fond SK RČS. Karton 3, Zápisy z valných hromad a schůzí výboru 1941, Zpráva turistického kapitána za rok 1940.

⁷⁵ Český Svaz kanoistů.

každému objektivními a k všeobecnému prospěchu a ryzosti našeho sportu a podle našeho nejlepšího svědomí. Našemu národnímu sportu přeji jistě ze srdce Vás všech mnoho zdaru v příštím a jistě lepším roce.⁷⁶

Obrázek 15

Seznam funkcionářů Českého svazu kanoistů zvolených roku 1941

ČESKÝ SVAZ KANOISTŮ V PRAZE.

Tajemník: Jan Kotrba,
Praha II., Rumunská 8.

V březnu 1941.

Oběžník č. 1.

Seznam funkcionářů Českého svazu kanoistů zvolených na Řádné valné hromadě dne 27. 11. 1941.

Presidium:

Předseda : Popel Karel JDr.
Místopředseda : Brynda Ed. JDr.
" : Lankaš Od. JDr.
" : Štok Josef
Tajemník mezinádr. : Procházka Vikt. Ing.
Tajemník domácí : Kotrba Jan
Pokladník : Machek František
Kapitán : Výleta Ot.
Kapitán turistiky : Toklý Vrat. Ing.

Praha-Podolí, Na Podkovec 15.
Praha V., Berlinská 16.
Praha XII., Italská 1.
Praha-Gubeneš, Dr. Bráfa 601.
Praha II., Vltavská nář. 60.
Praha II., Rumunská 8.
Praha-Musle II., Podlipného 1217.
Praha VII., Eschenbachova 6.
Praha XII., Na Smetaně 14.

Telefoni:
270-41
606-97
310-21
760-41
270-18
511-03
373-41/262
730-41/662
203-00

Výbor:

Matrikář : Hněvkovský Frt.
Tiskový referent : Karlík Bořa
Kladiwo Ot.
Kulíš Vlad.
Linhart Karel
Niš Václav
Archivář : Rendla Václav
Strnad Lad. Dr.
Střížek Alex
Zapisovatel : Syhra Frt.
Správa tábořiště : Tomášová Jiřina

Praha XII., Kolínská 15.
Praha II., Na Moráni 3.
Praha-Podolí, Nad Cihelnou 563.
Praha XII., Bělohorská 33.
Praha XIV., Husle, Pankráčská 830.
Praha XI., Ochranovská 6.
Praha XIV., Oldřichova 16.
Praha II., Školská 26.
Praha XI., Přemyslovská 41.
Praha XII., Hřbitovní ul.
Praha-Pankrác, Podlipného 1233.
Praha-Musle I., Ul. u družstva Život

543-55
447-49
811-41
240-03
210-05
602-41
466-51
397-28

Náhradníci:

Bouř Emil
Hallý Ota
Kořf Zd.
Rišánek Vikt.
Dorost, referent : Sobola Josef
Šilhánek Vlad.

Praha VIII., Jablonského 334.
Praha VII., Kamenická 43.
Praha XVI., Vyšínka 2405.
Praha XIV., U Vozovny 1324.
Praha II., Černá 7a.
Praha II., Hybernská 10.

303-51
81141/305
445-92
256-04.

Ozvěř rada:

Láček Emil Ing.
Máša Karel
Vízner Karel

Praha-Karlín, Riegrovo n. 9.
Praha II., Bredovská 5.
Praha-Braník, Branická 573.

Finanční komise:

Předseda : Štok Josef,
Členové : Machek Fr., Máša K., Vízner K., Ing. Láček E.
Zástupci Svazu u
Všesport. výboru : Dr. K. Popel, O. Výleta.
Zástupci u Olympijského výboru : Dr. K. Popel, Dr. O. Lankaš, O. Výleta.
Zástupci u České obce Sokolské : Dr. K. Popel, Dr. O. Lankaš, O. Výleta.

Národní archiv, fond SK RČS. Karton 3, Zápisy z valných hromad a schůzí výboru 1941, Seznam funkcionářů Českého svazu kanoistů zvolených na řádné valné hromadě dne 27. 11. 1941.

Rokem 1941 skončila díky okupaci veškerá oficiální činnost Svazu. Fungování zůstalo jen na úrovni neoficiální. Nekonal se žádné valné hromady ani schůze výboru.

⁷⁶ Národní archiv, fond SK RČS. Karton 3, Zápisy z valných hromad a schůzí výboru 1941, Zpráva kapitána Českého Svazu Kanoistů O. Výlety o činnosti v roce 1941.

Nevydávaly se žádné oficiální zprávy činovníků Svazu, tj. kapitána, předsedy, tajemníka, mezinárodního tajemníka apod. Nastal tedy absolutní útlum. Činnost byla obnovena až koncem války, tedy roku 1945. Toto tříleté období okupace popisuje ve své zprávě o činnosti závodní kapitán O. Výleta.

Dnešního dne, kdy se opět scházíme, abychom jednak rokovali o československé kanoistice za dob okupace resp. od roku 1942, kdy se konala poslední řádná valná hromada, která nás zcela demokraticky pověřila vykonáváním funkcí, jednak jsme přišli, abychom podali účet ze své práce ve funkčním období, které ne naší vinou a v mnohém případě k naší lítosti se prodloužilo zcela nedemokraticky na čtyři dlouhá léta, dovoluji mi, abych připomněl, že v našem svazu ne bylo nikdy funkcí zneužito, že po celou tu dobu nařízeného tzv. „Führer systému, našem sportovním životě fungoval nepřetržitě výbor resp. presidium výboru, složené ne z nominovaných funkcionářů, ale z těch posledních zbylých, kteří v dobách 60 – 72 hodinového pracovního týdne přece jenom ještě ukradli tolik času svým rodinám a svým volným chvílím, kterých bylo tak zoufale málo, aby ho věnovali našemu sportu. S jakým úspěchem posuďte sami podle všech zpráv funkcionářů i podle soudobého stavu naší kanoistiky, jak po stránce technické, tak i organizační! Nyní mi dovoluji, abych chronologicky referoval o závodní činnosti v jednotlivých letech.

Rok 1942

Tento rok byl pro národ velkým utrpením. Svaz byl nucen rozdělit závodní sezónu kvůli atentátu na Heydricha. Dále z důvodu politicko-sportovních vztahů musel zavést do svého závodního řádů tzv. klausuli „Židem nepřípustno“, která, jak již sám název napovídá, zakazovala všem židům účast na jakýchkoliv závodech, ať už jako zúčastnění, tak i diváci. Touring klub byl rozpuštěn a arizován⁷⁷, tudíž už nebyl součástí Svazu. Okupace nacisty přinesla také do všech sportovních vystoupení tzv. „velkoněmecký“ neboli árijský pozdrav se vztyčenou paží před tělem, ovšem bylo to dodržováno minimálně.⁷⁸

Co se týče technické stránky závodů, byla zavedena rovná kánoe namísto tzv. „ohnutých lodí“, které tímto byly zakázány. Mistrovství klubů bylo spojeno se závodem o putovní cenu Českého slova a mistrovská desítka se poprvé konala na přehradě místo tradiční trati Zbraslav-Smíchov.

⁷⁷ Arizace (německy Arisierung) znamenala v nacistickém Německu vyvlastnění majetku Židům a následné převedení tzv. „árijským“ správcům či majitelům.

⁷⁸ Národní archiv, fond SK RČS. Karton 3, Zápisy valných hromad a schůzí výboru 1945, Zpráva závodního kapitána Svazu O. Výlety z let 1942–1945, s. 1.

...Při žambereckém závodě Orlických 10km se stal veliký malér, závodníci byli rychlejší než voda vypuštěná z přehrady a proto ji předjeli a uvázli v suchém řečišti, díky pohotovosti místo-kapitána Svazu Hallýho se stalo, že jsme mohli se zoufalým předsedou pořádajícího klubu ne základě pochytaných časů a mezičasů určit až v restauraci na Wilsonově, pardon Hlavním nádraží, abych promítal věrně minulost, pořadí alespoň tří z každé kategorie, a pak že se v kanoistice nedělají výsledky u zeleného stolu! Celkem v této sezoně, ošizené zastavením sportovní činnosti v nejlepších našich sezonách měsíců v květnu, červnu a červenci, bylo pořádáno 15 veřejných závodů, z toho 4 mistrovské a dorostenecký přebor.⁷⁹

Rok 1943

Národnostní útlak jest hlavním znakem této sezony kluby musí vydávat dvojjazyčné plakáty a programy i rozhlas při závodech musí mluvit samospasitelnou a pak teprve česky. Mnoho klubů z těch důvodů se raději vyhýbá vydávání plakátů, programů i rozhlasu při závodech. Kluby SK Smíchov a NSK⁸⁰ byly přes zimu vystěhovány německou vojenskou správou z císařské louky, jen tak tak byl zachráněn Varjag, Řeka a Důstojníci. Kanoisté sahají k svépomoci KVS a Skep⁸¹ nezištně nabízejí SK Smíchova místo alespoň pro závodní loď závodní družstvo NSK pro nepochopení svého ústředí se rozchází jednak do KVS, jednak do KČT Praha 15 a valná většina smíchovských závodníků po dlouhém váhání vstupuje hromadně do VK Slavie - zatímco ve Smíchově zůstává ze závodníků jen několik věrných semknutých kolem Dr. Popela a Růžičky, kteří zakotvují v těsných poměrech u důstojníků, několik z nich garážuje na Skepu, kam se uchýlil i volejbalový odbor SKS. Na jaře byl pořádán kurs funkcionářů, na němž přednášeli: Mudr Pech, prof. Sobola, arch. Teklý, Rus-Syrovátka, Mottl, Růžička a Výleta. Výsledek kursu z hlediska provedených zkoušek byl velmi hubený – příště musí být vše lépe připraveno a organizováno! Poprvé v této sezoně bylo z důvodů špatné výživy závodníků přikročeno k rozdělení čtyř dílů mistrovství, na jarní sezonu: slalom a distanc a na podzim desítka a kilometr. Toto rozdělení se osvědčilo a zůstane se u něho nejspíše trvale, právě tak se osvědčilo z těchto důvodů zavedené střídání pražských a venkovských závodů ob neděli.⁸²

Rok 1944

Sportovní sezóna tohoto roku za nacistické okupace byla pro sportovce i funkcionáře nesmírně náročná. Ještě před zahájením sezóny existovalo mnoho omezení, nařízených vodní policií, kvůli nebezpečí leteckých útoků a riziku útoku na Vranskou přehradu. Mezi taková omezení patřily např. zákaz stavby přístávacích

⁷⁹ Tamtéž, s. 2.

⁸⁰ Sportovní klub Smíchov a Národní sportovní klub Praha

⁸¹ Klub vodních sportů Praha a Sportovní klub zaměstnanců elektrických podniků Praha

⁸² Tamtéž, s. 3.

platforem, zákaz podjezdu pod železničním mostem, zákaz tréninku, omezení přepravy osob přes 75 km, přerušení některých závodů. Navzdory obtížím závodníci a funkcionáři tvrdě pracovali, aby sportovní akce pokračovaly, často se značným rizikem.⁸³ Někteří funkcionáři byli neustále kritizováni za svůj nekompromisní postoj při obraně hodnot sportu proti zásahům některých organizací. V roce 1944 se i přes tyto problémy uskutečnil rekordní počet závodů a to celkově 23, včetně 4 mistrovských závodů, přeboru dorostu, závodů mládeže a veřejných závodů.⁸⁴

Rok 1945

V tomto roce dožili jsme konečně vytoužené mety nás všech svobodného Československa, za které kromě těch ostatních bratrů v době okupace, položili životy v revoluci naši závodníci V. Ulrich a F. Laxa – čest jejich památce! Přesto, že přirozeně se poměry nemohly vyvíjeti tak, aby byly sportovnímu provozu příznivé, neboť celá řada borců i funkcionářů byla zařazena do služeb všeobecně důležitých, naše sezona, která oproti jiným sportům byla zahájena se značným zpožděním, neboť jsme nechtěli, aby naši borci šli do prvních závodů za každou cenu a nepřipraveni, byla dobrá a plně vyvrcholila v září všemi díly mistrovství, na nichž jsme měli již mírovou účast a výkony trpěly jen kumulováním všech dílů mistrovství těsně za sebou a ukázaly znovu, jak bylo správné, že mistrovství bylo již v roce 1943 rozděleno na dva díly Jarní a podzimní!⁸⁵

Nucené prodloužení sezony do konce října se neosvědčilo, a myslím, že po zkušenostech zůstanou pořádající kluby u sezóny počínající koncem dubna a končící začátkem října. K závodní činnosti se přihlásil i Junák starý korporativní člen Svazu. Počátek sezóny byl zejména těžký po stránce funkcionářské, vždyť jsme byli nuceni třikrát měnit termínovou listinu. Dnes však můžeme se dívat s pýchou na první osvobozenou a republikánskou sezónu, na kterou jsme se tak dlouho těšili! V této nejradostnější sezóně jsme pořádali 22 závodů, z toho 4 mistrovské, dorostenecký přebor, 1 závod dorostenecký, 2 s omezenou účastí a ostatní veřejné.⁸⁶

Návrat k plné činnosti přinesl až rok 1946. Primárním požadavkem bylo upevnit vnitřní stavbu Svazu a opět sjednotit všechny kluby a zahájit činnost v plné míře. Všechny členské kluby byly válkou postiženy a věnovaly raději svou pozornost opravě lodí, renovací loděnic než budování společného ústředí, tedy Svazu. Téhož roku byla přejmenována původní Mezinárodní reprezentace kanoistiky IRK na Mezinárodní federaci kanoistiky ICF, a na to konto také došlo o dva roky později ke změně názvu

⁸³ Tamtéž, s. 5.

⁸⁴ Tamtéž, s. 8.

⁸⁵ Tamtéž, s. 9.

⁸⁶ Tamtéž, s. 10.

Svazu pouze na Český svaz kanoistů. Tímto tedy zaniká původní Svaz kanoistů Republiky československé. Struktura Svazu ovšem zůstala stejná a ve své činnosti pokračoval dále.⁸⁷

Závodní kanoistická sezóna 1947, která byla poslední před olympijskými hrami, měla několik pozoruhodných rysů. V první polovině sezóny byla účast na závodech velmi nízká, ale v druhé polovině srpna, počínaje Koníčkovým memoriálem, se to jako zázrakem obrátilo a účast byla opět mimořádně silná. Navíc bylo mnoho závodů zrušeno kvůli hroznému stavu vody v řekách a některé kluby závody ani nevyhlásily kvůli nedostatku financí nebo funkcionářů. Bohužel po odchodu několika významných funkcionářů tento sport ve východních Čechách upadá. Dalším rysem sezóny byla zvýšená mezinárodní aktivita našich závodních klubů, a to jak v zahraničí, tak u nás a snaha o stavbu nových výkonných lodí, které splňují předpisy ICF. Tyto lodě, navržené jak profesionálními staviteli lodí, tak amatérskými konstruktéry, již nebyly tak rychlé jako lodě bývalých typů IRK. Dalším přínosem bylo založení národního Svazu kanoistů Československa, vznik slovenského oddílu skupiny rozhodčích v Bratislavě a podepsání dohody s ČOS. K podpisu dohody s organizací Junák však nedošlo, v důsledku čehož trpí řada kanoistických oddílů Junáka a do vodáckých oddílů se kvůli nedostatku trenérů hlásí starší skauti, což má vliv na sportovní a morální výchovu mládeže.

Bylo uspořádáno celkem 21 veřejných závodů. Z těchto závodů bylo 7 závodů kilometrových, 4 závody desetikilometrové, 5 distančních, 3 slalomové a 3 dorostenecké. Z těchto závodů byly 3 závody mezinárodní s účastí Belgičanů, Švédů a Maďarů. Registrováno bylo v Československu 435 závodníků z toho pouze 48 žen. Dorostenců bylo registrováno 103 z toho 22 dívek, ovšem jen v Čechách. Závodní činnost provozovalo 25 klubů v českých zemích a 8 klubů na Slovensku. Hlavní náplní sezóny bylo však připravit náš kanoistický oddíl na olympijskou sezónu 1948.⁸⁸

O závodní činnosti svaz také psal ve svém článku předseda Svazu K. Popel.

Po válce v roce 1946 svolal švédský svaz kongres kanoistických svazů do Stockholmu, kde byly nejdříve vyvozeny důsledky z válečných událostí, stanovy federace byly změněny, princip vedení položen

⁸⁷ Národní archiv, fond SK RČS. Karton 3, Zápisy z valných hromad a schůzí výboru 1946, Předsednická zpráva pro valnou hromadu Českého svazu kanoistů dne 23. února 1947.

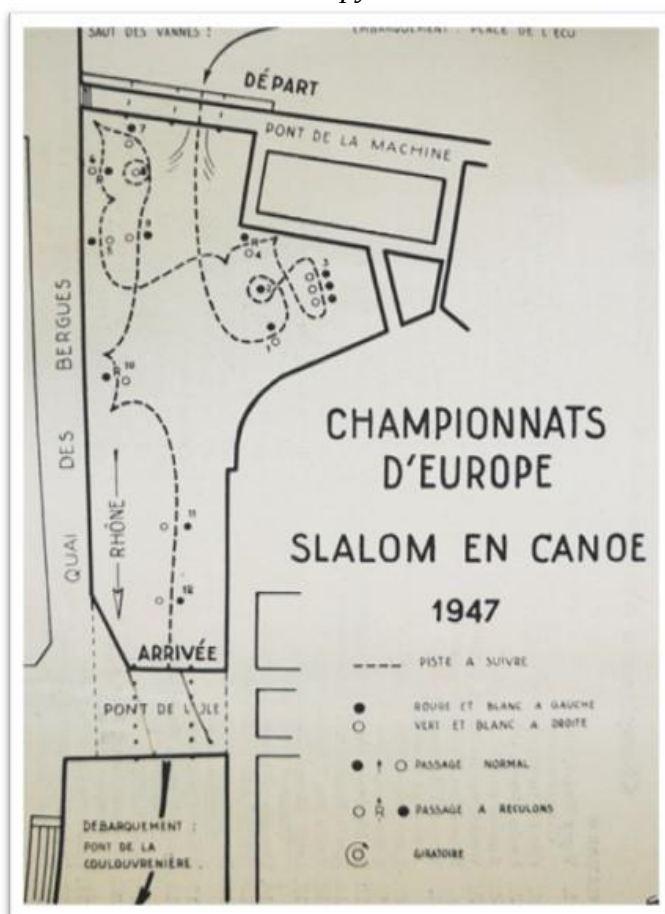
⁸⁸ Národní archiv, fond SK RČS. Karton 3, Zápisy valných hromad a schůzí výboru 1947. Zpráva závodního kapitána Svazu za rok 1947.

na demokratický základ. Předsedou federace, nazývajícím se od té doby International Canoe Federation (zkratky anglicky ICF), se stal Švéd Jonas Asschier. Československo získalo význačné místo I. místopředsedy a je od té doby neustále ve vedení federace, od roku 1954 na místě předsednickém. Došlo však k velikému boji o program kanoistiky na příštích vrcholných závodech. Švédové, vědomi si své síly, za podpory celé Skandinávie, chtěli vytlačit kánoe. Pro nás zůstává památnou schůze vedení ICF 1947 v Kodani, kde se podařilo nejen kánoe zachránit, ale dokonce rozšířit v programu o kategorii C1 na 10 km. Pamatuji se na závěrečný projev předsedy Asschiera, že Švédové byli sice u stolu poraženi, ale že nyní začnou kánoe jezdit a pokusí se nás porazit na vodě. Švédové nás zatím neporazili, podařilo se to ale Dánům...

První poválečná sportovní akce se konala v Londýně během 14. olympijských her. Anglický olympijský výbor převzal organizaci těchto prvních poválečných olympijských her pod podmínkou, že nebude muset provádět žádné sportovní investice. Proto byl využit stadion ve Wembley a pro soutěže ve veslování a kanoistice byly využity méně vhodné tratě v Henley. Soutěž byla významná i přes vyloučení Německa z olympijských her. Po 12 letech jsme se opět setkali s kanadskými a americkými závodníky. Přestože se američtí závodníci zlepšili a získali zlatou medaili v závodě C2 na 10 km, londýnská olympiáda byla naším největším triumfem. Získali jsme tři zlaté a jednu stříbrnou medaili, což je úspěch, který se nám od té doby na olympijských hrách nepodařilo zopakovat. V kajaku dominovali Švédové, kteří získali čtyři zlaté medaile. Vzhledem k tomu, že přesný program mistrovství světa, který zahrnoval 15 disciplín, byl stanoven již v roce 1948, zatímco olympijský program jich měl pouze devět, závodilo se v kategoriích, které nebyly zařazeny do olympijského programu, hned po LOH v Londýně. Jednalo se především o kategorie kajakářů a poprvé se závodilo ve sprintech na 500 m a ve štafetách v kategoriích K1 a K4 (zatím pouze na 1 km). Většího úspěchu jsme dosáhli pouze v C2 žen, kde Pavlisová s Dusilovou skončily druhé, ale jinak se našemu malému počtu kajakářek nepodařilo v těžké konkurenci dosáhnout výraznějších úspěchů než třetího místa.

Obrázek 15

Schéma slalomu na kánoi z mistrovství Evropy v Ženevě roku 1947

Toto mistrovství nebylo oficiálně uznáno ICF, i přesto naši reprezentanti zde závodili. Národní archiv, fond SK RČS. Karton 16, Různé 1928–1935.

...O uspořádání mistrovství světa na rok 1950 se přihlásil opět dánský svaz a konalo se v Kodani. V roce 1950 hostila dánská metropole podruhé reprezentanty⁸⁹ kanoistiky, a to opět jen evropské, protože ze zámoří nikdo na mistrovství světa nepřijel. Tentokrát se však závody nekonal na moři, jako v roce 1934, ale na krásném jezeře Bagsvaerd v okolí Kodaně. Zde je ideální dráha na 1 km i 10 km, chráněná před větrem. Německo nebylo ještě znovu přijato do federace, nemohlo tudíž startovat. Na kongresu, který se konal po mistrovství, bylo však jeho členství obnoveno, a to jak pro NSR, tak i NDR. Po vzniku Spolkové republiky a Demokratické republiky staly se oba svazy samostatnými členy federace. Kajakářské disciplíny byly opět doménou Seveřanů, vedle Švédů i Finů a Dánů i Československo opět prokázalo prvenství v kánoích. Jen jedno 1. místo získal Francouz Boutigny, který porazil na 10 km našeho Ing. Holečka. Skvělý úspěch se podařil našemu Felixovi, který zde v Kodani v roce 1934 získal s Rusem dvojnásobný titul mistra světa. Tento výkon opakoval po 16 letech opět v Kodani, tentokrát s Kudrnou, a byl jako první závodník vůbec vyznamenán diplomem a odznakem ICF. Dánové využili naší

⁸⁹ Teorie a praxe tělesné výchovy a sportu. (1958). Dvacet pět let o prvního mistrovství Evropy. *Vědecký časopis československého Svazu tělesné výchovy*, 6 (7), 395.

přítomnosti k tréninku na kánoi, přiklonili se tedy k naší škole, nikoli ke kanadské, resp. švédské, a osvojili si ji tak dokonale, že nás v roce 1952 porazili...

V roce 1952 se Finové konečně dočkali pořádání olympijských her a v Helsinkách odvedli vynikající práci při organizaci této sportovní akce. Kanoistika je ve Finsku velmi oblíbeným sportem, a tak byly závody na olympiádě velmi očekávané. Protože nebyla k dispozici umělá trať, musely se závody konat na otevřených vodách zálivu Maivallahti, kde se Finové snažili zmírnit účinky vln a větru pomocí různých vlnolamů. Potíže však nastaly během závodu na 10 km, který byl pro všechny národy bez přístupu k moři náročný. Výsledky odrážely naprostou dominanci Finů na jejich domácí půdě, neboť vyhráli všechny kajakářské disciplíny. Kanoistické závody v Helsinkách znamenaly začátek ústupu Československa z předchozích pozic. Přestože Ing. Holeček získal zlato, Felix a Kudrna stříbro a Jindra bronz, museli jsme ustoupit Spojeným státům, Francii a Dánsku o tři zlaté medaile. Tehdy se očekávalo, že tento pokles bude jen dočasný, ovšem tomu tak úplně nebylo.

...V roce 1952 se dočkali konečně Finové olympijských her a uspořádali je po sportovní stránce vynikajícím způsobem v Helsinkách. Ve Finsku je kanoistika velmi populárním sportem, a tak naše soutěže se těšily dosud největšímu zájmu na olympijských hrách. Nebyla k dispozici umělá dráha, a tak jsme musili opět na otevřenou vodu v mořském zálivu Maivallahti. Finové se sice snažili vliv otevřené vodní plochy, vln a větru co nejvíce zmírnit pomocí různých vlnolamů. Značné potíže se však projevily zejména při závodě na 10 km, který všem národům bez moře dělal potíže. Ve výsledcích se odrazila naprostá převaha Finů na domácí vodě, kteří zvítězili nad Švédy ve všech kajakářských disciplínách a jen Fredriksson uhájil čest modrožluté vlajky. V Helsinkách začíná v kánoích ústup Československa z dosavadních pozic. Ing. Holeček získal zlatou, Felix s Kudrnou stříbrnou a Jindra bronzovou, avšak tři zlaté jsme musili přenechat USA, Francii a Dánsku! Tehdy v Helsinkách jsme věřili, že je to ústup dočasný, zatím se však nepodařilo jej zastavit. V Helsinkách startovali poprvé sovětské sportovci, tedy i kanoisté, s kterými jsme byli před Helsinkami v Moskvě pohromadě 3 týdny. Zatím bez pronikavých úspěchů, s výjimkou bronzové u žen. Dalo se tušit, že brzy promluví rozhodné slovo do utváření výsledků.

Za dva roky později byla pořadatelem mistrovství světa Francie a přenesla je do přímo idylického městečka Mâconu ve střední Francii na řece Saône. Zde byl zřízen krásný bazén pro veslařské a kanoistické soutěže. Dobře připravené mistrovství plynulo za dobré pohody a za překrásného letního počasí slunné Francie. Trať dobře volená měla jen závalu v desítky, kde překážel startovní blok na 1 km a byl tak pevně zakotven, že se nedal odstranit. Sportovně nastal na mistrovství v Mâconu úplný převrat v pozici dosavadních vedoucích národů a vítězství připadlo dosud téměř neznámému Maďarsku. Jeho

úspěchy překvapily všechny, neboť z 15 disciplín zvítězilo Maďarsko v 6 a obsadilo řadu druhých a třetích míst. Maďarští závodníci byli skvěle připraveni a bojovali s nadšením. Úplně zklamali domácí závodníci a jejich nejlepší závodník Gantois obsadil jedno druhé místo. Československo získalo Vokněrem jedinou zlatou. Významný byl úspěch Pecha v K1 na 10 km, kde dobyl druhého místa. Po Mâconu nastaly přípravy na dosud nejdelsí cestu všech sportovců, na olympijské hry v Melbourne v roce 1956. Jen tři národy přijely v kanoistice s plnými družstvy, SSSR, Německo a Maďarsko, ostatní měly jen malé výpravy a poslaly do Austrálie jen své největší naděje. Kanoistické soutěže, stejně jako veslařské, se konaly 120 km od Melbourne v městě Ballarat na jezeře Wendouree. Trať byla špatná. Jezero je otevřené větrům, v Austrálii velmi častým, a tréninkové dny byly často velmi svízelné.⁹⁰

V následujících letech naši reprezentanti nedosahovali výrazných úspěchů a do čela se dostávalo Německo a Sovětský svaz. Bylo to také zřejmě zapříčiněno rozhodnutím MOV po roce 1956, čímž byly vyškrtнутy z programu olympijských her závody na 10 km a místo toho se závodilo pouze na sedmi krátkých tratích.⁹¹

⁹⁰ Tamtéž, 396.

⁹¹ Tamtéž, 397.

5 Závěr

Touto předkládanou diplomovou prací jsme se snažili naplnit její úkoly a cíle.

Doprava po vodní hladině byla pro lidstvo už od starověkého Egypta nedílnou součástí života. Zprvu její význam byl zcela jasný. Bylo zapotřebí zdolávat vodní plochy, ať už za účelem potravy, tak k prozkoumávání nových oblastí. Ovšem to nebyl jediný účel. Důležité bylo také převážet materiál k stavbě obydlí apod. K tomu byly využívány lodě zřídka připomínající ty dnešní.

Kdybychom se zaměřili výhradně na lodě pro přepravu osob neboli malé lodě, tak za první důkaz můžeme považovat nález právě ve výše zmíněném starověkém Egyptě. V hrobce byla nalezena zmenšenina člunu vyrobená ze stříbra se dvěma pádly, což je jeden nejstarších důkazů připomínající dnešní kánoe.

Historicky se první kánoe objevovaly v severních částech naší planety a byly využívány především k přepravě, obstarávání si potravy a válčení. Kánoe se vyznačuje otevřenou konstrukcí a k pádlování se používalo jednolisté pádlo. Ovšem to nebyl jediný využívaný prostředek pro pohyb na vodní hladině. Především v Grónsku se používaly kajaky neboli malé lodě pro jednu osobu, které měly uzavřenou konstrukci a k pádlování se využívalo dvoulístého pádla.

S pojmem kanoistika se setkáváme až počátkem 19. století a pravděpodobně je spojena s Kolumbovými objevy, tudíž na území Evropy. Vůbec první známé závody v kánoích se odehrávaly ve Skotsku roku 1843. Odtud se rozšiřovaly dále do dalších zemí nejenom evropských. Jelikož kanoistika byla velice oblíbená, začaly vznikat první kluby a sdružení nadšenců tohoto sportu. Prvním takovým klubem byl Královský kanoistický klub založený J. MacGregorem, který sehrál významnou roli v rozvoji kanoistiky jako sportovní a rekreační aktivity. Později vznikaly i velké organizace jako Americká kanoistická asociace, Britská kanoistická unie a poté vůbec ta nejdůležitější Mezinárodní reprezentace kanoistů, dnes známa jako Mezinárodní kanoistická federace.

Pokud bychom se měli ohlédnout za historií kanoistiky v českých zemích, zjistíme, že vůbec první kánoe na naše území byly dovezeny v 70. letech 19. století Angličany. Později dle vzoru kanadských kanoí jsme začali stavět i svoje a o to se zasloužil J. Rössler-Ořovský, jakož největší protagonista tohoto sportu u nás.

Nejdůležitějším milníkem se stal rok 1913, kdy se v Praze uskutečnily první kanoistické závody. S těmito závody úzce souvisí i založení první celostátní organizace pod názvem Svaz kanoistů Království českého. Zakladatelem byl výše zmíněný J. R. Ořovský. Aktivita Svazu nebyla nijak význačná z důvodu příchodu první světové války v roce 1914. Po konci války byl Svaz přejmenován na Český svaz kanoistů a vodních turistů. V poválečném období byla kanoistika hodně propagována, avšak samotný rozvoj Svazu začíná až v roce 1924. Z důvodu vzniku samostatného československého státu byl roku 1926 Svaz znovu přejmenován a vystupoval dále až do 40. let 20. století jako Svaz kanoistů Republiky československé (SK RČS).

Založením takové organizace na celostátní úrovni je přímo nutné vytvořit jakýsi řád podle, kterého se budou všichni zapojení řídit. Svaz tedy vytvořil vnitřní předpisy neboli stanovy, ve kterých je uvedeno vše potřebné k fungování svazu např. právní ustanovení, pravidla apod. Jelikož Svaz se zaměřoval především na závodní činnost byla potřeba vytvořit i závodní řád.

Ve 20. letech 20. století zažívala kanoistika na našem území velký rozmach. Díky propagaci studentů organizace Vysokoškolského sportu se tento sport šířil nevídanou rychlostí. Přibýval počet oddílů vodních skautů, stejně tak zapojení tradičních vodáckých klubů, mezi které patřil např. KČST a také nových činovníků. Svoji zásadní roli zde sehrálo také stále se rozvíjející trampské hnutí, jehož členové měli velký vztah k vodnímu prostředí. S velkým rozmachem přichází také první distanční závody. Prvním takovým byla turistická jízda spolehlivosti pořádaná na trati dlouhé 32 km mezi Záhoří a Chuchlí roku 1921. Ten nejvýznamnější distanční závod, dlouhý 189 km, byl pořádán o rok později, tedy roku 1922. Start byl uskutečněn v Českých Budějovicích a cílem bylo naše hlavní město Praha. Tento závod byl naprosto jedinečný jak v evropském měřítku, tak v tom světovém. V roce 1924 byla v Kodani založena Mezinárodní reprezentace kanoistiky pod zkratkou IRK, jejímiž zakládajícími členy se staly Německo, Švédsko, Dánsko a Rakousko. Náš kanoistický svaz vstoupil do IRK sice až v roce 1925, ale i tak je považován za jednoho ze zakládajících členů. Jelikož rozvoj byl opravdu mohutný, byl Svaz pověřen pořádáním prvních mezinárodních závodů konaných v Praze. Hlavním cílem byla především propagace tohoto sportu. Ovšem pořádání takto velkých závodů přineslo značné finanční problémy a svaz byl nucen projít vnitřní restrukturalizací, včetně výše zmíněné změny názvu. Novému vedení se podařilo dluhy eliminovat, tudíž

mohl Svaz pokračovat v plném rozsahu. Roku 1927 sdružoval Svaz 15 spolkových klubů s přibližně 1000 členy a o rok později se rozrostl o další 3 kluby a přibližně 900 členů, tedy celkově 18 klubů a cca. 1900 členů. To jasně dokazuje, jak kanoistika rostla na popularitě.

Co se týče vnitřních záležitostí Svazu, vše bylo projednáváno na valných hromadách pořádaných několikrát ročně. Všechny informace z těchto hromad byly zapisovány a archivovány. Schůze probíhaly většinou ve sportovních zařízeních členských klubů, restauracích či společenských místnostech po celé Československé republice. Všichni členové svazu od předsedy, tajemníka, závodního kapitána až po výbor či dozorčí radu, měli své slovo a přispívali tak Svazu. Každý z hlavních činníků vydával každoročně souhrnné zprávy pro valnou hromadu za rok minulý. Byly tedy vydávány zprávy předsedy Svazu, jednatele, mezinárodního jednatele, závodního kapitána, turistického kapitána, tajemníka a mezinárodního tajemníka.

V celkovém měřítku byla 20. léta pro Svaz naprosto zásadní. Každým rokem se zvedal zájem o tento sport a přibývalo čím dál tím více členů i klubů. Ovšem kanoistika nebyla jen záležitostí Svazu a jeho společenských klubů. Tím, že byla tak hojně propagována, se dostávala do styku i s běžnou populací. K provozování tohoto sportu rekreačně nebylo potřeba žádných velkých prostředků, tudíž defacto každý, kdo chtěl mohl kanoistiku provozovat. Stala se i hlavním prostředkem dopravy, jelikož jakákoliv jiná doprava byla finančně dost nákladná.

Nejdůležitějším obdobím pro Svaz byla 30. léta. Kanoistika rostla přímo raketovým tempem. Zásadním se stalo rozvíjení vztahů nejen na našem území, ale právě i na tom cizím, tedy na úrovni mezinárodní. Svaz prohluboval své styky s ostatními kanoistickými svazy v Evropě. Tento počín přinášel své ovoce a díky tomu se Svaz dostával čím dál více do středu mezinárodního kanoistického sportu. Dobrá organizace Svazu přiváděla na naše vodní plochy turisty z celé Evropy. Prvním důležitým milníkem se stal rok 1932, kdy byla svolána schůze IRK ve Vídni. Hlavním bodem projednávání bylo vůbec první mistrovství Evropy, jehož pořadatelem jsme byli my. Druhým zásadním bodem bylo projednání návrhu přijetí kanoistiky, jakožto disciplíny, na program letních olympijských her. V srpnu roku 1933 bylo pořádáno zmíněné mistrovství Evropy. Trvalo celkem dva dny a naši závodníci patřili k těm nejlepším. Sešli se zde závodníci celkem z 10 zemí, a to Belgie, Dánska, Finska,

Rakouska, Německa, Holandska, Jugoslávie, Polska, Švédsko a v neposlední řadě Československa. I přes nadvládu německých závodníků, jsme dokázali dobýt hned několik prvních příček. V C1 mužů na 1000 m jsme obsadili první dvě místa, stejně tak v kategorii C2 na 10000 m. V kategorii žen K1 na 600 m jsme se umístili třetí. Mistrovství bylo skvěle zorganizováno, což dopomohlo k přijetí kanoistiky do programu letních olympijských her a dostalo Svaz do čela kanoistického sportu v Evropě. Téhož roku začal Svaz vydávat také svůj vlastní časopis pod názvem „Kanoé a kajak“, který měl všem přiblížit fungování Svazu, a také zajistit další propagaci kanoistiky.

Další léta nebyla pro Svaz moc příznivá. Roku 1934 započala hospodářská krize, která se dotkla nejen klubů, ale také svazových činovníků. Očekávalo se, že to kanoistiku značně ovlivní. Po stránce dalšího rozvoje tomu tak bylo. Kanoistika byla zatlačena do pozadí. Nedostatek činovníků ochotných propagovat tento sport měl za následek snížení zájmu. Ani po stránce finanční nebylo toto období dobré, ale stále kánoe byla tím nejlevnějším dopravním prostředkem. Byla dostavena Vranská přehrada, která dosti ztížila dopravu tímto místem, protože zde nebylo žádné přepravní zařízení. Nicméně krize závodní stránku nijak neovlivnila. Konalo se druhé mistrovství Evropy v Kodani. Naši reprezentanti Rus-Felix ovládly opět kategorii C2 jak na 10000 m tak na 1000 m. V C1 na 1000 m jsme obsadili druhé a třetí místo a v K1 žen na 600 m místo třetí.

Roku 1936 se naši reprezentanti účastnili letních olympijských her v Berlíně (Grünau). Úspěchů jsme se opět dočkali v kategorii C2 na 10000 m, ve které si pro prvenství dojela dvojice Mottl – Škrdlant a v C1 na 1000 m si dojel pro druhé místo za Kanadou náš reprezentant Karlík.

Rok 1938 se vyznačuje počátkem stavby přepravního zařízení na Vranské přehradě ve Vraném nad Vltavou a prvním mistrovstvím světa ve švédském Vaxholmu. Jelikož hrozilo vypuknutí druhé světové války, tak mistrovství světa byl jen pouhý název, protože zde startovali pouze evropští závodníci. Program byl stejný jako na olympijských hrách. Jediné úspěchy získaly dvojice Karlík-Felix v kategorii C2 na 10000 m a Pavlisová – Zvolánková v ženské kategorii K2 na 600 m.

Roku 1939 vypukla druhá světová válka, která byla pro Svaz velkou zkouškou. Omezily se styky na mezinárodní úrovni a byly zrušeny některé závody, resp. delší distanční závody, mezi které patřil samozřejmě i závod České Budějovice – Praha. První

roky války kanoistiku nijak zvláště neovlivnily, až tedy na výše zmíněné omezení styků a některých závodů. Svaz byl odkázán sám na sebe a byla to velká příležitost znovu semknout Svaz dohromady po hospodářské krizi. Snahy o propagaci byly úspěšné. Začalo se hlásit spoustu nových závodníků, hlavně těch mladých. Tímto rokem ovšem oficiální činnost Svazu, z důvodu okupace nacistickým Německem skončila.

40. léta měla být zahájena olympijskými hrami ve švédských Helsinkách. Ovšem Mezinárodní olympijský výbor na poslední chvíli díky stále probíhající válce hry zrušil. Činnost Svazu zůstala až do konce války, tedy roku 1945, neoficiální. Národní závody stále probíhaly, ale to bylo vše. Díky válce byl Svaz nucen změnit svůj název na Český svaz kanoistů. Po ukončení války došlo k znovuoobnovení činnosti Svazu a také bylo rozhodnuto o vrácení původního názvu Svazu. Roku 1946 se tehdejší Mezinárodní reprezentace kanoistiky IRK rozhodla změnit název na Mezinárodní federaci kanoistiky ICF. Ruku v ruce s tím šel i náš Svaz a o dva roky později byl změněn jeho název na Český svaz kanoistů. Tudíž z jednoho Svazu se staly dva. Zmíněný Český a dále ten Slovenský. Tímto končí Svaz kanoistů Republiky československé. Tato změna byla pouze na oficiální úrovni. Svaz pokračoval dále stejně jako by byl jednotný. Roku 1948 proběhl další ročník letních olympijských her, na kterých jsme opět obsazovali přední příčky, tj. v kategorii C1 mužů na 10000 m, dále v C1 a C2 mužů na 1000 m. Téhož roku proběhlo také mistrovství světa v Londýně, kde nejlepšího výsledku jsme dosáhli v kategorii žen K2, a to druhého místa.

Doufáme, že se nám touto diplomovou prací podařilo přiblížit téma historie Svazu kanoistů Republiky československé, které je sice u nás dosti známé, ovšem poněkud zřídka zpracované. To je dle našeho názoru velká škoda, neboť to byl právě Svaz, který se zasloužil o největší propagaci kanoistiky nejen na našem území, ale také na úrovni mezinárodní. Snad se tato práce stane přínosem nejen pro dnešní již Český svaz kanoistů, ale i pro širší veřejnost.

Prameny a literatura

Archivní fondy

- Národní archiv, fond SK RČS. Analogová pomůcka Svaz kanoistů RČS 1922–1948, sign. 000819/00, č. 714.
- Národní archiv, fond SK RČS. Karton 1, Materiály k valným hromadám 1922–1927.
- Národní archiv, fond SK RČS. Karton 1, Stanovy.
- Národní archiv, fond SK RČS. Karton 1, Závodní řád a předpisy.
- Národní archiv, fond SK RČS. Karton 1, Zápisy valných hromad a schůzí výboru 1922–1927.
- Národní archiv, fond SK RČS. Karton 1, Zápisy valných hromad a schůzí výboru 1931–1933.
- Národní archiv, fond SK RČS. Karton 1, Zápisy valných hromad a schůzí výboru 1934.
- Národní archiv, fond SK RČS. Karton 2, Zápisy valných hromad a schůzí výboru 1935.
- Národní archiv, fond SK RČS. Karton 2, Zápisy valných hromad a schůzí výboru 1938.
- Národní archiv, fond SK RČS. Karton 2, Zápisy valných hromad a schůzí výboru 1940.
- Národní archiv, fond SK RČS. Karton 3, Zápisy valných hromad a schůzí výboru 1941.
- Národní archiv, fond SK RČS. Karton 3, Zápisy valných hromad a schůzí výboru 1945.
- Národní archiv, fond SK RČS. Karton 3, Zápisy valných hromad a schůzí výboru 1946.
- Národní archiv, fond SK RČS. Karton 3, Zápisy valných hromad a schůzí výboru 1947.
- Národní archiv, fond SK RČS. Karton 14, Materiály a výsledky mistr. Evropy v Praze 1933.
- Národní archiv, fond SK RČS. Karton 16, Různé 1928–1935.

Periodika

- Kanoe a kajak, roč. 1935–1936.
- Sportovní deník, roč. 1933.
- Star: sportovní obrázkový týdeník, roč. 1933.
- Vědecký časopis československého Svazu tělesné výchovy, roč. 1958.

Literatura

- Bílý, M. (2000). *Kanoistika*. Karolinum.
- Český svaz kanoistů. (2003). *90. let kanoistiky v českých zemích*. Olympia.
- Syrovátka-Rus, V. (1935). *Kanoe a kajak*. Nová tělesná výchova.
- Štumbauer, J., & Štumbauer, P. (2015). *Historie kanoistického závodu České Budějovice – Praha*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.

Elektronické a internetové zdroje

- Brittanica. (n. d.). *Canoeing*. <https://www.britannica.com/sports/roller-skating>
- Brittanica. (n. d.). *Canoeing History*. <https://www.britannica.com/sports/roller-skating>
- Detroit Public Library. (n. d.). *Native American men in canoes, Manistee, Michigan*. <https://digitalcollections.detroitpubliclibrary.org/islandora/object/islandora%3A241772>
- International Canoe Federation. (n. d.). *History*. <https://www.canoeicf.com/history>
- M. Škalda. (2012). *Skládací kajak Letov*. Raft.cz. https://www.raft.cz/Clanek-Skladaci-kajak-Letov.aspx?ID_clanku=1370
- Raft.cz. (n. d.). *Historie vodáckého sportu*. <https://www.raft.cz/historie-vodactvi.aspx>

- S. Shablyka. (2013). *Canoeing at 1936 Olympic Games*. Polish Canoe Federation.
https://pzkaj.pl/dane/historia/CANOEING%20at%201936%20OLYMPIC%20GAMES_Siarhei%20SHABLYKA_2011.pdf
- University of Washington, University Libraries. (n. d.). *Inuit in kayak, probably Alaska, 1900*. <https://digitalcollections.lib.washington.edu/digital/collection/hegg/id/292/>

Použité zkratky

ČKK – Český klub kanoistů
ČSR – Československá republika
ČOV – Český olympijský výbor
ČSK – Český svaz kanoistů
ČVV – Český všesportovní výbor
ČYK – Český Yacht klub
C1 – Kánoe jednotlivců
C2 – Kánoe dvojic
F1 – Skládací kajak jednotlivců
F2 – Skládací kajak dvojic
ICF – Mezinárodní federace kanoistiky
IRK – Mezinárodní reprezentace kanoistiky
KČT – Klub Českých turistů
KOT – Klub old-skautů Varjag
KSTL – Klub Slovenských turistů a lyžařů
KTV – Katedra tělesné výchovy
K1 – Kajak jednotlivců
K2 – Kajak dvojic
K4 – Kajak čtveřic
MOV – Mezinárodní olympijský výbor
NDR – Německá demokratická republika
NSK – Národní sportovní klub
NSR – Německá spolková republika
RČS – Republika československá
ŘEKA – Klub Řeka pro vodní sporty
SK – Sportovní klub
SKEP – Sportovní klub zaměstnanců elektrických podniků Praha
SK RČS – Svaz kanoistů Republiky československé
SKS – Sportovní klub Smíchov
VK – Veslařský klub
VS – Vodácký Svaz

Seznam příloh

Příloha 1. Stanovy svazu kanoistů RČS

Tyto stanovy byly sepsány při založení Svazu, tudíž se jedná o původní, které byli v roce 1933 přepracovány.

§ 1

Jméno: Svaz kanoistů republiky československé – SKRČS

Sídlo: Praha

Jednací řeč: česká nebo slovenská

Vlajka: trojúhelník, jehož poměr výšky k základně je 2:1, barvy červené, do jehož středu se sbíhají 3 modrá ramena bíle lemovaná.

§ 2

SKRČS je jedinou vrcholnou organizací všech vodáků republiky československé, řídí všechny celostátní záležitosti československé kanoistiky, kterou jediný zastupuje a reprezentuje vůči cizině a je proto členem mezinárodního ustředí International Representation of Kanusport IRK (Mezinárodní reprezentace Kanusport) a obstarává tedy mezinárodní styk obou členských svazů.

§ 3

Účelem svazu je:

1. Pořádání celostátních vodáckých mistrovství a kurzů
2. Pořádání zájezdů československého vodáckého mužstva do zahraničí
3. Účastní se dle možností všech jednání IRK
4. Vydávání časopisů a řádů
5. Registrace závodníků členských svazů
6. Schvalování termínových listin veřejných závodů⁹²

§ 4

Členy svazu jsou Český svaz kanoistů a Sbor vodáků Klubu slovenských turistů a lyžařů. Za závazky těchto svých členů SK RČS neručí, ledaže by převzal takové ručení podle práva občanského.

§ 5

Zánik členství nastane toliko zánikem SK RČS (§ 19).

§ 6

Členové svazu mají právo vysílat na valnou hromadu SKRCS delegáty a to ČSK 12 delegátů a Sbor vodáků KSTL 6 delegátů. Delegáti, kteří mají sídlo v místě, do něhož se valná hromada svolává, vykonávají hlasovací a volební právo osobně a nejsou oprávněné to to své právo přenést na jiné osoby.

⁹² Národní archiv, fond SK RČS. Karton 1, Stanovy, Stanovy Svazu kanoistů Republiky československé – SKRČS, s. 1.

Delegáti ostatní mohou své hlasovací právo přenést na jiného delegáta. V osobě jednoho delegáta k je možné soustředit nejvýše 3 hlasy.

§ 7

Členové jsou povinni podporovati SK RČS v jeho snahách a šetřit jeho stanov i všech řádů jím vydaných a plánovat mu příspěvky a platby stanovám odpovídající.

§ 8

Správní rok kryje se s rokem kalendářním.

§ 9

Správními orgány svazu jsou valná hromada delegátů, výbor a předsednictvo.⁹³

§ 10

Valná hromada je shromáždění delegátů jmenovaných členy. Je řádná nebo mimořádná. Řádná je vždy nejpozději v březnu roku, který následuje po roku správním. Mimořádná se svolá, shledá-li výbor SK RČS k tomu důvody, nebo když o její svolání požádá kterýkoliv z členských svazů.

§ 11

Valnou hromadu svolává předseda nejméně 14 dnů předem. Valná hromada může právoplatně jednat a se usnášet, je-li přítomna nebo řádně zastoupena alespoň jedna třetina delegátů každého členského svazu. Není-li této účasti ve stanovenou hodinu dosaženo, koná se nová valná hromada o hodinu později. Tato je schopna jednání a usnášení se za každého počtu delegátů. Není třeba, aby k této nové valné hromadě byly zasílány zvláštní pozvánky. Má-li se však jednati o změně stanov, musí vždy býti přítomna alespoň jedna třetina všech delegátů.

§ 12

Valnou hromadu zahajuje a řídí předseda neb místopředseda.

§ 13

Ve valné hromadě hlasuje se veřejně a to tím, že na vyzvání předsedy ti, kdož hlasují pro návrh pozdvihnou ruku, nebo povstanou ze svých míst. Předseda hlasuje jen při rovnosti hlasů, avšak při volbách volí. Valná hromada usnáší se nadpoloviční většinou hlasů.⁹⁴

§ 14

Valná hromada volí z delegátů výbor, vydává, případně schvaluje řády pro vnitřní správu SK RČS, schvaluje zprávy členů výboru, schvaluje výši příspěvku a poměr příspěvků obou členských svazů, rozhoduje o změně stanov a rozejití se Svazu, rozhoduje o přistoupení SK RČS k jiným organizacím.

§ 15

Výbor se skládá z předsedy, místopředsedy, závodního a turistického kapitána, mezinárodního a domácího tajemníka a pokladníka.

§ 16

⁹³ Tamtéž, s. 2.

⁹⁴ Tamtéž, s. 3.

Výbor je vlastním výkonným orgánem SK RČS. Svolává jej předseda podle potřeby, alespoň týden předem. Výbor může platně jednati a se usnášeti, jsou-li kromě předsedy nebo místopředsedy přítomni alespoň 3 členové výboru. Hlasují a volí stejným způsobem jako valná hromada.

§ 17

Předsednictvo se skládá z předsedy nebo místopředsedy a dvou členů výboru. Vyřizuje běžnou agendu a podává o své činnosti zprávu na nejbližší schůzi výboru.

§ 18

Revizori jsou voleni valnou hromadou a jich povinností je kontrolovat hospodaření Svazu a podávati o tom zprávu valné hromadě.

§ 19

SK RČS zaniká usnesením valné hromady nebo úředním rozpuštěním. Při zániku připadne jeho jmění členům tak, že Český svaz kanoistů obdrží z něho dvě třetiny a Sbor vodáků KSTL jednu třetinu.⁹⁵

Přepracované stanovy schválené tehdejším ministerstvem vnitra dne 27. 11. 1933:

§ 1. Jméno, sídlo, jednacím řeč.

Jméno: Svaz kanoistů republiky Československé, sídlem jeho jest hlavní město Praha. Jednacím řeč Svazu jest jazyk československý. Každý člen Svazu může však ve styku se Svazem užívat svého spolkového jazyka. Vlajka Svazu kanoistů je trojúhelník, jehož poměr výšky k základně je 2: 1, barvy červené, do jehož středu se sbíhají tři modrá ramena bíle lemovaná. Užívání vlajky a vlajkosláv upravují vlajkové řady Svazu.

§ 2. Účelem svazu jest:

1. Snažiti se o povznesení kanoistického, kajakářského sportu a jiných vodních sportů a vodní turistiky.
2. Sdružovati veškeré spolky republiky Československé, pěstující jízdu v kánoe, kajaku, plachtění, vodní turistiky, táboření a jiné vodní sporty vůbec.
3. Zastupovati a representovati všechny československé sportovce, pěstující uvedené sporty, vůči veřejnosti a cizině, hájiti jejich zájmy a za tím účelem sdružovati se s jinými tuzemskými i cizozemskými sportovními korporacemi.
4. Starati se o získání největších výhod členstvu při provozování a pěstování uvedených sportů.
5. Získávati zájem nejširší veřejnosti domácí i zahraniční pro zmíněné sporty pořádáním přednášek, kursů, závodů a vodních tur.
6. Podporovati všemožně výchovu dorostu pro uvedené sporty.

§ 3. Účelu toho domáhá se Svaz těmito prostředky:

1. Vydává odborné časopisy, publikace, spisy, mapy, listy neb zvláštní statě v odborných, sportovních a denních listech.

⁹⁵ Tamtéž, s. 4.

2. Pořádá sjezdy, společné výlety a schůze členů za příčinou pěstování vzájemnosti a pospolitosti.
3. Podává žádosti a petice různým korporacím a úřadům o dary korporací a subvence státní, o výhody při táboření, dopravě na místa sportovní a turistická jakož i o jiné výhody v místech sportovních.
4. Pořádá přednášky, kursy a závody pro všechny uvedené sporty a to: svazové, národní a mezinárodní.
5. Zřizuje, zařizuje a udržuje členstvu chaty, loděnice, tábořiště a noclehárny v místech, vodními sportovci navštěvovaných a nabývá koncesi ku provozování těchto zařízení.
6. Zakládá účelně vybavené stanice.
7. Zřizuje různé fondy ku podpoře vypravení závodníků, závodů, udílení cen a odměn za záchranu při nehodách vodních sportovců atd.
8. Ověřuje sportovní lodivody.
9. Poskytuje členům potřebné rady, pakli tito v jakémkoliv směru o to žádají.

§ 4. Členstvo.

Členové Svazu jsou: činní, zakládající, čestní, dopisující. Činnými členy mohou býti jen spolky, pěstující sporty uvedené v § 2.odst. 2. stanov. Zakládajícími členy mohou býti spolky a právnické osoby, které věnují Svazu k jeho účelům jednou pro vždy příspěvek Kč 500.-- najednou splatný. Čestnými, nebo dopisujícími členy jsou jednotlivci právním výborem navržení a zvolení dvoutřetinovou většinou přítomných delegátů na valné hromadě Svazu. Debata o takovém návrhu správního výboru na valné hromadě není přípustná. Podmínkou pro přijetí za činného nebo zakládajícího člena jest jeho právní ustavení se se sídlem v území republiky československé.⁹⁶

§ 5. Členy činné a zakládající.

Přijímá správní výbor Svazu. Členy čestné a dopisující volí valná hromada k návrhu správního výboru Svazu. Členství počíná tím okamžikem, kdy člen byl výborem přijat, resp. valnou hromadou za čestného nebo dopisujícího člena zvolen.

§ 6. Zánik členství ve Svazu nastane.

Mimo případ úředního rozpuštění a rozejití se některého korporativního člena Svazu, neb úmrtí jednotlivce: Dobrovolným vystoupením, vyškrtnutím člena ze seznamu, když člen dluhuje členský příspěvek půl roku a marně byl po dvakráte doporučeným dopisem upomenut a upozorněn na to, že bude navržen ku vyškrtnutí ze seznamu členů. Vyloučením se svazu, dopustili se: jednatel, člen čestný nebo dopisující nečestného skutku, pro nějž ztrácí právo volební do obcí, nebo poškozuje-li zájmy Svazu, dále člen činný a zakládající, kromě sub z výše uvedených důvodů také tehdy, jedná-li proti účelu Svazu, poruší-li hrubě jeho řády, nebo jestliže se nepodrobí usnesení správního výboru, nebo smírčího soudu. Usnesení o vyloučení nebo vyškrtnutí, kteréhokoliv člena státi se musí ve správním výboru většinou dvou třetin všech členů správního výboru. O tomto usnesení dá se vyloučenému nebo vyškrtnutému zpráva písemně. Lze se z něho odvolati k nejbližší valné hromadě Svazu, kde bud osobně nebo svým zástupcem,

⁹⁶ Národní archiv, fond SK RČS. Karton 1, Stanovy, Stanovy Svazu kanoistu R. Č. S., s. 1.

který musí být buď členem Svazu, nebo členem spolku sdruženého ve Svazu může vyloučený, vyškrtnutý, svoji při vésti.

§ 7. Práva členů.

Činní členové Svazu mají právo činiti správnímu výboru a valné hromadě návrhy a zúčastniti se všech výhod, jež Svaz členům poskytuje. Právo na valné hromadě (řádné i mimořádné) rokovati, hlasovati, voliti a volenu býti mají jen činní členové. Každý činný člen volí a vysílá podle počtu svých členů na valnou hromadu jednoho delegáta do dvaceti registrovaných členů druhého a třetího delegáta do dalších třiceti členů a za každých dalších, byť i plně nedosažených padesáti členů vždy po jednom delegátu, nejvýše však deset delegátů. Delegáti členů, majících své sídlo v místě, do kterého jest valná hromada svolána, vykonávají na valné hromadě své jednací, hlasovací a volební právo osobně a nejsou oprávněni toto svoje osobní právo přenést na jiné. Členové Svazu mohou v osobě jednoho delegáta soustřediti nejvýše tři hlasy. Členové, sídlící mimo místo, do kterého jest valná hromada svolána, mohou kterémukoliv svému delegátu jmenovati zástupce, který musí být členem spolku sdruženého ve Svazu. Takovýto zástupce musí být spolkem písemně ohlášen nejpozději před zahájením valné hromady do které jest vyslán a může zastupovati i více členů. Členové Svazu mohou písemným podáním zaslaným předsedovi Svazu, kteréhokoliv svého delegáta odvolati nejpozději do zahájení valné hromady, jsou však povinni za odvolaného delegáta současně jmenovati jiného.⁹⁷

§ 8. Povinnosti členů.

Všichni členové jsou povinni podporovati Svaz v jeho snahách a šetřiti jeho stanov a všech řádů Svazem vydaných. Delegáti činných členů jsou povinni podle svých možností přijímati funkce, ku kterým je Svaz povolá. Členové jsou povinni platiti stanovám odpovídající příspěvky a platy. Činní členové, kteří dluhují splatné členské příspěvky, jsou vyloučeni z jednání a hlasování, jakož i z volebního práva aktivního i pasivního na valné hromadě, leč by prokázali, že dlužné příspěvky byly Svazu poukázány nejpozději dva dny před konáním valné hromady.

§ 9 Správní rok.

Správní rok se kryje s rokem kalendářním

§ 10. Správními orgány Svazu jsou:

Valná hromada delegátů, správní výbor, pracovní výbor, předsednictvo, technický výbor.

§ 11. Valná hromada Svazu.

Jest shromáždění členů, vztažmo delegátů, náležitě povolaných. Může být buď řádná nebo mimořádná. Řádná valná hromada má se konati každoročně nejpozději v měsíci únoru. Mimořádná svolává se, když správní výbor shledá k tomu důvody, nebo když o to požádá s udáním důvodů písemně jedna třetina činných členů.

§ 12

Valnou hromadu (i mimořádnou) svolává předsednictvo oznámením nejméně 14 dní před jejím konáním ve spolkovém orgánu nebo ve třech toho času nejrozšířenějších denních listech ve sportovní stati, a kromě toho v každém případě písemným oznámením všem činným členům s udáním pořadu

⁹⁷ Tamtéž, s. 2.

jednacího. Valná hromada může se platně konati, jednati a usnášeti se, jsou-li na ní přítomni nebo zastoupení delegáti aspoň jedné třetiny činných členů, oprávněných k jednání a hlasování (§8 stanov). Má-li se jednati o změně stanov, nebo aby se Svaz rozešel musí býti přítomni a neb zastoupeni delegáti dvou třetin činných členů k jednání a hlasování oprávněných. Není-li této účasti dosaženo, koná se o hodinu později nová valná hromada, která jest schopna usnášeti se o všech záležitostech Svazu bez ohledu na počet přítomných nebo zastoupených delegátů. Jenom o změně stanov a rozejití se Svazu musí se druhá valná hromada řádně svolati (podle první věty tohoto paragrafu) a pak teprve tato druhá valná hromada je právoplatná bez ohledu na počet přítomných a zastoupených členů.

§ 13.

Valnou hromadu (i mimořádnou) zahajuje a řídí předseda, po případě místopředseda podle pořadí.

§ 14. Ve valné hromadě hlasuje se

Veřejně a to tím, že na vyzvání předsedy ti, kdož hlasují pro návrh pozdvihnou ruku, nebo povstanou se svých míst. Předseda nehlasuje, leč při rovnosti hlasů, avšak při volbách volí. Všichni delegáti řádně ověření zapíší se do vyložené listiny přítomných s označením klubovní příslušnosti. Valná hromada usnává se nadpoloviční většinou hlasů, součet hlasů může býti opačnou zkouškou zjištěn. Volby konají se pravidelně hlasovacími lístky, ale možno je provést aklamací. Aklamaci nutno navrhnouti, kterýžto návrh musí býti všemi hlasy přijat. Je-li jeden hlas proti aklamaci, jest nutno provést volby lístky. Volba je platná, když kandidát dostal nadpoloviční většinu hlasů.⁹⁸

§ 15. Valná hromada vyřizuje

Všechny záležitosti Svazu se týkající, stanovami vytknuté, ustanovuje pravidla pro správu Svazu, jimiž sleduje úkoly, pro jejichž dosažení Svaz byl zřízen, projednává program správním výborem předem stanovený a uvedený v pozváních (uveřejněný), vyřizuje volné návrhy správním výborem podané, nebo správnímu výboru osm dní před valnou hromadou ze členstva písemně oznámené aneb návrhy, jejichž pilnost byla 3/4 přítomných delegátů uznána.

Valné hromadě náleží: Jmenovati čestné a dopisující členy, voliti z delegátů předsedu, 2 místopředsedy, z nichž nejméně jeden musí bydleti v sídle Svazu, dále mezinárodního tajemníka, tajemníka (domacího), pokladníka, kapitána, 13 členů správního výboru, 6 jejich náhradníků a tři členy dozorcí rady, vydávati, příp. schvalovati řády pro vnitřní správu Svazu, schvalovati zprávy, které podá správní výbor o své činnosti, ustanovovati pro každý rok předem výši příspěvků členů činných, stanoviti závodní řády, jakož i jiné řády z rozsahu činnosti svazové vyplývající, rozhodovati o změnách stanov a rozejití se Svazu, rozhodovati o přistoupení Svazu k jiným korporacím, schvalovati závazná usnesení správního výboru, která potřebují dodatečného schválení valné hromady, vyřizovati odvolání vyloučených aneb vyškrtnutých členů a stížnosti proti činovníkům a výborům a odborům.

§ 16. Správní výbor.

Správní výbor skládá se z předsedy, 2 místopředsedů, mezinárodního tajemníka, tajemníka, pokladníka, kapitána, 13 členů správního výboru, 6 náhradníků, valnou hromadou volených. Náhradníci

⁹⁸ Tamtéž, s. 3.

mají právo zúčastňovat se všech schůzí správního výboru a v případě, že některý člen správního výboru ubude úmrtím, rezignací, nebo vyloučením, nastupují náhradníci za členy výboru v pořadí, jež se řídí počtem hlasů, kterými byli zvoleni. Mezi náhradníky zvolenými stejným počtem hlasů rozhoduje los. O jmenování náhradníka členem výboru v právě uvedeném případě rozhoduje správní výbor.

§ 17.

Po volbě výboru, vykonané valnou hromadou, svolá nově zvolený předseda správní výbor Svazu do nejdéle 14 dnů k ustavující schůzi při níž se zvolí ze středu přítomných ostatní potřební činovníci na běžný správní rok (archivář, zapisovatel, správce inventáře, pořadatelé atd., jak potřeba vyžaduje).

§ 18

Nejdéle do 14 dnů po valné hromadě jest předseda s odstupujícími činovníky povinen veškeré jmění, spisy, razítka, pečete a všechny inventář a majetek Svazu nově zvolenému výboru v pořádku odevzdati a sepsati o tom příslušný protokol, jež podepíší odstupující činovníci jakož i nově zvolení činovníci správního výboru. Zároveň jsou všichni činovníci povinni nové činovníky řádně informovati o stavu rozpracovaných záležitostí svých funkcí při předávání. Příslušná poznámka v předacím protokolu musí býti učiněna.⁹⁹

§ 19

Správní výbor svoláván jest ke schůzím předsedou, který posílá písemné pozvání s udáním pořadu jednání členům výboru i náhradníkům nejpozději týden před schůzí. V případech nutných může býti tato lhůta i na jeden den zkrácena. Nutnost musí předseda dodatečně odůvodniti. Svolání schůze může předseda i svěřiti tajemníkovi. Řádné schůze musí se konati aspoň jednou čtvrtletně, mimořádné, uzná-li předseda toho potřebu neb žádá-li o to alespoň deset členů výboru. Požádání to musí se státi písemně.

§ 20

Předseda řídí jednání správního výboru, udílí slovo těm, kdo se o ně přihlásili ustanoveným způsobem, zachováváje pravidla, obsažená v §u 13. o valné hromadě. Nehlasuje leč při rovnosti hlasů.

§ 21

Ve správním výboru hlasuje se a volí stejným způsobem, jako ve valné hromadě, jenom jde-li o návrh na zvolení čestným členem, musí pro návrh ten hlasovati nejméně dvě třetiny všech členů výboru, předsedu, neb předsedajícího místopředsedu a ku hlasování oprávněné náhradníky v to čítaje.

§ 22

Správní výbor může platně jednati a usnášeti se, když mimo předsedy jest přítomno aspoň sedm členů výboru případně náhradníků k hlasování oprávněných.

§ 23

Správní výbor opatřuje záležitosti Svazu, ke kterým jej zmocnila valná hromada, spravuje jmění Svazu, koná, na čem se valná hromada usnesla, bdí nad zachováním stanov svazových a řádů, jakož i pečuje o to, aby Svaz vši silou plnil úkoly stanovami vytčené. Také zmocňuje pracovní výbor, aby za

⁹⁹ Tamtéž, s. 4.

pomoci předsednictva a případně kanceláře svazové běžnou agendu sám vyřizoval a výboru ve schůzi podával zprávy.

Správnímu výboru náleží: schvalovati přijetí členů zakládajících a činných pracovním výborem, navrhovati valné hromadě, kdo má býti jmenován čestným nebo dopisujícím členem Svazu, usnášeti se o vyloučení aneb škrtnutí členu podle ustanovení § 6 stanov, schvalovati termíny a místa veřejných, národních a mezinárodních závodů a kursů, připravovati veškeré předlohy a řády pro valnou hromadu, ustanovovati pořadí jejího jednání a podávati vyjádření své o volných návrzích, které do 8 dnů před valnou hromadou mu byly podány písemně, zřizovati ze svého středu stále odbory a komise pro zvláštní případy a povolávati do nich znalce z řad delegátů i mimo ně a vydávati pro ně řády, ustanovovati úředníka kanceláře Svazu, jakož i síly pomocné, vzešla-li by toho potřeba, usnášeti se, má-li vycházeti nebo zaniknouti list Svazu, ustanovovati zodpovědného redaktora po případě administrátora tohoto listu a uzavíráti s nimi smlouvy služební, voliti potřebné funkcionáře se svého středu, t.j. hlavně: účetního, zapisovatele, zpravodaje, správce inventáře, matrikáře a pod., spravovati jmění Svazu.¹⁰⁰

§ 24. Pracovní výbor

Skládá se ze všech funkcionářů jmenovitě valnou hromadou, nebo správním výborem volených. Pracovní výbor vyřizuje záležitosti správním výborem mu svěřené. Předsedové komisí a odborů mohou být účastní schůzí pracovního výboru s hlasem poradním.

§ 25. Předsednictvo Svazu

Skládá se z předsedy, dvou jeho náměstků (místopředsedů), mezinárodního tajemníka, tajemníka (domácího), pokladníka, kapitána. Schůze jeho jsou schopny usnášeti se, jsou-li přítomni alespoň čtyři členové. Předsednictvo vyřizuje za eventuální účasti kanceláře běžnou agendu svazovou, zejména svolává řádné i mimořádné valné hromady, pokud jest to přikázáno stanovami, nebo ukáže-li se toho potřeba. O usnesení svých podává zprávu v nejbližší schůzi pracovního výboru.

§ 26. Předseda (místopředseda)

S jedním tajemníkem zastupuje Svaz na venek, podpisuje s tajemníkem nebo mezinárodním tajemníkem písemnosti a listiny, s pokladníkem svazem vydané výplatní poukázky. Odstoupí-li předseda, je-li nemocen, nebo jinak zaneprázdněn, zastupuje ho první nebo druhý místopředseda.

§ 27. Mezinárodní tajemník a tajemník (domácí)

Dle potřeby vedou dozor nad kanceláří svazovou, podávají ve schůzích předsednictva, pracovního výboru, správního výboru i valné hromady referáty o běžné agendě svazové, podpisují s předsedou nebo místopředsedou všechny listiny vyjma pokladních poukázek, jakož i reprezentují s předsedou nebo místopředsedou Svaz na venek.

§ 28. Pokladník

Spravuje jmění Svazu, přijímá peníze a vyplácí jen na poukázky podepsané předsedou (místopředsedou), podává v každé schůzi výboru i občas ve schůzi předsednictva zprávu o stavu pokladny, ručí za jmění mu svěřené, pečuje o bezpečné jeho uložení a podává správnímu výboru i valné

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 5.

hromadě řádnou zprávu pokladní za uplynulé období. Dohlíží k tomu, aby práce účetní byly správně a svědomitě vedeny.

§ 29. Důležitá oznámení správního výboru

Vyhlašují se ve svazovém časopise po případě ve třech t.č. nejrozšířenějších denních listech. O schůzi předsednictva a výboru uveřejňují se rovněž tím způsobem dle potřeby zprávy.

§ 30. Dozorčí rada (revizoři)

Volená valnou hromadou, sestává ze tří členů. Dohlíží k tomu, aby se dobře hospodařilo se jměním Svazu, aby se správně vedly účty a v pořádku chovala pokladna Svazu, jest tedy její povinností, aby občas přihlížela účetní zápisy Svazu, knihy i pokladnu a výsledek svých revizí oznámila výboru Svazu s příslušnými návrhy. Na ni jest, aby o důležitějších záležitostech hospodářských pronášela, pokud se týkají Svazu, svá dobrozdání, aby zkoumala uzávěrky účtů a předkládala valné¹⁰¹ hromadě Svazu zprávu o výsledku celoroční revise s příslušným návrhem absolutoria odstupujícímu výboru a pokladníkovi. Dozorčí rada volí za sebe předsedu, který ji svolává ku schůzím a řídí její jednání. Členem dozorčí rady nemůže býti člen správního výboru.

§ 31. Technický výbor.

Předsedou technického výboru jest kapitán. Členy jeho jmenuje správní výbor z řad delegátů i mimo ně. Při jmenování nutno přihlížeti především k tomu, aby členy technického výboru byli jen zkušení odborníci. Technický výbor jest střediskem sportovní a závodní činnosti. Má nejvyšší technickou dispoziční moc po této stránce. Pokud sám závody a sportovní podniky nepořádá, musejí mu býti vždy a všechny k dobro zdání předloženy. Navrhuje termínovou listinu svazových, národních, mezinárodních a veřejných závodů v celé republice, jakož i kursů a jiných sportovních podniků. Podrobnosti upravuje vlastní řád, schválený správním výborem, resp. valnou hromadou.

§ 31 a.

Správní výbor může zbaviti funkce člena předsednictva výboru správního, pracovního, technického a všech jiných komisí usnesením nadpoloviční většiny všech členů správního výboru, jestliže činovník ohrožuje činnost Svazu, jako nečinností ve svěřené funkci, jednáním, jsoucím v rozporu s intencemi nebo důstojností Svazu, aneb jsou-li u něho dány důvody, pro které by mohl býti vyloučen ze svého spolku podle spolkových stanov.

§ 32. Smírčí soud.

Vznikne-li mezi členy Svazu všeho druhu záležitosti svazové spor, rozhoduje o něm na žádost jedné sporné strany nebo s usnesením správního výboru smírčí soud. Do smírčího soudu zvolí každá ze sporných stran dva důvěrníky z řad členů správního výboru, kteří zvolí předsedu, t. z. rozhodčího jako pátého člena smírčího soudu. Nejmenuje-li strana, byvši předsedou Svazu vyzvána, do osmi dnů své důvěrníky, nebo nemohou-li se sporné strany na jmenování důvěrníků dohodnouti (např. jmenují-li stejné osoby) jmenuje důvěrníky jedné nebo i obou stran správní výbor. Právě tak jmenuje správní výbor i rozhodčího nemohou-li se na něm důvěrníci shodnouti. Přijetí všech těchto funkcí jest pro členy

¹⁰¹ Tamtéž, s. 6.

správního výboru Svazu povinným. Smírčí soud rozhoduje většinou hlasů. Předseda nehlasuje. Pouze při rovnosti hlasů svým hlasem rozhoduje. Z rozhodnutí smírčího soudu není odvolání.

§ 33. Svaz zaniká

Usnesením valné hromady podle ustanovení § 12. těchto stanov řádně učiněným, nebo úředním rozpuštěním.¹⁰²

§ 34

Kdyby Svaz kanoistů přestal existovati, odevzdá jeho odstupující poslední výbor čisté jmění jeho v opatrování radě hlavního města Prahy, jež bude povinna toto jmění uložit a vydati Svazu kanoistů, který se do 10 let po zániku tohoto Svazu eventuálně ustaví, pojav do svých stanov ustanovení §u 1., 2., 3., těchto stanov. Kdyby do desíti let po zániku tohoto Svazu se takový Svaz neustavil, povinna bude rada hlav. města Prahy čistého jmění tohoto Svazu, jež jí bylo odevzdáno, i s úroky jež eventuálně od té doby přibýly užiti ve prospěch chudého lidu u řek usedlého.¹⁰³

Příloha 2. Závodní řád Svazu

I. Všeobecná ustanovení

§ 1. Ustanovení závodního řádu jsou závazná pro všechny kluby a korporace ve Svazu kanoistů RČS. sdružené, jakož i pro příslušníky jeho složek. Závodní řád vykládá svazový kapitán, proti jeho výkladu je možno se odvolati k závodní komisi. Konečné rozhodnutí přísluší výboru Svazu.

§ 2. Členové Svazu kanoistů smějí závody pořádati jakož i těchto se zúčastniti pouze na podkladě tohoto závodního řádu. Pro závody mezinárodní, pokud není jinak ustanoveno, platí ustanovení mezinárodního řádu závodního (IRK). Svaz kanoistů uznává pouze organizace sdružené v "Mezinárodní Kanoistické Representaci" (IRK).

§ 3. Závodů a jiných sportovních podniků pořádaných Svazem kanoistů aneb jeho členy, jsou oprávněni účastniti se pouze příslušníci Svazu kanoistu aneb organizací jím uznávaných. Pouze výjimečně z důvodů celostátních aneb propagačních může správní výbor Svazu kanoistů povolit a na návrh svazového kapitána pořádání sportovních podniků s účastí též nečlenů Svazu kanoistů, kteří však smějí při závodech startovati pouze ve zvláštní kategorii. Propagační závod nesmí býti pořádán v rámci závodů o mistrovství RČS; rovněž je nepřipustné pořádati během jednoho závodního období více jak dva podniky tohoto druhu v jednom místě.

§ 4. členové klubů ve Svazu kanoistů sdružených, a to jak závodníci, tak i činovníci smějí se pouze činně zúčastniti závodů pořádaných členy Svazu kanoistů, resp. IRK. Výjimky z tohoto ustanovení může povolit na návrh svazového kapitána správní výbor Svazu kanoistů pro mimořádné případy.

§ 5. Registrovanými závodníky mohou býti pouze amatéři ve smyslu řádů "Mezinárodního Olympického Výboru" (MOV). Profesionál z jiného sportovního oboru nemůže býti registrovaným závodníkem Svazu kanoistů.

¹⁰² Tamtéž, s. 7.

¹⁰³ Tamtéž, s. 8.

II. Ustanovení o závodnících

§ 6. Rozdělení závodníků jest obdobné pro muže i ženy, a vede se zvláště pro kánoe (jednotlivci i dvojice) a zvláště pro kajaky (skládací kajaky i švédské kajaky pro jednotlivce, dvojice, případně čtveřice) bez ohledu na délku trati. Výsledky docílené na lodích jiných, než mezinárodně uznávaných typů (pramice, kajaky s plochým dnem apod.) nejsou pro klasifikaci závodníků směrodatný.

§ 7. Pro zařazení závodníků do jednotlivých kategorií je rozhodující jednak věk, jednak podaný sportovní výkon na podkladě počtu získaných vítězství případně umístění. Pro posouzení věku je směrodatný 1. leden běžného roku.

§ 8. Dle těchto směrnic dělíme závodníky (závodnice) do těchto kategorií:

1. Dle věku
 - a. Mládež do 14 ti let.
 - b. Dorost mladší (14 a 15 let)
 - c. Dorost starší (16 a 17 let).

Mládež ani dorost nesmějí startovati mimo svoji kategorii; výjimky na podkladě písemného dobrozdání lékaře smí povolit pouze svazový kapitán.¹⁰⁴

2. Dle podávaného výkonu
 - a. Začátečníci: jsou ti, kteří dosud nikdy na veřejném závodě nestartovali (ani jako dorostenci). Jakmile se začátečník po startu vzdálí z pravomoci startéra, stává se pro příští závody nováčkem, a to pro všechny druhy lodí.
 - b. Nováčci: Nováčkem zůstává registrovaný závodník tak dlouho, pokud se třikrát neumístil na veřejných závodech, z čehož nejméně jedno umístění musí býti na místě prvé. Poté stává se juniorem.
 - c. Junioři: Závodník musí získati tři vítězství na veřejných závodech ve své či vyšší kategorii, aneb umístiti se v závodě o mistrovství RČS, načež stává se seniorem.
 - d. Senioři: Seniorem jest ten registrovaný závodník, který získal, co junior tři vítězství aneb umístil se v závodě o mistrovství RČS.
 - e. Třída starších: 32 až 40 let a starší jak 40 let

Každý závodník bez ohledu na svoji výkonost může startovati ve třídě starších, jakmile dosáhne příslušného věku. Přecházení závodníků provádí závodní komise, která je oprávněna (berouc zřetel na skutečnou výkonost závodníka) při mimořádných okolnostech postup regulovati.

§ 9. Na veřejných závodech startovati smějí pouze členové ve Svazu kanoistů sdružených korporací, kteří jsou v běžném roce registrováni, co organisovaní členové, a kromě toho jsou svým klubem řádně přihlášení k registraci jako závodníci. Přihláška na oficiálním tiskopisu (obsahující jméno, příjmení, rok narození číslo svazové legitimace a poslední zařazení závodníka) musí býti každoročně doručena svazovému kapitánovi nejpozději 8 dní před závodem, v němž hlášený závodník míní startovati. Závodní komise vystaví k závodní registraci přihlášenému závodníkovi průkazku. Do průkazky se zaznamenává účast a umístění jejího držitele na závodech a musí býti, proto předkládána současně

¹⁰⁴ Národní archiv, fond SK RČS. Karton 1, Závodní řády a předpisy, Závodní řád Svazu kanoistu RČS, s. 1.

s přihláškou k závodům. Po skončení závodu vrátí pořádající klub průkazky se záznamem o umístění klubovým kapitánům. Po skončení závodního období předloží kapitáni klubů průkazky závodní komisi k porovnání záznamů, resp. k ověření klasifikace, načež budou průkazky vráceny závodníkům. Závodní průkazka má platnost pouze pro rok, v němž je vystavena. Za vystavení průkazky platí se evidenční poplatek stanovený správním výborem.

§ 10. Každý závodník smí být registrován v jenom závodním období (15. 4. až 15. 10.) pouze za jeden klub. Přestupem do jiného klubu se registrace za první klub neruší. Současná registrace za více klubů je neplatná. Nedojde-li v takovém případě mezi kluby v určené jim lhůtě k dohodě, rozhodne o další příslušnosti závodníka po pečlivém vyšetření případu závodní komise. Do konečného rozhodnutí smí závodník startovati pouze s písemným svolením svazového kapitána. Hlášení přestupu smí být provedeno pouze mimo závodní období (15. 1. a 15. 4.). Pakliže registrovaný závodník ohlásí závodní komisi před 15. dubnem vystoupení z klubu a prokáže-li výstupním lístkem, že mateřský klub byl o jeho výstupu vyrozuměn, může vstoupiti do jiného klubu jakož 1 za tento startovati, též během závodního období. Rovněž je možný přestup registrovaného závodníka i během závodního období u registrovaných závodníků těch klubů, které buď zanikly, nebo zrušily svůj kanoistický odbor, aneb přestaly být členy Svazu kanoistů. Dále může závodní komise povolit přestup i po termínu též závodníkům takového klubu, který prokazatelně nevyvíjí žádnou činnost, aneb který nevyhověl svým povinnostem vůči Svazu kanoistů.¹⁰⁵ Konečně smí přestoupiti během závodního období rovněž registrovaný závodník, který změnil své bydliště na vzdálenost větší jak 20 km, a startovati za klub, který je v jeho novém bydlišti nikoliv však za klub, jehož sídlo je totožné s místem klubu, z něhož vystoupil.

§ 11. Posádka startující lodi musí být registrována za týž klub. Výjimku smí povolit pouze svazový kapitán v zájmu přípravy na podnik celostátního významu. V závodě dvojic (příp. čtveřic na kajaku) počítá se vítězství případně umístění každému závodníkovi zvlášť. V ostatních závodech družstev se umístění ani vítězství do postupu nepočítá.

§ 12. Jednotlivci smějí startovati výhradně ve své kategorii, aneb je-li vypsána v kategorii společné. Start v kategorii nižší je nepřipustný, nich v kategorii vyšší je povolen pouze v závodě o mistrovství, a to pro juniory neomezeně, pro nováčky po písemném svolení svazového kapitána. Startuje-li závodník v nepříslušné kategorii, ztrácí nárok na umístění i cenu, a to i když se tak stalo cizím zaviněním.

§ 13. V závodě družstev (dvojice, čtveřice) rozhoduje vždy účast závodníka příslušného do kategorie vyšší (Junior + nováček = kategorie juniorů, 2 nováčci + junior + senior = kategorie seniorů apod.). Loď v jejíž posádce je i jen jeden závodník z kategorie vyšší, nesmí statovat v kategorii nižší.

§ 14. Všichni závodníci podléhají pravomoci svazového kapitána. Týž má právo omeziti aneb i zakázati start v jakémkoliv sportovním odvětví všem závodníkům, které určil, co v úvahu přicházející pro případnou mezinárodní reprezentaci (ku př. olympické hry, mistrovství světa, Evropy, mezistátní utkání apod. Povinností svazového kapitána jest o tom vyrozuměti nejen všechny v úvahu připadající závodníky, nýbrž i jejich kluby. Po dobu přípravy smějí vybraní závodníci zúčastniti se závodů pouze se svolením

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 2.

svazového kapitána. Příprava těchto závodníků koná se pod přímým dozorem a za zodpovědnosti svazového kapitána.

§ 15. Závodník, který dopustil se porušení kázně či vědomě překročil ustanovení závodního řádu podléhá disciplinární pravomoci svazového kapitána. Provinění vyšetří se v závodní komisi, která rozhodne o způsobu potrestání. Potrestán může být závodník jednak napomenutím, veřejnou důtkou aneb i zákazem startu na závodech, a to až na dobu 2 let, případně též vyškrtnutím. Odvolati se z potrestání zákazu startu, pokud je delší jednoho měsíce, možno ku správnímu výboru Svazu kanoistů, který rozhodne s konečnou platností. Konečnou instancí pro odvolání se z vyškrtnutí z řad závodníků jest nejbližší valná hromada Svazu kanoistů. Odvolání musí být podána prostřednictvím vlastního klubu, a nemá odkládacího účinku na výkon trestu.

§ 16. Českoslovenští příslušníci, bydlící mimo území vlastního státu, chtějí-li statovat za zahraniční klub, musí mít od Svazu kanoistů zvláštní povolení.¹⁰⁶

III. Rozdělení závodních lodí podle druhu a jejich předepsané rozměry

Mezinárodně uznané lodě závodní, pokud odpovídají níže uvedeným předpisům, jsou:

1. Kánoe (C1 a C2)
2. Kajak (švédský, dřevěný):
 - a. Jednosedadlový (K1)
 - b. Dvousedadlový (K2)
 - c. Čtyřsedadlový (K4)
3. Kajak skládací:
 - a. Jednosedadlový (F1)
 - b. Dvousedadlový (F2)

Pokud u jednotlivých lodí není jinak určeno, jsou jejich rozměry dány největší přípustnou délkou, nejmenší přípustnou šířkou a vahou. Délkou rozumíme vzdálenost nejzazších bodů přídě i zádě, měřenou v průřezu podélném, počítající v to i případné kování. Kormidlo, pokud jest přípustné, nepočítá se do délky lodě. Šířkou rozumíme nejmenší přípustnou šíři lodě, měřenou mezi krajními body příčného průřezu loď v rovině vodorovné. Nejmenší přípustná šíře lodě měří se na vnější straně lodě v místě, kde loď jest nejširší, ochranné latě, pokud jsou dovoleny v to nepočítajíce. Pod pojmem nejzazšího bodu přídě, resp. Zádě, případně krajního bodu příčného průřezu, rozumí se tečný bod myšlené svislice a příslušné části lodě. Pod pojmem hlavice rozumí se nejvyšší bod přídě, resp. zádě lodě. Vahou rozumí se nejmenší přípustná váha lodě bez pádel a odnímatelných částí, pokud jsou dovoleny.¹⁰⁷

IV. Ustanovení o závodech

Pro určení charakteru závodů jest směrodatná okolnost, pro koho jest závod přístupný. Závody přístupné mezinárodní soutěži podléhají ustanovením mezinárodního závodního řádu (IRK), ostatní pak ustanovením závodního řádu Svazu kanoistů Republiky československé.

Podle těchto směrnic rozdělujeme pak závody na:

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 3.

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 4.

1. Mezinárodní
 - a. Závody při olympických hrách
 - b. Závody o mistrovství světa, Evropy, IRK
 - c. Závody mezinárodní a mezinárodně přípustné
2. Národní
 - a. Závody o mistrovství Republiky československé
 - b. Závody veřejné
 - c. Závody s omezenou účastí (župní, stavovské, meziklubové a klubové)
 - d. Závody turistické a překážkové
 - e. Závody propagační

Jest přípustné, aby závody různého charakteru byly pořádány současně pod společným titulem (např. "Veřejné a propagační závody, aneb "Závody o mistrovství Republiky československé spojené s mezinárodním závodem" apod.). Pro postup závodníka do vyšší kategorie jsou směrodatné pouze výsledky docílené na veřejných závodech, na závodech o mistrovství Republiky československé a na mezinárodních závodech konaných na území Republiky československé. Veškeré vodácké závody podléhají schválení a dozoru Svazového kapitána. Termínová listina stanoví se tím způsobem, že každoročně do 31. prosince určí správní výbor svazu termín pro pořádání závodů o mistrovství, případně vyhradí si termín pro pořádání jiných svých podniků. Dále do téhož dne hlásiti musí kluby zamýšlené pro příští rok mezinárodní závody. Nato nejpozději do 15. března oznámí kluby svazovému kapitánu podniky a závody, které hodlají uspořádati, jakož i určí termín den, který jim nejlépe vyhovuje.

Svazový kapitán jest povinen schváliti závody jemu včas hlášené a řádně vypsané, pokud nekolidují s jinými již schválenými aneb současně hlášenými svazovými podniky. Jest však též oprávněn povolit (s výhradou těch dnů, pro něž byl vydán správním výborem Svazu kanoistů zákaz pořádání jiných podniků) současně pořádání i více závodů, pokud jejich pořad aneb místo uspořádání vylučuje vzájemnou konkurenci. Termínová listina musí býti uveřejněna do 31. března. Vlastní proposice závodů musí býti předloženy svazovému kapitánovi nejpozději čtyři neděle před datem závodu, a to ve dvou exemplářích. Proposice musí odpovídati ve všech bodech ustanovením závodního řádu. Opomenul-li klub včas pořádání závodů ohlásiti a žádný závod pro zamýšlený den není v termínové listině uveden, jest ono ještě dodatečně, nejpozději však 4 neděle před vlastním závodem žádati o dodatečné povolení závodu a současně předložiti ku schválení jeho proposice. Veškerá hlášení závodů musí býti na klubových tiskopisech, musí být opatřena klubovými razítkem jakož i podpisy oprávněných činovníků. Svazový kapitán jest povinen proposice přezkoumati, provést na nich by případné opravy a jeden exemplář s eventuálními opravami vrátiti klubu. Opravy musí býti dodrženy, jinak závod nebude povolen, resp. povolený bude odvoláno.

Neobdržel-li klub do 7 dnů po odeslání proposice zpět, možno tyto pokládati za schválené, rozeslati je klubům ve Svazu kanoistů sdruženým, jakož i uveřejniti ve svazovém časopise a denním tisku.

Je-li však schválení propozic vázáno současně na dodatečné povolení termínu, tu nutno jest bez výhrady vyčkati písemného povolení pořádati dodatečně hlášený závod.¹⁰⁸

Termín, který byl schválen, nelze bez souhlasu svazového kapitána změnit. Klub, který se rozhodl, že povolený mu závod nebude pořádati, musí o této změně svazovému kapitánovi ihned dáti zprávu. Nastanou-li okolnosti, které v poslední chvíli zabrání, aby závod byl pořádán, a byly-li již podány přihlášky, jest povinností klubu, který pořádání závodu v poslední chvíli odřekl, aby nejkratší cestou na své náklady vyrozuměl o tom všechny hlášené kluby. Pakliže by pořádající klub opomenul tak učiniti, nahradí případnou škodu přihlášeným klubům, resp. závodníkům, a to plnou náhradu za cestovné, dopravu lodí, eventuelně i ubytovací náklady a stravu.

V. Rozdělení závodů

Mezinárodní závody při hrách olympických, mezinárodní závody o mistrovství světa, resp. Evropy (IRK):

Tyto závody vypisuje a pořádá Mezinárodním výborem Olympickým (MOV) pověřený Národní Olympický výbor (např. ČOV) a obdobně státní svaz (např. Svaz kanoistů), který jest tímto úkolem pověřen Mezinárodní kanoistickou Representací (IRK), a sice v rámci a podle předpisů mezinárodního závodního řádu IRK z r. 1933 a případných jeho doplňků.

Mezinárodní závody:

Mezinárodní závody smí vypsat i pořádati státní svaz aneb po jeho předchozím svolení některá jeho složka. Státní svaz, tj. Svaz kanoistů Republiky československé jest povinen ve smyslu §2 mezinárodního závodního řádu hlásiti každoročně nejpozději do 20. ledna termíny mezinárodních závodů v jeho oblasti zamýšlených sekretariátu IRK. Poplatek za hlášení závodu ve výši 10 CHF musí klub, který mezinárodní závod hodlá uspořádati, složit současně s hlášením, které musí býti provedeno nejpozději do 31. prosince.

Závodu, který jest vypsán jako mezinárodní, mohou se zúčastnit všichni příslušníci svazů sdružených v IRK – Závod, který jest vypsán jako mezinárodně přístupný mohou se zúčastnit příslušníci těch v IRK sdružených organizací, které byly k závodům pozvány.

Mezistátního utkání dvou nebo více států, přičemž mohou se zúčastnit pouze příslušníci státních svazů sdružených v IRK musí býti též státními příslušníky zastupovaného státu. Mezistátní utkání smí vypsat pouze státní svaz (Svaz kanoistů Republiky československé). Mezistátní utkání dvou složek státních svazů (meziměstské či meziklubové závody) jsou sice závody s účastí omezenou, ale nutno jest i při nich se řídit předpisy závodního řádu mezinárodního.

Mezinárodního závodu v tuzemsku i v zahraničí mohou se zúčastnit pouze ti registrovaní závodníci Svazu kanoistů, jejichž výkon uzná svazový kapitán schopný representovati úspěšně československý sport. V důsledku toho všechny přihlášky závodníků na mezinárodní závody domácí i zahraniční, nutno předložit ku schválení svazovému kapitánovi, který je posoudí, a to, pokud možno v závodní komisi. Proti zamítnutí přihlášky svazovým kapitánem není odvolání. Přihláška na mezinárodní závody za hranicemi děje se prostřednictvím Svazu kanoistů (mezinárodní tajemník), musí však býti

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 8.

spolupodepsána svazovým kapitánem aneb v jeho nepřítomnosti jeho zástupcem. Výlohy, které by Svazu kanoistů vznikly pozdní přihláškou, telegrafickým hlášením apod., musí hraditi klub, jehož závodníka se přihláška týká.¹⁰⁹

V mezinárodních závodech starají závodníci vždy za svůj klub a v klubových úborech. Avšak při mezistátních (případně meziměstských) utkáních, při mistrovství Evropy, mistrovství světa a na hrách olympických směřjí českoslovenští příslušníci statovat pouze za Svaz kanoistů Republiky československé, respektive za Československo a v takovém případě, nesou též svazový případně státní reprezentační úbor. Výlohy spojené s obesláním těchto podniků včetně obstarání úborů hradí Svaz kanoistů.

Za svazové závodní zájezdy do ciziny, tj. za účast na hrách olympických, při mistrovství světa aneb Evropy, jakož i se svazem pořádané hromadné zájezdy klubů na zahraniční mezinárodní závody, jest odpovědný svazový kapitán, a z toho důvodu jest vědy vůdcem závodního mužstva. Svoji pravomoc může však přenést na svého zástupce, případně na jiného schopného činovníka Svazu kanoistů. Vůdce mužstva jest povinen pečovati jak o duševní, tak i o tělesnou kondici svěřených mu reprezentantů, pročež nemá býti zatěžován jinými povinnostmi, aby se mohl věnovati pouze cele svému úkolu. Vůdce mužstva má právo případné porušení kázně na místě podle svého uvážení potrestati, načež má povinnost případ oznámiti v závodní komisi, kde bude dotýčný delikt definitivně projednán. Při domácích závodech mezinárodních, jest povinností svazového kapitána postarati se o to, aby všechna ustanovení mezinárodního řádu závodního byla dodržována, rovněž tak při staru v zahraničí jest pečovati vůdci závodního mužstva o to, aby mezinárodní řád závodní nebyl v žádném bodu překročen.

Závody o mistrovství republiky československé:

Závody o mistrovství konají se každoročně; vypisuje a pořádá je buď Svaz kanoistů, aneb svěří je ku provedení některému klubu, a to buď zčásti aneb zcela. Termín určuje správní výbor svazu na návrh závodní komise. Závod o mistrovství pořádá se buď jako podnik samostatný aneb současně s jiným veřejným závodem, případně i v jeho rámci. Je-li závod o mistrovství svěřen některému klubu k pořádání, pak o způsobu krytí režie rozhodne předem správní výbor svazu. Závod o mistrovství vypisuje se jako závod národní, jest však přístupný všem příslušníkům Svazu kanoistů Republiky československé, byť i nebyli státními příslušníky.

Závod o mistrovství jede se i při jediné přihlášce. Vítěz závodu stává se mistrem Republiky československé v jízdě na kánoji (kajaku) pro běžný rok. Závod o mistrovství jede se výhradně na lodích mající rozměry odpovídající předpisům mezinárodního závodního řádu. Proposice závodů o mistrovství vypracované případně schválené závodní komisí Svazu kanoistů musí býti rozeslány všem členským klubům nejméně 6 neděl přede dnem závodu. Závěr přihlášek budiž nejpozději 4 dny, losování pak 3 dny před závodem.¹¹⁰

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 9.

¹¹⁰ Tamtéž, s. 10.

Závod o mistrovství Republiky československé jede se v disciplínách a na tratích stejných jako v závodě o mistrovství Evropy či světa, a to:

Kánoe	1000 m	Muži	Jednotlivci	C1
Kánoe	1000 m	Muži	Dvojice	C2
Kánoe	10000 m	Muži	Dvojice	C2
Skládací kajak	10000 m	Muži	Jednotlivci	F1
Skládací kajak	10000 m	Muži	Dvojice	F2
Kajak	1000 m	Muži	Jednotlivci	K1
Kajak	1000 m	Muži	Dvojice	K2
Kajak	10000 m	Muži	Jednotlivci	K1
Kajak	10000 m	Muži	Dvojice	K2
Kajak	600–1000 m	Ženy	Jednotlivci	K1
Kajak	600–1000 m	Ženy	Dvojice	K2

Závod čtveřic na kajaku (K4) na 1000 m:

Je-li k závodě o mistrovství na 1.000 m / 600 m/ přihlášeno více jak 8 lodí, jest nutno uspořádati rozjížděky, které konají se na téže trati nejdříve den před vlastním závodem. Přihlášení závodníci hlásí se ve stanovené lhůtě před první rozjížděkou hromadně u startéra. Je-li přítomno pouze 8 neb méně přihlášených, rozjížděky se nekonají a všichni přítomní postupují do finálového závodu.

Závodní výbor jmenován jest správním výborem Svazu kanoistů, pokud možno z řad vlastních aneb z členů závodní komise. Kluby, které obesílají závodní závod o mistrovství, jsou povinny dáti své pracovníky k dispozici pro pořadatelský výbor, který jest rovněž sestaven správním výborem svazu.

Start na krátkou trať je hromadný a od pevných bójek. Na trati dlouhou (nedovolí-li poměry týž způsob startu) jest přípustný též start letmý, aneb konečně i start jednotlivý v intervalech, pouze však od pevné bójk.

Závody veřejné:

Závod veřejný vypsati může Svaz kanoistů, aneb kterýkoliv v něm sdružený klub. Závody veřejné mohou býti vypisovány na všech přípustných a obvyklých typech lodí, pro všechny kategorie a na libovolnou délku trati. Směrodatné jsou pouze ustanovení závodního řádu. Jede-li se závod tratí, na níž jsou překážky ve formě propustí jezů, nesnadno sjízdných peřejí (lod' nutno případně přenášeti) apod., nabývá závod takového rázu překážkového případně turistického. Výsledky takového závodu nejsou směrodatné pro přeřazení závodníků do jiné kategorie. Pro přeřazení závodníků jsou směrodatné rovněž pouze výkony podané v závodě lodí typů stejných a normálních, tj. kánoe, kajak (tzv. švédský a skládací kajak).

Závody s účastí omezenou:

Závodů, jichž účast jest omezena na příslušníky pouze určitých předem určených složek Svazu kanoista, mohou se zúčastnit pouze řádní členové jmenované složky (župy, kraje, města, korporace, klubů apod.), pro níž jest závod vypsán. Je-li závod též vypsán pro členy, kteří nejsou registrováni, co závodníci, musí registrovaní závodníci jeti v kategorii pouze jim vyhrazené.

Start účastníků, kteří nejsou řádnými příslušníky Svazu kanoistů jest nepřipustný a klub, resp. složka, která účast jich dopustí, bude na návrh závodní komise potrestána správním výborem Svazu kanoistů. Nepřipustný je rovněž start registrovaného člena aneb registrovaného závodníka z cizí župy, klubu apod., než pro které byl závod vypsán.¹¹¹

Na závodech vojenských a studentských mohou startovati za své ústavy a vojenské útvary jak registrovaní členové, tak i registrovaní závodníci společně v jedné kategorii i s nečleny svazu. Tutéž výminku může povolit též závodní komise pro závod stavovský, je-li jeho význam rázu celostátního. Jinak pro všechny tato závody platí běžná ustanovení závodního řádu. Závod nesmí se však nikdy konati o titul mistrovský, nýbrž nanejvýše o titul přebornický.

Závody překážkové a turistické:

Závody překážkové a turistické vypisují se jako závody veřejné, avšak soutěžícím jsou vkládány do dráhy přirozené neb umělé překážky (propustně aj.), aneb jsou jim ukládány při závodě turistickém různé úkony (předepsaná přítěž apod.). Oba druhy závodu možno též sloučiti. Závod takový může býti též vypsán jako závod mezinárodní, při čemž platí i pro něj ustanovení mezinárodního závodního řádu. Soutěžící mohou býti rozděleni do patřičných kategorií, avšak docílené výsledky nejsou směrodatné pro přeřazení.

Výměnití loď během závodu jest nepřipustné. Výjimku z toho může připustiti kontrolní orgán v etapě (při závodech etapových) v takovém případě, že loď během závodu utrpěla takové poškození, že nemůže v dalším závodě bez újmy pokračovati. Pro závody v obratnosti platí zvláštní závodní řád (řád pro slalom na kajaku).

Závody propagační:

Propagační závody vypsatí může svaz aneb některá jeho složka, a provádějí se obdobně jako závody veřejné. Proposice schvaluje svazový kapitán, který musí dbát, aby v jednom místě nebyly pořádány propagační závody častěji jak dvakrát během závodního období. Účastnit se jich mohou všichni českoslovenští občané v rozsahu v proposicích uvedeném. Příslušníci Svazu kanoistů, a to jak registrovaní závodníci, tak i organisovaní členové startovati smějí výhradně v kategorii pro ně vyhrazené. Registrovaní závodníci nesmějí startovati mimo svoji kategorii (např. turistická, příchozích apod.) ještě po celý rok od skončení platnosti poslední registrace závodnické. Jel-li neregistrovaný závodník během jednoho závodního období třikrát závod, který byl vypsán pro neregistrované závodníky, je na další povinen dáti se co závodník zaregistrovati a závoditi v příslušné mu kategorii, jinak ztrácí nárok na případné umístění a cenu.¹¹²

¹¹¹ Tamtéž, s. 11.

¹¹² Tamtéž, s. 12.

VI. Provádění závodů

Vypsání závodů:

Po schválení termínu závodu klub pořádající závody předá v ustanovené lhůtě svaz. kapitánovi proposice; po jejich schválení rozešle je na všechny kluby ve Svazu kan. sdružené.

Proposice musí obsahovati toto:

- a) Jméno klubu, který závod pořádá, jakož i jeho příslušnost ku svazu.
- b) Druh závodu (veřejný, překážkový, propagační atd.)
- c) Místo a dobu pořádání, jakož i poznámku, kdy se konají případné rozjíždky.
- d) Délku a popis tratě (rychlost proudění vody, peřeje, překážky atd.)
- e) Typy lodí a kategorie závodníků.
- f) Nezávazný pořad závodních čísel s udáním startovních časů.
- g) Označení do kdy a na jakou adresu dlužno zaslati přihlášky (telefonní telegraf)
- h) Označení, na jakou adresu možno zaslati lodě, jakož i způsob odvážení lodí na místo startu.
- i) Případné vlakové i jiné spojení s místem závodu.
- j) Výše vkladu za osobu (lodě), jakož i adresu, kam dlužno vklady poukázati.
- k) Místo a hodinu veřejného losování.
- l) Určení cen, jakož i způsob jakým budou rozděleny

Není-li v proposicích uvedeno sestavení závodního výboru, musí se tak státi dodatečně ve startovní listině, která musí být vydána alespoň den před závodem.

Přihlášky:

Písemné přihlášky, pokud možno na příslušných tiskopisech, ověřené klubovými činovníky a kapitánem a opatřené klubovým razítkem musí obsahovati: jméno klubu, plné jméno závodníka (ev. pseudonym), jméno náhradníka a udání, kterého čísla programu se závodník hodlá zúčastnit. V přihlášce musí být uvedeno, že všichni přihlášení závodníci jsou dobrými plavci, a že se závodů účastní na vlastní nebezpečí a odpovědnost. Telefonické a telegrafické přihlášky vstupují v platnost až po dojití písemného potvrzení. Přihláška musí být doložena potvrzením o zaplacení vkladu, jinak jest neplatná. Mimo závodů o mistrovství budiž závěr přihlášek jsou nejpozději 48 hodin před dnem závodu. Přihlášky došlé po uzávěru neplatné, a nelze pozdě hlášené závodníky pojmu ti do losování, ani v tom případě, že by ostatní hlášené kluby a závodníci s tím projevíli souhlas.

Vklady:

Výši vkladů stanoví pořádající korporace. Tato má rovněž právo za nedodržení startu určit si částku nepřesahující výši vkladu, která propadá, pakliže se závodník nedostaví ke startu. Odstoupení od přihlášky možno hlásiti nejpozději před provedením losování, a to buď zástupcem klubu nebo dotyčným závodníkem. Na ženy se startovní povinnost nevztahuje.

Losování:

K losování mají přístup činovníci Svazu kanoistů, zástupci klubů a pokud to poměry dovolí i přihlášení závodníci. Pořádající klub sestaví přehled přihlášených lodí, zástupce pořádajícího klubu

oznámit, kolik lodí jest pro jednotlivá čísla hlášeno, a v kterých číslech budou rozjížděky. Na to se přikročí k losování bójek případně pořadových čísel. Vylosování musí býti závodníky dodrženo. Závod při jedné přihlášce (s výjimkou mistrovství) se nekoná a vklad se vrátí. Je-li však závod vypsán o putovní nebo vyzývací cenu, připadá tato přihlášené lodi, aniž byl závod jet.¹¹³

Rozjížděky:

Při krátkých tratích, kdy počet přihlášených do sáhne takového počtu, že šíře závodní dráhy nepřipouští společné regulérní odstartování jedou se rozjížděky, které se musí konati na téže trati jako hlavní závod, a to nejlépe den před závodem, nejpozději však tři hodiny před vlastním závodem. Podle počtu přihlášek rozdělí se závodníci v pořadí jim vylosovaných čísel do dvou nebo více početně stejných skupin, při čemž druhá (poslední) rozjížděka může býti slabší o jednu loď. Všichni závodníci musí se hlásiti startérovi nejpozději 15 minut před zahájením první rozjížděky. Startér zjistí, zda všichni přihlášení jsou přítomni a shledá-li, že někteří se nedostavili, upraví znovu a bez ohledu na původní rozdělení skupiny tak, aby obě (všechny) rozjížděky byly početně stejně silné, přičemž vylosovaná pořadová čísla zůstávají v platnosti. Za normálních okolností postupují do finále první čtyři lodě z každé rozjížděky, při větším počtu rozjížděk aneb při omezené šíři závodní tratě rozhodne o způsobu postupu pořadající klub po dohodě s vrchním rozhodčím před provedením losování. Dostaví-li se ve stanovené lhůtě z přihlášených závodníků jen takový počet, že šíře závodní dráhy připouští jejich společné regulérní odstartování, rozjížděka odpadá a do hlavního závodu postupují všichni se dostavivší. Nedovoluje-li šíře závodní tratě startovati současně alespoň 4 lodě, jest nutno i při závodech na krátkou vzdálenost vypustiti závodníky v intervalech a na čas. V takovém případě musí pořadající klub uvést v propositcích, zda závod jede se pouze na čas, či zda časově nejlepší lodě v počtu daném šířkou závodní dráhy pojedou rozhodující závod se společným startem. Závodník, který se nedostaví, byť i nevlastní vinnou v ustanovený čas k rozjížděkám, nemá za žádných okolností nárok startovati ve finále.

Pořadatelský výbor:

Závod pořadající korporace jest povinna ustaviti ze svého středu pořadatelský výbor. Jeho členové provádějí veškeré přípravné práce před závodem, starají se o řádné ubytování cizích závodníků, o úschovu lodí, správné vyznačení startu, závodní dráhy a cíle a pomáhají během závodu závodnímu výboru hladkému průběhu závodu. V čele pořadatelského výboru jest vrchní pořadatel, který jest za veškerou činnost zodpověden a jest zároveň členem závodního výboru.

Závodní výbor:

Závodní výbor sestává se s pořadajícím klubem (svazem) jmenovaných činovníků, kteří prokazují dokonalou znalost závodního řádu, dále pak z členů delegovaných zúčastněnými kluby, z nichž každý má nárok na jednoho člena v závodním výboru, kromě závodu o mistrovství. Zástupci klubů musí býti hlášeni jmenovitě současně s přihláškou závodníků. Případní náhradníci mají přístup pouze se svolením vrchního rozhodčího. Závodní výbor tvoří kromě kluby delegovaných zástupců a vrchního pořadatele tito činovníci:

- a) Vrchní rozhodčí, s případnými zástupci.

¹¹³ Tamtéž, s. 13.

- b) Startér se svými pomocníky.
- c) Soudcové na trati (kontrola pro delší závody)
- d) soudce (event. Soudcové) u cíle.
- e) Časoměřiči (odpadá je-li tato funkce sloučena s funkcí soudců u cíle)
- f) Sekretář závodu s pomocníky.

Závodní výbor sleduje závody a rozhoduje o výsledcích. V případě pro testu, nespadá-li tento přímo do působnosti vrchního rozhodčího, projedná jej závodní výbor na místě.¹¹⁴

Vrchní rozhodčí:

Předsedou závodního výboru jest vrchní rozhodčí, Jemu náleží, prvé radě pečovati o správy průběh závodu, pročez má právo dávat veškerá nařízení a potřebná rozhodnutí po celý průběh závodu od startu, až k cíli s výhradou prav startéra a soudce u cíle. Pořadatelský výbor musí se postarati, aby mohl celý závod přesně sledovati. K místu nebo do lodi vrchního rozhodčího nemá žádný činovník na závodech se zúčastnivších klubů (svazu) přístup, bez výslovného svolení tohoto. Vrchní pořadatel v dohodě s vrchním rozhodčím má právo i během závodu omeziti počet osob na lodi vrchního rozhodčího přítomných. Toto ustanovení se netýká svazového kapitána a jeho zástupce. Vrchní rozhodčí sleduje průběh závodu, jest oprávněn zejména vyloučiti ze závodu účastníka, to pro neuposlechnutí jeho nařízení, pro porušení závodního řádu, případně i pro nesportovní chování. Svá rozhodnutí může prohlásiti během závodu, aneb po jeho skončení. Sdělí je v nejkratší možné době soudci u cíle. Může však své rozhodnutí oddáliti do zjištění různých okolností, slyšení nebo výsledku činovníků či účastníků. V tom případě se musí postarati, aby prohlášení výsledků bylo oddáleno však přes ukončení závodů. Vrchní rozhodčí má právo při nepředvídaných, hladký průběh závodů rušících příhodách, při mimořádně nepříznivém počasí a podobně, buď start odložit, aneb i započatý závod zrušiti a později opakovati. Vrchní rozhodčí má býti vždy z jiného než pořadajícího klubu. Zástupce vrchního rozhodčího všechna jeho práva a vykonává je ve smyslu mu daných směrnic nebo zastupuje vrchního rozhodčího po dobu jeho dočasné nepřítomnosti.

Startér:

Povinností startéra jest pečovati o to, aby závodníci včas a správně zahájili závod. Za tím účelem dbá o to, aby závodníci byli včas o startu vyrozuměni, aby zaujali svá losem jim určená místa (nejnižší číslo na levé straně), aby závodníci byli oblečeni v čistý předepsaný závodní úbor a měli připevněna závodní čísla (barvy), případně, aby jejich čluny byly opatřeny rovněž číslem (barvou), aby měly úřední čísla klubové označení, pádla pak klubovou barvou neb značkou. Kdo těmto podmínkám nevyhoví nebude připuštěn ke startu. Startér má ku pomoci dva pomocníky, z nichž jedem pomáhá kontrolovati závodníky a lodě a stará se o to, aby závodníci byli včas u startu, případně pomáhá vyrovnávati lodě (bójky) na startovní linii, kdežto druhý, umístěný při startu od pevných bójek 20 m při startu letmém 50 m pod startovní čarou sleduje vlastní start a při případném nezdařeném startu, na znamení dané mu startérem, upozorní máváním červenou vlajkou a zvukovým signálem závodníky na to, že start se opakuje. Kdo jeho znamení neposlechne, činí tak na vlastní nebezpečí. Pravomoc startéra sahá 20 m.,

¹¹⁴ Tamtéž, s. 14.

při startu letmém 50 m. od při startu od pevných bójek startovní čáry. Do rozhodnutí startéra, opírajícího se o závodní řád nemůže být dodatečně protestováno.

Soudce na trati:

Při distančních, překážkových závodech jsou umísťováni na různých místech trati či v etapách činovníci, kteří sledují, zda jsou dodržovány předpisy závodního řádu. Zaznamenávají pro kontrolu pořadí projíždějících lodí jakož i časy v jakých jejich stanovištích projíždějí.

Soudce u cíle:

Soudce u cíle určuje pořadí, jakým lodě projely cílem. Rozhoduje rovněž o případných nesrovnalostech v měření časů. Jemu podléhají ostatní činovníci u cíle, tj. časoměřiči a sekretář závodu s pomocníky. Proti rozhodnutí soudce u cíle není odvolání.¹¹⁵

Časoměřiči:

Časoměřiči jsou zodpovědní za správné měření časů v závodě do cílených. Musí zjistit v jakém čase projeli cílem ti závodníci, kteří mají nárok na umístění, jakož i nejbližší další. Při závodě startovaném v intervalech, jakož i při závodech rozestavených nutno zjistit časy všech závodníků. Za správnou činnost časoměřičů jest zodpovědný soudce u cíle.

Tajemník závodu:

Pomáhá podle potřeby u cíle soudci a časoměřičům. Zaznamenává do cílené časy a umístění, vede soudcovský zápis o průběhu závodu (závodní protokol), vyplňuje ihned po vyhlášení jednotlivých výsledků závodnické průkazky a obstarává při závodě všechny nutné písemné práce. Průkazky podepisuje vrchní rozhodčí, který též spolu s ostatními činovníky závodního výboru podpisem ověří správnost soudcovského zápisu. Soudcovský zápis (závodní protokol) musí být do 6 dnů zaslán svazovému kapitánovi. Z výsledků zápisu v soudcovském zápisu uvedených doplňují se zápisy v matici registrovaných závodníků stran jejich příslušnosti do jednotlivých kategorií.

VII. Průběh závodů

Závodní dráha:

Start i cíl závodní dráhy musí být hodinu (při mezinárodních závodech 3 hodiny) před zahájením závodů přesně a viditelně vyznačen a vybójkován. Při závodech na krátké vzdálenosti není-li dráha naprosto přímá nutno vybójkovat závodní dráhu tak, aby bylo znemožněno zkracování trati. Každý závodník, který vybočí z vytýčené trati, projede cílem mimo bójky, nebo jede po nesprávné straně příslušné mu bójky v trati, bude ze závodu vyloučen, resp. pozbude nároku na umístění. To též ustanovení platí pro závody na střední trati s obrátkou. Každý člen jede ve své části závodní trati její dráha jest rovnoběžná s její osou celé závodní dráhy. Vrchní rozhodčí má však právo rozhodnout, zda závodník nebyl donucen opustit vytýčenou mu trať z nepředvídaných důvodů a v takovém případě může loď po případné výstraze v závodě ponechat. Při závodech na krátké vzdálenosti doporučuje se rozdělit závodní dráhu v úseky pro skupiny i jednotlivé lodě tím, že na jednom či více místech vloží se bójky, které soutěžící lodě musí minout po předepsané straně. Lodi příslušná část závodní dráhy musí být

¹¹⁵ Tamtéž, s. 15.

široka nejméně 6 m. a určena rozestupem lodí na startu. Loď jedoucí ve své dráze požívá naprosté ochrany před lodí, která svoji dráhu opustila.

Start:

Start může býti hromadný nebo jednotlivý. Nestartují-li všechny lodě současně musí být start proveden od pevných bójek. Při hromadném startu jest možný start letmý, to znamená, že čluny splouvají ve vyrovnané čáře k linii startu, a byvše vyrovnaný startérem na daný povel startují tak, aby přídě tvořily myšlenou přímkou kolmou k ose závodní dráhy. Rozestup mezi jednotlivými čluny musí býti nejméně závodní dráhy šest metrů. Číslo lodí počítají se vždy od levé ruky Start musí býti vždy z vody a pro všechny stejný. Při závodech skládacích kajaků nesmí se do závodu započítávati doba sestavování. Závodníci se hlásí 15 min před určenou dobou startu startérovi nebo jeho pomocníkovi, při hromadném startu musí zaujmouti losem jim určená místa nejpozději 5 minut před určenou dobou startu. Kdo nedodrží určenou 1h tu nemá práva startovati. Předem stanovený startovní čas pro jednotlivce, skupiny i celý závod musí býti dodržen, čímž se rozumí V první řadě, že jest nepřipustné závod odstartovati dříve.¹¹⁶

Při závodech mezinárodně přístupných a při závodě o mistrovství RČS na krátkou trať musí být start prováděn od pevných bójek. Pro ostatní zejména veřejné závody se tento druh startu doporučuje. Pokud poměry nedovolí start hromadný (při závodech distančních), startuje se jednotlivě v předem určených časových intervalech a v pořadí čísel, jak byly vylosovány. Dostaví-li se závodník opožděně ke startu a ohlásí se startérovi, smí se závodu zúčastnit, pakliže od startu poslední loď neuplynulo více jak 10 minut. Čas po čítá se však od té doby, kdy měl správně vyjeti podle vylosovaného pořadí.

Vlastní start, hromadný i jednotlivý se provádí na povel „jste připraveni“, pomlčka, „pozor“, pomlčka, „vpřed“. Pomlčky musí býti krátké, avšak výrazné. Povel v „vpřed“, doprovázen jest současným mávnutím bílé vlajky (při návěští jest vlajka kolmo vztyčena), může však býti též nahrazen výstřelem. Návěští „jste připraveni“ jest poslední lhůtou, kdy včas na start se dostavivší závodník zvednutím ruky nebo pádla může žádati o krátké sečkání se startem. Zlomení pádla při hromadném startu jest důvodem k opakování startu. Při nezdařeném startu musí startér vrátiti závodníky okamžitě zpět, nejpozději, než projedou mimo jeho pomocníka umístněného pod startovní čarou v určené vzdálenosti. Odepře-li při nezdařeném startu posádka některé lodě znovu startovati, budiž ze závodu vyloučena, stejně jako zkazí-li po druhé start (předčasný start), nebo žádá-li podruhé o odložení startu. Při závozu startu jednotlivém od bójk, hlavně při závodech distančních, může býti předepsané startovní návěští nahrazeno hlasitým počítáním startéra či časoměřiče, hlásící posledních deset vteřin před startem a to: deset, devět, osm, sedm atd. vpřed, v kterémžto okamžiku musí býti loď od bójk uvolněna. O vyloučení ze startu rozhoduje bez práva odvolání startér.

Jízda, překážení v jízdě, kolize, vzdání:

Po správném odstartování jedou lodě každá ve své dráze (nikoliv tedy nejkratším směrem) k cíli. Jízda v závěsu jiné závodní lodě, či použití vedení jakéhokoli jiného plavidla jest naprosto nepřipustné a vrchní rozhodčí může ihned (případně po ukončení závodu) provinivšího se závodníka vyloučiti, aniž by

¹¹⁶ Tamtéž, s. 16.

byl povinen ho předem varovati. Loď jedoucí ve sledu jiné závodící lodě, tj. v přímé čáře za ní, smí se přiblížit k zádi předního člunu nejvýše na vzdálenost 1 metru, a to jen na tak dlouho, pokud jest třeba, aby projela s jedné strany na druhou aneb se vyhnula případné překážce. Opustí-li některá loď svoji dráhu a jiné ve vlastní dráze jedoucí lodí překáží ve volné jízdě, a to lhostejno, zda že předu, zezadu či postranně, aneb svou jízdou ji nutí, aby změnila svůj správný směr jízdy nebo jakýmkoliv jiným způsobem znemožňuje či znesnadňuje jí závodění, vystavuje se nebezpečí, že bude vrchním rozhodčím ze závodu vyloučena. Uzná-li ten to, že překážení mělo neb mohlo míti na výsledek závodu vliv, aneb zavinila-li z dráhy vybočivší 10 kolisi, tu musí tuto, pokud možno ihned ze závodu vyloučiti. Kolize nastává mezi dvěma či více čluny, pakliže se během závodu dotknou pádla, lodě aneb těla závodníků, není-li ovšem do ték tak lehký, že nemohli míti dle názoru vrchního rozhodčího vliv na výsledek jízdy. Loď jedoucí správně ve své vodě nemůže nikdy kolizi zavinít. Jsou-li obě lodě mimo svoji dráhu, tu musí rozhodnouti vrchní rozhodčí, která loď kolisi zavinila to vyloučiti. Při hromadné kolisi, při níž nebylo lze viníka zjistiti, při znemožnění jízdy částí závodníků nepředvídanou překážkou (pokud to může míti vliv na výsledek) a při podobných případech, kdy dle zdání vrchního rozhodčího by výsledek správně odstartovaného závodu nebyl regulérní, má tento právo (při závodě na krátké vzdálenosti), závod přerušiti a naříditi po případném vyloučení viníka nový start, jakož určit i jeho dobu.¹¹⁷

O přerušení a opakování závodu musí uvědomiti ihned všechny závod jedoucí účastníky, kteří se musí jeho nařízení ihned podrobiti. Škody vzniklé při úmyslné kolizi vzniklé hradí klub, jehož členem jest závodník, který kolisi zavinil. O tom, kdo kolizi zavinil rozhoduje s konečnou platností vrchní rozhodčí, který sleduje a zjišťuje celý průběh závodu. Není tedy povinen vyslechnouti ve sporných případech zúčastněné, avšak má právo výsledkem nebo jiným šetřením opatřiti si věcné odůvodnění svého rozhodnutí. Loď jejíž posádka přestane jeti, a která závod vzdala, nemůže se zúčastnit opakování či rozhodujícího závodu, a to ani mimo soutěž. Vrchní rozhodčí rozhodne, zda závodník se vzdal, či nemohli jeti, ježto mu bylo v jízdě zabráněno. Zvedne-li závodník během jízdy paží nebo pádlo na znamení, že jest mu v jízdě překáženo, nemusí býti tato okolnost důvodem k příznivému projednávání případného protestu. Jízda mimo soutěž je zakázána.

Ukončení závodu, mrtvý závod:

Závodící loď dosáhne cíle, jakmile před člunu promítne se na cílové čáře. O tom, v jakém pořadí závodící lodě dojely, rozhoduje soudce u cíle, proti jeho nálezu nelze protestovati. Je-li soudců u cíle více a měří-li současně časy, pak jejich výroky kontroluje s konečnou platností zástupce vrchního rozhodčího u cíle. Do sáhnou-li cíle současně dvě lodě, pak jest závod s výjimkou mistrovství prohlášen za mrtvý. Nový závod se nejede, umístění přiřkne se oběma soupeřům stejné (první), cena se vylosuje. Totéž platí i pro závod na dlouhé tratě, kdy intervalech vypouštění závodníci dojedou ve stejném čase. Z toho důvodu třeba měřiti časy na nejmenší možné zlomky vteřiny. Dosáhnou-li při závodě na krátkou vzdálenost současně více jak dva čluny aneb při závodě o mistrovství i pouze dva čluny, tu jedou tyto lodě se stejnou posádkou závod rozhodující, jehož dobu určí vrchní rozhodčí. Kdo nenastoupí k rozhodujícímu závodu odpadá a zbylá jedna loď se stává vítězem, aniž by musela projet drahou.

¹¹⁷ Tamtéž, s. 17.

Umístění v závodě:

Umístění počítá se do tří míst při předpokladu nejméně čtyř přihlášek, při menším počtu přihlášek počítá se umístění prvním dvěma, při dvou přihláškách pouze prvému. Při jedné přihlášce závod odpadá a vklad bude vrácen. Je-li pak jeden závodník u startu, závod se jede a závodník musí projeti celou trat, aby měl nárok na umístění a cenu. Při závodě o mistrovství RCS závod se jede i při jedné přihlášce, rovněž tak mají nárok na cenu závodníci, kteří se umístili na druhém případně třetím místě, byť i byly přihlášeny pouze dvě (tři) lodě.

Protest:

Je-li posádka lodi kolísá nebo překážením v jízdě poškozena, může na tuto okolnost upozornit vrchního rozhodčího, zvedne-li na znamení protestu pádlo, paži anebo přestane-li pádlovat, činí to však na vlastní nebezpečí a nemůže z toho vyvozovat žádných důsledků. Každý zúčastněný klub má právo protestovat ve sporných záležitostech, pokud týkají se průběhu závodu. Protest adresovaný závodnímu výboru, musí být písemný a doložený vkladem 20 Kč a musí být doručen soudci u cíle nejpozději půl hodiny po skončení závodu, případně při závodech distančních po dodání zpráv všech kontrol. Protest má být projednáván před vyhlášením výsledků, pak může se protestovat jedině do chybně sestavených výsledků. Protest proti rozhodnutí vrchního rozhodčího, může být podán pouze v tom případě, když jeho rozhodnutí je v rozporu se zněním závodního řádu. Proti skutečnostem známým předem nelze dodatečně protestovat. Zjistí-li se dodatečně skutečnost, která start závodníka nedovolovala, možno podat protest ještě 10 dní po skončení závodu. O protestu a jeho vyřízení sepíše se protokol, obsahující vylíčení skutečnosti a odůvodňující nález, tento opatřený podpisy zúčastněných¹¹⁸ činovníků, přiloží se k závodnímu zápisu (protokolu). Je-li protest zamítnut, propadá vklad ve prospěch závodního fondu Svazu kanoistů RČS. Odvolání do nepříznivého vyřízení protestu, respektive do výroku vrchního rozhodčího nutno podat do 24 hodin svazovému kapitánovi. Odvolání nutno doložit vkladem 50 Kč. Vyřízení odvolání náleží svazovému kapitánovi, který je vyřídí za spolupráce závodní komise pouze v tom případě, že svazový kapitán byl sám vrchním rozhodčím (mistrovství apod.), řeší odvolání správní výbor Svazu kanoistů RČS ve své nejbližší schůzi.

Ceny:

Cenami rozumí se odznaky, plakety, diplomy, věnce, stuhy, poháry aneb ceny věcné opatřené věnováním. Ceny doporučuje se rozdati ihned po vyhlášení výsledků. Klubu, který z jakýchkoliv příčin nerozdal ceny do počátku nové sezóny, nebude v této žádný závod schválen, dokud své povinnosti nedostojí. Ceny odevzdávají se závodníkům (mužstvům) a patří jim vždy, pakliže v proposicích není výslovně uvedeno, náleží klubu, jehož jest vítěz členem. V tom případě náleží pak závodníkům diplom, fotografie či miniatura ceny. Přihlásí-li se k závodu dva závodníci, má nárok na cenu vítěz, přihlásí-li se tři obdrží ceny první dva, přihlásí-li se čtyři a více, pak první tři umístění. Při větším počtu startujících jest na vůli pořádajícího klubu odměnit i další závod ukončivší závodníky v pořadí, jak se umístili.

Při věnování putovních a vyzývacích cen jest nutno nejprve zaslati svazovému kapitánovi ku schválení jejich řád, obsahující přesná ustanovení stran ceny. Jest to zejména: Kdo jest dárce, jakého

¹¹⁸ Tamtéž, s. 18.

druhu jest cena (stručný popis), zda jest putovní či vyzývací, při kterém závodě a za jakých podmínek možno ceny dobýti, případně za jakých podmínek přijde v trvalé vlastnictví závodníka nebo klubu. Nutno přesně vyznačiti u koho a kde má býti cena do příštího závodu uschována, a kdy má býti opět dána pořádající korporaci k dispozici pro nový závod. Závod o putovní cenu musí býti vypsán každoročně, výjimku může povolit závodní komise na základě závažných okolností. Nestane-li se tak, zůstává v držení a v obhajování posledního vítěze, i pro tento rok, případně přechází do jeho vlastnictví. Na řádu putovní ceny nesmí býti ničeho měněno bez písemného souhlasu všech závodníků a klubů, kteří již dříve ceny dobyli (netýká se cen věčně putovních). Vzájemná dohoda o změně řádu, podepsaná jednak dárce a pořádajícím klubem, jednak dřívějšími vítězi a jejich kluby, musí býti předlo žena ku schválení svazovému kapitánovi. Po schválení stává se součástí řádu putovní ceny. Opisy všech řádů pro putovní ceny, resp. jejich doplňky jsou v úschově u svazového kapitána, kde jsou k nahlédnutí. Putovní cena předá se zvítězivšímu závodníku, je-li věnována však klubu, převezme ji zástupce klubu. Za správné uschování a včasné vrácení ceny n ručí vždy klub. Poškození (ztrátu) ceny, pouzdra, musí nahraditi klub a to včas, tak aby cena mohla býti v pořádku předána novému vítězi. Pořádající klub za souhlasu závodní komise má právo vyhraditi si též způsob úschovy ceny. Nezvítězí-li obhájce ceny v příštím závodě má nárok, aby pořádající klub při rozdávání cen předal mu buď miniaturu ceny nebo její fotografii s patřičným textem. V propositích nutno přesně udati, který závod koná se o putovní cenu i připojiti seznam všech dosavadních držitelů ceny. Při věčně putovních cenách uvedeno budiž jméno a klubový obhájce. Věčně putovní ceny možno vypsati pouze po předchozím schválení závodní komise. Ceny vyzývací možno vypsati pouze na krátkou lhůtu nejdéle na tři roky.¹¹⁹

¹¹⁹ Tamtéž, s. 19.